

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ **Αρ. Φύλλου 943**

31 Ιουλίου 2000

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθ. Γ2/2066
Αναλυτικά Προγράμματα Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας.

**Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Έχοντας υπόψη:

α) Τις διατάξεις του άρθρου 5 παρ. 3 του Ν. 2525/97 (188 Α΄).

β) Την υπ' αριθμ. 2364/4.4.2000 εισήγηση του ΙΔΕΚΕ.

γ) Την υπ' αριθμ. 692/28.2.2000 γνώμη του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.

δ) Τις διατάξεις του άρθρου 29α του Ν. 1558/86, όπως προστέθηκαν με το άρθρο 27 του Ν. 2081/92 και τροποποιήθηκαν από το άρθρο 1 παρ. 2 περίπτωση α του Ν. 2469/1997 και το γεγονός ότι από τις διατάξεις της παρούσας απόφασης δεν επιβαρύνεται ο κρατικός προϋπολογισμός για το τρέχον και τα επόμενα οικονομικά έτη, αποφασίζουμε:

Ορίζουμε την έκταση και το περιεχόμενο των ειδικών αναλυτικών προγραμμάτων ταχύρρυθμης εκπαίδευσης των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας για τα μαθήματα:

1. Ελληνική γλώσσα
2. Μαθηματικά
3. Κοινωνική Εκπαίδευση
4. Πολιτισμική-Αισθητική Εκπαίδευση
5. Περιβαλλοντική Εκπαίδευση
6. Πληροφορική
7. Τεχνολογία
8. Αγγλική Γλώσσα
9. Επαγγελματικός Προσανατολισμός

ως εξής:

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ

«ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ»

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΔΙΑΡΚΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα νέα προγράμματα γλωσσικής αγωγής –τα οποία έχουν αρχίσει να αλλάζουν και στη χώρα μας– υπογραμμίζουν τη θεώρηση της γλώσσας ως «κοινωνικής σημείωσης», ως κοινωνικής πρακτικής/αλληλενέργειας. Για τους/τις μαθητές/τριες του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας, το ζητούμενο του γραμματισμού δεν είναι απλώς η εκμάθηση γραφής και ανάγνωσης σύμφωνα με το παραδοσιακό μοντέλο, αλλά η ανάπτυξη δεξιοτήτων για την κατανόηση και παραγωγή διαφόρων ειδών και τύπων λόγου, τα οποία συνδέονται με τη νέα κοινωνικο-οικονομική οργάνωση και την ανάπτυξη της επικοινωνιακής-πληροφορικής τεχνολογίας. Κατά συνέπεια, το πρόγραμμα σπουδών για τη γλώσσα, εκκινώντας από τις συγκεκριμένες επικοινωνιακές ανάγκες του άμεσου οικογενειακού και επαγγελματικού του περιβάλλοντος των μαθητών/τριών στοχεύει στην κριτική αντιμετώπισή τους και εντέλει στη διεύρυνσή τους.

Το προτεινόμενο πρόγραμμα για το Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας λαμβάνει επίσης υπόψη του τις ακόλουθες διαπιστώσεις:

- Το γεγονός ότι η γλώσσα δεν αποτελεί ένα γνωστικό αντικείμενο μεταξύ άλλων, αλλά το κυριότερο μέσο πρόσβασης στη σχολική και εξωσχολική γνώση.
- Το γεγονός ότι η γλώσσα δεν είναι ο αποκλειστικός τρόπος κατασκευής νοημάτων (πρβλ. το αυξανόμενο ειδικό βάρος της εικόνας).
- Τη σημασία της ύπαρξης γλωσσικών δραστηριοτήτων με συγκεκριμένο περιεχόμενο και νόημα για τους εκπαιδευόμενους.
- Τη σημασία της εξατομικευμένης και συνεργατικής μάθησης (προτεινόμενη μεθοδολογία: εργασία σε μικρές ομάδες με εναλλαγές του ρόλου του γραφέα/συντονιστή της ομάδας, παρουσίαση και συζήτηση στην ολομέλεια, διαδοχικές επεξεργασίες των προφορικών και γραπτών κειμένων με την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού, υιοθέτηση της μεθόδου project κ.λπ.)

ΣΧΟΛΕΙΟ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΕΥΚΑΙΡΙΑΣ
ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Α. Ακρόαση και κατανόηση προφορικού λόγου

Θεματικές ενότητες και διδακτικοί στόχοι	**Ενδεικτικές δραστηριότητες**
-Να καταλαβαίνουν το γενικό νόημα και τις λεπτομέρειες μιας συνομιλίας μεταξύ πολλών ομιλητών πάνω σε μια ποικιλία θεμάτων· να εκμαιεύουν πληροφορίες και υπονοούμενα. *όταν οι μαθητές/-τριες *ακούν* μόνο τη συνομιλία	-Παρακολουθούν μια ραδιοφωνική συζήτηση. Καλούνται να εντοπίσουν: τον *αριθμό* των συνομιλητών, τους *ρόλους* των ομιλητών στη συζήτηση (π.χ. συντονιστής), το *θέμα* της συζήτησης, το *λόγο* για τον οποίο συμμετέχουν στη συζήτηση οι συγκεκριμένοι ομιλητές (*σχέση* επαγγελματικής ή άλλης ιδιότητας των ομιλητών με το θέμα της συζήτησης), τις *αντιδράσεις* (έκπληξη, θυμός, έμφαση, κ.λπ.) των συνομιλητών στην εξέλιξη της συζήτησης με τη βοήθεια γλωσσικών και παραγλωσσικών δεικτών. Εντοπίζουν τις *θέσεις* και τα *επιχειρήματα* που αναπτύσσονται κατά τη διάρκεια της συζήτησης.
•όταν οι μαθητές/-τριες ακούν και *βλέπουν* τη συνομιλία	-Παρακολουθούν μια συζήτηση στην τηλεόραση (σίριαλ, debate, κ.ά.). Καλούνται επιπλέον να παρατηρήσουν τον τρόπο με τον οποίο εξωγλωσσικά στοιχεία (κινήσεις του σώματος, μορφασμοί κ.λπ.) παράγουν νόημα και επηρεάζουν την εξέλιξη της συζήτησης.
-Να καταλαβαίνουν απλές και σύνθετες δημόσιες ανακοινώσεις.	-Ακούν απλές και σύνθετες δημόσιες ανακοινώσεις, όπως αναγγελίες στο χώρο των αεροδρομίων, πολιτικά διαγγέλματα, κ.ά. Εντοπίζουν: τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους (προφορικά κείμενα μικρής έκτασης, συχνά τυποποιημένα), τις σχέσεις μεταξύ του περιεχομένου της ανακοίνωσης, περίστασης και χώρου στον οποίο εκφωνείται, τα γραμματικά σχήματα που χρησιμοποιούνται κ.λπ.
-Να κατανοούν τις σχέσεις ιεραρχίας, εξουσίας κ.λπ. που διέπουν τις διαλογικές διεπιδράσεις.	-Επιλέγεται να ακουστεί στην τάξη ένα απόσπασμα από ραδιοφωνική εκπομπή. Ενώ οι μαθητές/-τριες ακούν (κι ενδεχομένως κρατούν σημειώσεις), το απόσπασμα μαγνητοφωνείται. Προσδιορίζονται οι βασικές παράμετροι της συνομιλίας (θέμα, συνομιλητές κ.λπ.) και συζητώνται διεξοδικά οι εντυπώσεις από την ακρόαση των μαθητών σχετικά με τις σχέσεις που έχουν οι συνομιλητές μεταξύ τους. Στη συνέχεια παίζεται το μαγνητοφωνημένο απόσπασμα στην τάξη, και επισημαίνονται τα γλωσσικά και παραγλωσσικά στοιχεία (συντακτικά σχήματα, εκφράσεις ευγένειας, τόνος φωνής, λήψη/ αφαίρεση του λόγου κ.ά.) που δικαιώνουν ή όχι τις εντυπώσεις των μαθητών/-τριών.
-Να αναλύουν τη δομή του προφορικού λόγου και να αναγνωρίζουν τις βασικές του μονάδες.	-Δίδεται γραπτό απομαγνητοφωνημένο κείμενο. Οι μαθητές/-τριες το διαβάζουν σιωπηλά και συζητούν τις βασικές ιδέες που περιέχει. Εντοπίζουν τα σημεία που τους δυσκολεύουν στην ανάγνωση. Το κείμενο διαβάζεται μεγαλόφωνα στην τάξη, από μαθητές/-

	τριες ή τον/την εκπαιδευτικό. Αναλύονται τα χαρακτηριστικά του προφορικού λόγου που διευκολύνουν την κατανόηση των «δύσκολων» σημείων του γραπτού κειμένου: περίοδοι, παύσεις, επιτονισμός κ.λπ.

Β. Προφορική έκφραση

Οι μαθητές/-τριες πρέπει να είναι ικανοί/-ές:

–Να συμμετέχουν σε μία συζήτηση, εκφράζοντας προσωπικές απόψεις σε περισσότερο ή λιγότερο γνώριμα θέματα.	–Επιλέγεται ένα θέμα: λ.χ. το θέμα της ραδιοφωνικής ή τηλεοπτικής συζήτησης που επεργάστηκαν στις δραστηριότητες κατανόησης προφορικού λόγου, ή ένα θέμα της σχολικής ή ευρύτερα της κοινωνικής επικαιρότητας. Προσδιορίζονται πιθανές οπτικές γωνίες προσέγγισης του θέματος, μέσα από συζήτηση με όλη τη σχολική τάξη. Στη συνέχεια δημιουργούνται ομάδες μαθητών/-τριών, που η καθεμία αναλαμβάνει να επεξεργαστεί μία από τις παραπάνω οπτικές. Συζητούν μεταξύ τους και επιλέγουν τα σημεία στα οποία θα επικεντρωθούν [στο σημείο αυτό μπορεί να αναζητηθεί η συνδρομή και γραπτών πηγών, βλ. παρακάτω]. Η κάθε ομάδα παρουσιάζει τις θέσεις της στην ολομέλεια της τάξης.
–Να επικοινωνούν επιτυχώς σε μια ποικιλία καταστάσεων/συνθηκών: συναλλαγές με δημόσιες και κρατικές υπηρεσίες, μετακινήσεις, ψυχαγωγία, επαγγελματικές προφορικές συνδιαλέξεις.	–Ζητείται από τους μαθητές/-τριες να καταγράψουν (με το σχολικό μαγνητόφωνο) μια συνομιλία τους ή μια τηλεφωνική τους συνδιάλεξη με δημόσια υπηρεσία, π.χ. για αίτηση δανείου στην Εθνική Τράπεζα, μεταβίβαση ακινήτου στην Εφορεία, άνοιγμα λογαριασμού Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου, νομική συμβουλή από τον Συνήγορο του Πολίτη, έκδοση εισιτηρίων από ταξιδιωτικό γραφείο, χρήση της τηλεφωνικής υπηρεσίας «1500» κ.ο.κ. Η μαγνητοφωνημένη συζήτηση αποτελεί αντικείμενο επεξεργασίας στην τάξη. Εντοπίζονται τα στοιχεία που ο εκπρόσωπος της υπηρεσίας και ο πολίτης έχουν διαφορετικό βαθμό γνώσης, ο οποίος και επηρεάζει το διάλογό τους. Αναζητώνται επιτυχέστερες διατυπώσεις για τα αιτούμενα καθώς επίσης και κατάλληλες ερωτήσεις για τη διευκρίνιση των σημείων που δεν είναι δεδομένα για τον πολίτη.

-Να οργανώσουν μια προφορική παρουσίαση με τη βοήθεια του γραπτού λόγου.	-Ανατίθεται σε ομάδα μαθητών/-τριών η προφορική παρουσίαση ενός θέματος που ορίζεται στην τάξη. Κατά την προετοιμασία γίνεται χρήση σημειώσεων, σχεδιαγραμμάτων κ.λπ..
-Να οικοδομούν προφορικές αφηγήσεις πάνω σε εικόνες	-Δίδονται εικόνες κομμένες και ανακατωμένες από μια γνωστή ιστορία (μύθο, τηλεοπτική διαφήμιση...). Οι μαθητές/-τριες σχολιάζουν, καταρχήν χωρισμένοι σε μικρές ομάδες, τι αναπαριστά η κάθε εικόνα. Με βάση την κατανόηση της κάθε εικόνας διατυπώνουν υποθέσεις σχετικά με μια πιθανή διαδοχή, από την οποία να προκύπτει πλοκή. Συμφωνείται μια σειρά που θα πρέπει να εξηγηθεί και να αιτιολογηθεί στην τάξη. Ακολουθεί προφορική έκφραση της διαδοχής των εικόνων.

ΓΡΑΠΤΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Α. Κατανόηση γραπτού λόγου

Οι μαθητές/-τριες πρέπει να είναι ικανοί/-ές:

Γενικός στόχος **- Να κατανοούν το περιεχόμενο των καταστάσεων γραπτής επικοινωνίας που εμφανίζονται στο περιβάλλον τους και που μπορεί μελλοντικά να εμφανιστούν στην προσωπική και επαγγελματική τους ζωή.**	
Ειδικοί στόχοι -Να αναγνωρίζουν την κοινωνική λειτουργία του γραπτού λόγου και τις ιδιαιτερότητες των διαφόρων εργαλείων του γραπτού λόγου.	-Ζητείται από τους μαθητές/-τριες να φέρουν στην τάξη διάφορα εργαλεία του γραπτού λόγου που συναντούν στην καθημερινή τους ζωή: βιβλία, περιοδικά, εφημερίδες, κόμικς, αφίσες, ετικέτες, διαφημίσεις, οδηγίες χρήσης κ.λπ. Επιχειρείται μια πρώτη τυποποίησή τους. Προσδιορίζονται τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της κάθε κατηγορίας (διαστάσεις, υλικό, σχέση λόγου-εικόνας κ.ά.).
-Να ακολουθούν τις διαδικασίες και τις συνήθειες που προσιδιάζουν στην αναγνωστική διαδικασία και να συμμετέχουν οι ίδιοι ενεργά στην ανάγνωση.	-Διαβάζεται ένα κείμενο στην τάξη. Οι μαθητές/-τριες προσπαθούν να κατανοήσουν το νόημά του: ρωτούν/αναρωτιούνται για ό,τι δεν καταλαβαίνουν, μαντεύουν τι θα γίνει στη συνέχεια, ταυτίζουν απορίες ή καταστάσεις που επηρεάζουν την εξέλιξη, διευρύνουν την ανάγνωση με σχόλια, υποδείξεις, συνειρμούς κ.λπ.

–Να συμπληρώνουν την ανάγνωση μέσα από τη διαδικασία *ανακεφαλαίωσης* και *ανάπλασης* (με έμφαση στη χρήση συγκεκριμένων γλωσσικών στοιχείων).	–Μετά την ανάγνωση ενός κειμένου στην τάξη οι μαθητές/-τριες ασκούνται στην ανακεφαλαίωσή του: Επιχειρούν να συνοψίσουν το κείμενο, να αναγνωρίσουν τις ουσιαστικές πλευρές του, τις βασικές ιδέες, τη σειρά των ιδεών κ.ο.κ. Ασκούνται επίσης στην ανάπλασή του, στο να αφομοιώσουν δηλαδή τις τυπολογικές πλευρές του κειμένου: τις εισαγωγικές και τελικές φόρμουλες, τα πιο χτυπητά επίθετα, τις λογοτεχνικές εκφράσεις, τα λογοπαίγνια, τις ομοιοκαταληξίες κ.λπ.
–Να αναγνωρίζουν τα χαρακτηριστικά του γραπτού λόγου σε σχέση με τον προφορικό.	–Δίνεται στους μαθητές/-τριες ένα φύλλο χαρτί στο οποίο περιλαμβάνονται διάφορες γλωσσικές καταστάσεις που κινούνται από τον καθημερινό προφορικό λόγο έως τον πιο επίσημο γραπτό και ανάλογα δείγματα λόγου. Εντοπίζονται οι λειτουργίες που επιτελεί η κάθε τροπικότητα στην κοινωνία και τα γλωσσικά/παραγλωσσικά στοιχεία τα οποία τη χαρακτηρίζουν.
–Να αναγνωρίζουν διαφορετικούς τύπους κειμένων, με την ιδιαίτερη μορφή (δόμηση) και γραμματική τους, και να κατανοούν το περιεχόμενό τους· να εδραιώνουν σχέσεις μεταξύ των βασικών δομών της γλώσσας (μορφοσύνταξη, λεξιλόγιο, ορθογραφία) και του ολικού νοήματος που έχει το μήνυμα, δηλαδή της σημασιολογίας του κειμένου.	
Απαριθμητικά κείμενα	Επιλέγονται ορισμένα υποδείγματα απαριθμητικών κειμένων, κατά προτίμηση από τον βιωματικό χώρο των μαθητών/-τριών: λίστες για ψώνια, τηλεφωνικοί κατάλογοι, μενού, ευρετήρια βιβλίων, ωράρια κ.ά. [Είναι προτιμότερο η διαδικασία κατανόησης να αποτελέσει μέρος δραστηριοτήτων *παραγωγής* ανάλογων κειμένων]. Αναγνωρίζεται η λειτουργικότητα του κάθε τύπου κειμένου και η σημασία του κριτηρίου για την κατάρτισή του. Εντοπίζονται τα ιδιαίτερα κειμενικά χαρακτηριστικά του (κάθετη διάταξη, παρουσία ονομάτων κ.λπ.). Δίνεται προσοχή στον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζονται στο κείμενο «δύσκολες» καταστάσεις.
Κείμενα με οδηγίες χρήσης	Επιλέγονται ορισμένα υποδείγματα κειμένων με οδηγίες χρήσης, κατά προτίμηση από τον βιωματικό χώρο των μαθητών/-τριών: συνταγές μαγειρικής, κανονισμοί-κώδικες-κανόνες παιχνιδιών/ συμπεριφοράς, επεξηγήσεις για τη χρήση μηχανημάτων κ.ά. Εντοπίζονται τα μορφολογικά (πεζό κείμενο με χρήση διάφορων τυπογραφικών στοιχείων, χρήση διαγραμμάτων και τρόπων ταξινόμησης) και γραμματικά τους χαρακτηριστικά: σύντομες και ακριβείς φράσεις, χρήση απρόσωπων εκφράσεων σε ενεστώτα ή 2ο πρόσωπο προστακτικής, σημασία χρονικών συνδέσμων για την κατάδειξη της αλληλουχίας των πράξεων. Οι μαθητές/-τριες μαθαίνουν να συμβουλεύονται το κείμενο των οδηγιών κατά την πραγματοποίηση της εργασίας.
• *Κανόνες παιχνιδιού*	–Επιλέγεται ένα επιτραπέζιο παιχνίδι για ενήλικες, άγνωστο στους/στις μαθητές/-τριες. Στην τάξη διερευνάται συλλογικά το υλικό του παιχνιδιού, και διατυπώνονται προβλέψεις σχετικά με το περιεχόμενό του. Ο/η εκπαιδευτικός συνοψίζει τα βασικά χαρακτηριστι-

	κά του παιδιού, προκειμένου να βοηθηθούν οι μαθητές κατά την ανάγνωση των οδηγιών. Ακολουθεί η ανάγνωση του κειμένου των κανόνων και σχολιάζεται το λεξιλόγιο. Το παιχνίδι παίζεται, ενώ ταυτόχρονα οι μαθητές/-τριες συμβουλεύονται τους κανόνες, ώστε να λύνουν κάθε αμφιβολία που ενδεχομένως τίθεται. Οι μαθητές/-τριες Β' επιπέδου καλούνται να συναγάγουν τους κανόνες ενός άγνωστου σε αυτούς παιχνιδιού παρακολουθώντας το να παίζεται (ζωντανά ή από αφήγηση, βλ. το παράδειγμα των Cope-Kalantzis).
Ενημερωτικά κείμενα	–Επιλέγονται ορισμένα υποδείγματα ενημερωτικών κειμένων, κατά προτίμηση από τον βιωματικό χώρο των μαθητών/-τριών, όπως δημοσιογραφικά κείμενα (ρεπορτάζ, άρθρα, ειδήσεις...), διαφημίσεις, αλληλογραφία κ.ά.. Αναλύεται ο τρόπος με τον οποίο εκτίθενται οι πληροφορίες και είναι οργανωμένα τα τμήματά της. Εντοπίζονται τα ιδιαίτερα κειμενικά χαρακτηριστικά των κειμένων αυτών (οριζόντια διάταξη, οργάνωση σε προτάσεις και φράσεις, κ.λπ.).
• *Ειδήσεις*	–[Ο σχολιασμός των ειδήσεων μπορεί να αποτελεί μια καθημερινή δραστηριότητα της τάξης: Ελέγχονται οι προηγούμενες γνώσεις σχετικά με την είδηση, διαβάζεται και σχολιάζεται η επικεφαλίδα, γίνονται διαδοχικές αναγνώσεις για να εντοπιστούν όλα τα στοιχεία της είδησης (πού, πότε, γιατί...), ακολουθεί ανακεφαλαίωση και προφορική ανασύνθεση της είδησης.
• *Αλληλογραφία*	–Αναγνωρίζονται ο αποστολέας, ο παραλήπτης, η ημερομηνία, καθώς και το είδος της επιστολής (προσωπική, εμπορική, επίσημη· με πληροφορικό χαρακτήρα, με αιτήματα...). Εντοπίζεται το θέμα και η απάντηση που περιμένει ο αποστολέας. Αναλύονται τα μορφολογικά και γραμματικά χαρακτηριστικά της «αλληλογραφίας» (συντακτικές μορφές ευγένειας, ρήματα σε ενεστώτα, συχνότητα ερωτήσεων...).
Κείμενα παρουσίασης	–Επιλέγονται ορισμένα υποδείγματα κειμένων παρουσίασης, κατά προτίμηση από τον βιωματικό χώρο των μαθητών/-τριών: επιστημονικά άρθρα, κείμενα από τα σχολικά βιβλία, βιογραφίες, εγκυκλοπαίδειες, κριτικές κ.ά. Εντοπίζονται τα *μορφολογικά* τους χαρακτηριστικά: παρουσία τίτλων, υπότιτλων, γραφικών σχημάτων, τυπογραφικών χαρακτήρων (υπογραμμισμών, έντονων, πλάγιων κ.λπ.) για την κατανόηση του κειμένου, καθώς και τα *γραμματικά* τους χαρακτηριστικά: χρήση ακριβούς λεξιλογίου, κυριαρχία ουσιαστικών, απρόσωπες εκφράσεις στο 3ο πρόσωπο, παρουσία μορίων, άρθρων, επιρρημάτων, συνδέσμων κ.λπ. –Στα κείμενα που μελετώνται στην τάξη εντοπίζονται άγνωστοι ή αμφίβολοι όροι και ορίζεται το τεχνικό λεξιλόγιο, αναγνωρίζεται το θέμα και η κεντρική ιδέα, αποτιμώνται τίτλοι και υπότιτλοι κ.λπ.
Κείμενα λογοτεχνικά	–Επιλέγονται ορισμένα υποδείγματα λογοτεχνικών κειμένων, κατά προτίμηση από τον βιωματικό χώρο των μαθητών/-τριών: (παραμύθια), αφηγήσεις, ποιήματα, στίχοι από τραγούδια κ.λπ. Εντοπίζονται τα *μορφολογικά* τους χαρακτηριστικά: στίξη, οργάνωση σε στίχους-στροφές, κ.λπ, καθώς και τα *γραμματικά* τους χαρακτηριστικά: χρήση ευθέος και πλάγιου λό-

	γου, ρητορικά σχήματα, τροποποίηση συντακτικών δομών κ.ά. -Οι μαθητές/-τριες επιλέγουν ένα σύντομο αφηγηματικό κείμενο από το σπίτι τους, τη βιβλιοθήκη της τάξης κ.ο.κ. Μετά την παρατήρηση και το ξεφύλλισμα του βιβλίου διατυπώνονται υποθέσεις σχετικά με το περιεχόμενο, το θέμα, τους χαρακτήρες, τη δράση κ.λπ. Το κείμενο διαβάζεται είτε από τον/την εκπαιδευτικό (εκφραστικός τονισμός, εκφορά σχολίων...) είτε σιωπηλά από τους/τις μαθητές/-τριες σε συνδυασμό με μεγαλόφωνη ανάγνωση αποσπασμάτων, προκειμένου να γίνουν αντιληπτές οι στρατηγικές κατανόησης του κειμένου. Ανακεφαλαιώνεται το περιεχόμενο της ανάγνωσης και το κείμενο ανασυντίθεται, με έμφαση στην κατανόηση του αφηγηματικού διαγράμματος.

-Να κατανοούν τη διαδικασία επαναπλαισίωσης διαφόρων κειμένων, τον τρόπο με τον οποίο δηλαδή επαναχρησιμοποιούνται για λειτουργικούς και κοινωνικούς σκοπούς άλλους από εκείνους για τους οποίους αρχικά συντάχτηκαν.	-Οι μαθητές/-τριες αποδελτιώνουν από τις εφημερίδες τη συνέντευξη ενός πολιτικού προσώπου. Στη συνέχεια αναλύουν τον τρόπο με τον οποίο αποσπάσματά της μεταφέρονται στον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο ανάλογα με την ιδεολογική του τοποθέτηση.
-Να κατανοούν τον επιστημονικό λόγο και τα στοιχεία που τον συγκροτούν:.	-Οι μαθητές/-τριες ασκούνται να αναγνωρίζουν τα στοιχεία που συγκροτούν τον επιστημονικό λόγο: τεχνικές ταξινομήσεις, ειδικοί όροι, λεξική πύκνωση, συντακτική αμφισημία, κατανομή παλιάς/νέας πληροφορίας κ.λπ.
-Να κατανοούν το λεξιλόγιο και τις συντακτικές δομές που προσιδιάζουν σε διάφορα επαγγέλματα.	-Κάθε μαθητής/-τρια συντάσσει ένα δελτίο χαρακτηριστικές λέξεις και εκφράσεις των επαγγελμάτων που έχει κάνει ή γνωρίζει. Τα δελτία διανέμονται στην τάξη, ανώνυμα, χωρίς αναγραφή του επαγγέλματος. Με βάση τη σημασιολογική ανάλυση των δελτίων επιχειρείται η ταύτιση του επαγγέλματος.
-Να κατανοούν τις διαφορές στον τρόπο με τον οποίο οργανώνονται τα νοήματα σε κείμενα, πίνακες και χάρτες και το πώς μπορούν να λειτουργούν συνδυαστικά.	-Επιλέγεται ένα κείμενο που συνδυάζει λεκτικό κείμενο, πίνακες και χάρτες. Εντοπίζονται οι εκφραστικές δυνατότητες του κάθε τρόπου κατασκευής νοημάτων.
-Να κατανοούν, εκτός από το λεξικό κείμενο, τα οπτικά στοιχεία που το συνοδεύουν και τον τρόπο που αυτά συμπλέκονται με το λεξικό κείμενο.	-Οι μαθητές/-τριες ασκούνται στην αναγνώριση των μηνυμάτων που παράγονται από τα οπτικά στοιχεία που συνοδεύουν τα λεξικά κείμενα: εικόνες, φωτογραφίες, διαγράμματα, σχέδια, σκίτσα, κ.λπ. Αναλύονται λογαριασμοί ΔΕΗ, ΟΤΕ, ΕΥΔΑΠ, κάρτες επιβίβασης σε αεροπλάνα κ.ά., καλλιτεχνικές αφίσες, σύνθετα διαφημιστικά μηνύματα, σελίδες εφημερίδας κ.λπ. -Επιλέγεται μια σύντομη και απλή ιστορία κόμιξ (ή φωτορομάντσο). Οι διάλογοι ανακατεύονται, σε χωριστό χαρτί. Οι μαθητές/-τριες αναγνωρίζουν την εικόνα και διατυπώνουν υποθέσεις για το ποια φράση της αντιστοιχεί. Διαβάζουν τις φράσεις του διαλόγου και τις συνδέουν με τις εικόνες· ξαναδιαβάζουν και ελέγχουν τη συνοχή του αποτελέσματος [ενδιαφέρει όχι η «σωστή» απάντηση, αλλά η οικοδόμηση μιας ιστορίας με συνοχή στο επίπεδο της υπόθεσης και της γλώσσας].
-Να κατανοούν κείμενα στα οποία συμπλέκονται και άλλοι τρόποι κατασκευής νοημάτων (ήχος, κίνηση κ.λπ.).	-Επιλέγεται στην τηλεόραση ένα κείμενο σε μορφή teletext ή από το Διαδίκτυο (Internet). Αναλύονται τα λεκτικά και εικονικά στοιχεία, τα χρώματα, τα εικονίδια, η μουσική κ.ά.

Β. Γραπτή έκφραση

Οι μαθητές/-τριες πρέπει να είναι ικανοί/-ές:

Γενικός στόχος **-Να ανταποκριθούν με επιτυχία στις καταστάσεις γραπτής επικοινωνίας που εμφανίζονται στο περιβάλλον τους και που μπορεί μελλοντικά να εμφανιστούν στην προσωπική και επαγγελματική τους ζωή.** Ειδικοί στόχοι -Να εξοικειωθούν με τη διαδικασία επεξεργασίας του προφορικού λόγου προκειμένου να γίνει γραπτός.	Οι μαθητές/-τριες ασκούνται στην πραγματοποίηση επιλογών, στη δόμηση σύντομων και ολοκληρωμένων φράσεων, στην υιοθέτηση πιο επίσημου ύφους, στην προσπάθεια ακριβέστερης έκφρασης και οργάνωσης του κειμένου, στην αφιέρωση χρόνου κ.ά.
-Να συντάσσουν ποικίλους τύπους δημοσίων εγγράφων, χειρόγραφα ή/και στον ηλεκτρονικό υπολογιστή.	Οι μαθητές/-τριες ασκούνται να συντάσσουν επιστολές, βεβαιώσεις, εξουσιοδοτήσεις, αιτήσεις κ.ο.κ. απ' αφορμή προσωπικές τους υποθέσεις, που γίνονται αντικείμενο επεξεργασίας στην τάξη, ή στο πλαίσιο σχεδίων δράσης.
-Να συμπληρώνουν τυποποιημένες φόρμες δημοσίων ή άλλων υπηρεσιών.	Οι μαθητές/-τριες ασκούνται να συμπληρώνουν δήλωση του Ν. 105, αιτήσεις, φορολογική δήλωση, ερωτηματολόγια συλλογής πληροφοριών κ.ά. απ' αφορμή προσωπικές τους υποθέσεις, που γίνονται αντικείμενο επεξεργασίας στην τάξη, ή στο πλαίσιο σχεδίων δράσης.

-Να παράγουν απλά και σύνθετα κείμενα διαφορετικών τύπων:	
Απαριθμητικά κείμενα	-Έπειτα από μια σχολική εκδρομή, οι μαθητές/-τριες, ανά ομάδες, επεξεργάζονται έναν πίνακα στον οποίο καταγράφονται οι επιμέρους δραστηριότητές τους. Έμφαση δίνεται στη χρήση ονομάτων αντί ρημάτων.
Ενημερωτικά κείμενα	-Κάθε ομάδα μαθητών/-τριών επιλέγει το αντικείμενο για το οποίο θα γράψει μια κριτική επισκόπηση (ένα βιβλίο, ένα θέαμα, ένα τηλεοπτικό πρόγραμμα...). Κάθε μαθητής/-τρια σημειώνει τα «υπέρ» και τα «κατά» επιχειρήματα. Γίνεται προφορική επεξεργασία του κειμένου στην ομάδα: περιγράφονται συνοπτικά τα κύρια χαρακτηριστικά του αντικειμένου και το κριτικό σχόλιο. Διαπιστώνονται τα σημεία συμφωνίας και διαφωνίας. Συντάσσεται το προκαταρκτικό κείμενο, διορθώνεται και εκδίδεται.
Κείμενα παρουσίασης	-Η τάξη αποφασίζει να καταγράφει συστηματικές παρατηρήσεις σχετικά με μια χρονικά παρατεταμένη διαδικασία, π.χ. τη διαδικασία βλάστησης μερικών σπόρων στο σχολείο. Συγκεντρώνονται οι καταγραφές που έχουν πραγματοποιηθεί. Εντοπίζονται τα βασικά στάδια που πρόκειται να περιληφθούν στην επισκόπηση. Γίνεται επεξεργασία του προσχεδίου. Επανεξετάζεται η συνοχή του κειμένου, η γραμματική συμφωνία και διορθώνεται η ορθογραφία στα βασικά σημεία. Το κείμενο καθαρογράφεται.
Κείμενα με οδηγίες χρήσης	-Αποφασίζεται η σύνταξη εσωτερικού κανονισμού λειτουργίας της τάξης. Συζητώνται τα θέματα επί των οποίων πρέπει να ληφθούν αποφάσεις. Οι αποφάσεις σημειώνονται από κάποιο/-α μαθητή/-τρια που εκτελεί χρέη γραμματέα. Στη συνέχεια γράφονται συλλογικά στον πίνακα και αποσαφηνίζεται το περιεχόμενό τους. Το κείμενο διορθώνεται, στοιχειοθετείται σε Η/Υ και αναρτάται στην τάξη.
-Να συντάσσουν κείμενα επιχειρηματολογικού τύπου προς γνωστούς και άγνωστους αποδέκτες.	-Οι μαθητές/-τριες εντοπίζουν στις στήλες αλληλογραφίας των εφημερίδων επιστολές για θέματα που τους ενδιαφέρουν, αλλά διαφωνούν με τις απόψεις που εκφράζονται. Προσδιορίζουν τις θέσεις που επιλέγουν να υπερασπίσουν. Εντοπίζουν τα αδύνατα, κατά τη γνώμη τους, σημεία στην επιχειρηματολογία του αρθρογράφου, και τα επιχειρήματα που οι ίδιοι σκοπεύουν να χρησιμοποιήσουν. Η συλλογική επιστολή γράφεται στον πίνακα με βάση τα πρόχειρα των μαθητών/-τριών ή τη συλλογική επεξεργασία του προκαταρκτικού κειμένου. Η επιστολή καθαρογράφεται και αποστέλλεται. -Οι μαθητές/-τριες αποφασίζουν να γράψουν ένα κείμενο-προκήρυξη για κάποιο τοπικό πρόβλημα της περιοχής (π.χ. αποκομιδή απορριμάτων, επισφαλή λειτουργία εργοστασίου κ.ο.κ.). Επιλέγεται η στάση και τα επιχειρήματα που τη στηρίζουν. Στο κείμενο ενσωματώνονται και αντικρούονται λιγότερο αποτελεσματικές ή επιζήμιες επιλογές.

-Να επαναπλαισιώνουν διάφορα κείμενα, δηλαδή να τα τροποποιούν κατάλληλα προκειμένου να επαναχρησιμοποιηθούν για λειτουργικούς και κοινωνικούς σκοπούς άλλους από εκείνους για τους οποίους αρχικά συντάχτηκαν.	-Σχεδιάζεται η συγγραφή ενός ενημερωτικού φυλλαδίου για λογαριασμό του Δήμου. Επιλέγονται σχετικά κείμενα παρουσίασης από εγκυκλοπαίδειες, ιστορικά βιβλία κ.ά. Αναλύονται οι σημαντικότερες πληροφορίες και επιλέγονται εκείνες που θα συμπεριληφθούν στο νέο κείμενο. Οι διατυπώσεις και η οργάνωση των πληροφοριών αποτελούν αντικείμενο επεξεργασίας.
-Να χρησιμοποιούν επιτυχώς βασικές ορθογραφικές συμβάσεις.	-Οι μαθητές/-τριες ασκούνται στη χρήση των κεφαλαίων, το χωρισμό των λέξεων, τη χρήση ορισμένων σημείων στίξης, καθώς και στη μορφολογία των καταλήξεων (ρήματα, ονόματα...) Κατά τη διαδικασία παραγωγής γραπτού λόγου στην τάξη, κάθε κείμενο διορθώνεται συλλογικά ή ατομικά με τη βοήθεια του/της εκπαιδευτικού ως προς τις βασικές ορθογραφικές συμβάσεις.
-Να χρησιμοποιούν τους ηλεκτρονικούς διορθωτές κειμένων και, συμπληρωματικά, ορθογραφικά λεξικά.	-Οποιοδήποτε από τα κείμενα που συντάσσονται ατομικά ή συλλογικά στην τάξη στοιχειοθετείται σε Η/Υ. Διορθώνεται ανά ομάδες, με τη βοήθεια του ηλεκτρονικού διορθωτή και λεξικών της νεοελληνικής γλώσσας. Οι μαθητές/-τριες ασκούνται να εντοπίζουν το είδος των ορθογραφικών λαθών που είναι σε θέση να διορθώνουν με τη βοήθεια των συγκεκριμένων εργαλείων.
-Να σχεδιάζουν κείμενα που απαιτούν οργάνωση της πληροφορίας στο χώρο.	-Προετοιμάζεται η έκδοση μιας επαγγελματικής κάρτας ή ενός προσκλητηρίου γάμου. Αναλύονται τα χαρακτηριστικά της συγκεκριμένης κατάστασης: η λειτουργία του κειμένου, οι πληροφορίες που πρέπει να περιλαμβάνει. Γίνεται συλλογική επεξεργασία του προκαταρκτικού κειμένου. Διορθώνεται και εκδίδεται.
-Να σχεδιάζουν κείμενα που συνδυάζουν λεκτικό και οπτικό στοιχείο.	-Αποφασίζεται η έκδοση μιας αφίσας που να αναγγέλλει μια εκδήλωση της τάξης (γιορτή, θέατρο κ.ά.). Αναλύονται τα χαρακτηριστικά του θεάματος που θα αναγγελθεί. Προσδιορίζεται ο επικοινωνιακός στόχος και το εύρος διάδοσης της αφίσας. Υπενθυμίζονται τα γενικά χαρακτηριστικά των αφισών. Παράγονται, ανά ομάδες, διαφορετικές εκδοχές στην τάξη, όπου συναρθώνονται τα λεκτικά μηνύματα με τις εικόνες, τα τυπογραφικά μέσα κ.ά. Αποφασίζεται από κοινού ποια αφίσα θα αναπαραχθεί.

ΓΝΩΣΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗ ΓΛΩΣΣΑ

Στη γενική φιλοσοφία της προσέγγισης αποφεύγονται οι όροι και η διάταξη της παραδοσιακής Γραμματικής. Ακολουθείται μια απλούστερη μέθοδος διδασκαλίας των φαινομένων της γλώσσας βασισμένη στις θέσεις και τους όρους της σύγχρονης γλωσσολογίας, φυσικά με τη μεγαλύτερη δυνατή απλούστευση.

Η όλη διδασκαλία ενός γλωσσικού φαινομένου προβλέπεται να πραγματοποιείται μέσω ασκήσεων δομημένων κατάλληλα, ώστε η γραμματική γνώση να κατακτάται ως συμπέρασμα από την παρατήρηση του φαινομένου σε πολλές περιπτώσεις. Επιδιώκεται, δηλαδή, μια επικοινωνιακή προσέγγιση της Γραμματικής, δομημένη με τέτοιο τρόπο, ώστε να οδηγεί στη συνειδητοποίηση των κανόνων της γλώσσας.

Στο πλαίσιο του στόχου αυτού, η επαφή με τον κανόνα αποφεύγεται ως μέθοδος προσέγγισης ενός γλωσσικού φαινομένου, δεν αποκλείεται όμως, όταν κρίνεται ότι μπορεί να βοηθήσει ή να διευκολύνει την παραγωγή λόγου. Γι' αυτό, όταν και όπου κρίνεται απαραίτητο, προσφέρονται στοιχεία θεωρίας, με τη μορφή βοήθειας για την πραγματοποίηση κάποιας άσκησης.

1. Σύνταξη

Στόχος μας είναι να μεταδοθούν οι ακόλουθες γενικές αρχές της Σύνταξης:

1. Τα στοιχεία της Σύνταξης δεν είναι λέξεις. Η λέξη είναι ή μονάδα της Σύνταξης (atom), αλλά ο συντακτικός όρος μπορεί να είναι- και συνήθως είναι- ευρύτερος από τη λέξη.
2. Βασικοί όροι και απαραίτητοι όροι της Πρότασης
3. Ρόλος του Ρηματικού Συνόλου (ΡΣ)
4. Ρόλος του Ονοματικού Συνόλου
5. Στοιχεία του Ρηματικού Συνόλου
6. Στοιχεία του Ονοματικού Συνόλου
7. Η έννοια του Συμπληρώματος ενός όρου
8. Διακρίσεις συμπληρωμάτων

2. Μορφολογία

Στο πλαίσιο της προσέγγισης της Μορφολογίας της ΝΕ, δεν θεωρούμε απαραίτητη την επανάληψη της Γραμματικής, τουλάχιστον όχι με τον κλασικό τρόπο. Η Γραμματική προβλέπεται να χρησιμοποιείται ως βοηθητικό βιβλίο. Δίνουμε ιδιαίτερο βάρος στο **Λεξιλόγιο**, γιατί θεωρούμε ότι η κατάκτηση ενός πλούσιου και ευέλικτου Λεξιλογίου διευρύνει κατά πολύ τις εκφραστικές δυνατότητες και ενισχύει την αυτοπεποίθηση- αυτοεκτίμηση του ατόμου. Έτσι, επιμένουμε στους τρεις βασικούς άξονες της Μορφολογίας οι οποίο σχετίζονται με το **Λεξιλόγιο** (**Κλίση** και κυρίως **Παραγωγή** και **Σύνθεση**).

Α. **Κλίση**

1. Κλίση του Ονόματος: α) κλιτικά επιθήματα του ονοματικού συστήματος, β) ταξινόμηση των επιθημάτων, γ) έννοια της πτώσης, του αριθμού
2. Κλίση του Ρήματος: α) κλιτικά επιθήματα του ρηματικού συστήματος, β) ταξινόμηση των επιθημάτων, γ) ειδική αναφορά στην αύξηση δ) η έννοια της φωνής, του χρόνου, του προσώπου, του αριθμού

Β. **Παραγωγή**

1.	Όνομα >. Όνομα	*αρχή > άρχοντας*
2.	Όνομα >.Ρήμα	*πράσινο > πρασινίζω*
3.	Ρήμα > Όνομα	*παίζω > παίχτης*
4.	Ρήμα > Ρήμα	*πλένω > ξεπλένω, κοιτώ > κοιτάζω*

Γ. **Σύνθεση**

1.	Όνομα +. Όνομα	*αρχοντοχωριάτης*
2.	Όνομα + Ρήμα	*ασφαλτοστρώνω, μαυροντυμένος, χαρτοπαίκτης*
3.	Ρήμα + Όνομα	*φυγόπονος, φιλόζωος*
4.	Ρήμα + Ρήμα	*μπαινοβγαίνω, πηγαινοέρχομαι*
5.	Επίρρημα + Ρήμα	*γλυκοχαιρετώ, αργοκίνητος*

3. Μορφοσυντακτικά φαινόμενα

1. Η σειρά των όρων στην παθητική μετατροπή και η σημασία της
2. Αγνοημένες πτυχές του ζητήματος, όπως:

α) η αδυναμία σχηματισμού παθητικού τύπου (*βράζω το νερό – το νερό βράζει /* βράζεται*)

β) η αδυναμία σχηματισμού παθητικού τύπου μετά από διαδικασίες σύνθεσης ή παραγωγής στη λέξη (*ξεγελώ-ξεγελιέμαι, χαμογελώ* αλλά * *χαμογιελιέμαι*)

γ) αλλαγή της σημασίας στον παθητικό τύπο (*γελώ* vs *γελιέμαι, ανακατεύω* vs *ανακατεύομαι*).

4.Ζητήματα σημασιολογίας

Η προσέγγιση του Λεξιλογίου της ΝΕ προβλέπεται να γίνεται με ασκήσεις, οι οποίες να θίγουν ταυτόχρονα και σημασιολογικά ζητήματα, όπως:

1. Οικογένειες λέξεων (*θάλασσα, θαλασσινός, θαλασσώνομαι, λιμνοθάλασσα, θαλασσοδαρμένος, προσθαλάσσωση...)*
2. Ποικιλία της σημασίας της λέξης στο χρόνο (*πόνος* στην Αρχαία Ελληνική – *πόνος* στη Νέα Ελληνική)
3. Ποικιλία της σημασίας της λέξης στο χώρο (π.χ., η λέξη *Βιολέτα* σημαίνει διαφορετικό λουλούδι ανάλογα με την περιοχή)
4. Ποικιλία της σημασίας της λέξης στη γλωσσική ποικιλία (*άτομο* στην Κοινωνιολογία vs *άτομο* στη Χημεία, *τα παίρνω* στην καθομιλούμενη vs *τα παίρνω* στη γλώσσα των νέων)
5. Ποικιλία της σημασίας της λέξης ανάλογα με το γραμματικό τύπο (*λέγω* = ομιλώ vs *λέγομαι* = ονομάζομαι)
6. Ποικιλία της σημασίας της λέξης ανάλογα με τη χρήση (*έσπασε η βρύση και πλημμύρισε το σπίτι vs η πλατεία πλημμύρισε από κόσμο)*
7. Σημασιολογικές σχέσεις, όπως Συνώνυμοι τύποι (*πέτρα / λίθος, ωραίος / όμορφος),*
   Αντώνυμοι τύποι (*φως / σκοτάδι, όμορφος / άσχημος*) κ.λπ.

5. Ζητήματα ιστορίας της γλώσσας

1. Διάκριση και χαρακτηριστικά λαϊκών και λόγιων τύπων *(να πω vs να ειπώ, ανατράπηκε vs ανετράπη, της πόλης vs της πόλεως)*
2. Στοιχεία ιστορίας γλωσσικών φαινομένων (Δοτική: *Δόξα σοι ο θεός*, Απαρέμφατο: *«Απαγορεύεται το καπνίζειν και το κύπτειν έξω»*, Προθέσεις: *συν τοις άλλοις, υπό σκιάν, εξ αδιαιρέτου)*
3. Στοιχεία ιστορίας λέξεων (*θέλω ίνα* ⟶ *θε να* ⟶ *θα*)
4. Καταγωγή λέξεων (*αδειούχος* < *άδεια + έχω, στρατηλάτης* < *στρατός + ελαύνω, αμπέχονο* < *αμφί + έχω, ρεαλισμός* < *real, αλτρουισμός* < *alter, βαλς* < *valse, στοπ* < *stop, σπορ* < *sport)*

6. Υφολογικά Ζητήματα

Άσκηση στην επιλογή κατάλληλου ύφους, ανάλογα με το είδος του λόγου:

1. Προφορικός –Γραπτός λόγος
2. Απροσχεδίαστος – Προσχεδιασμένος λόγος (με στόχο ενημέρωση, ψυχαγωγία, στήριξη άποψης, τυπική παρουσίαση, χωρίς στόχο)
3. Δημιουργία προσωπικού ύφους
4. Επιλογή ύφους ανάλογα με την επικοινωνιακή περίσταση

Η επαφή με την έννοια του ύφους δεν γίνεται θεωρητικά. Πραγματοποιείται σε επικοινωνιακό πλαίσιο με σαφή στόχο: να κατακτήσει ο διδασκόμενος την ικανότητα να επιλέγει ύφος, να αλλάζει το ύφος του κειμένου ανάλογα με την επικοινωνιακή περίσταση, να δημιουργεί προσωπικό ύφος.

7. Γνωριμία με τυπικά είδη λόγου

1. Περιγραφή
2. Διήγηση
3. Αφήγηση
4. Περίληψη
5. Θεατρική γραφή
6. Επιστημονικός λόγος
7. Ειδικά λεξιλόγια
8. Δημόσια έγγραφα
9. Ερωτηματολόγια
10. Κείμενα αλληλογραφίας
11. Ημερολόγια
12. Βιογραφικό
13. Κείμενα παρουσίασης
14. Απαριθμητικά κείμενα
15. Κείμενα διαφήμισης
16. Ηλεκτρονική μορφή κειμένου κ.λπ.

Ο στόχος της επαφής με όσο το δυνατόν περισσότερα είδη λόγου και πάλι δεν είναι θεωρητικός. Η ποικιλία κειμένων αποβλέπει στο να καλλιεργηθεί η ικανότητα προσαρμογής του είδους του λόγου ανάλογα με τον αποδέκτη και το πλαίσιο της επικοινωνίας, καθώς και η ικανότητα αναπροσαρμογής του λόγου (επαναπλαισίωση), εάν αυτό επιβάλλεται από κάποιες μεταβολές στην επικοινωνιακή περίσταση. Με τις κατάλληλες ασκήσεις οι διδασκόμενοι καλούνται:

- να μετατρέψουν σε αφηγηματικό κείμενο ένα θεατρικό διάλογο

- να επιλέξουν μόνο τα στοιχεία ενημέρωσης από ένα διαφημιστικό κείμενο και να γράψουν με αυτά ένα κείμενο παρουσίασης,
- να πυκνώσουν ένα κείμενο ή το αντίθετο
- να γράψουν ένα βιογραφικό κείμενο βασιζόμενοι σε στοιχεία από ένα ερωτηματολόγιο
- να μεταγλωττίσουν στην καθομιλουμένη ένα κείμενο το οποίο περιέχει στοιχεία ειδικού λεξιλογίου (π.χ. αργκό)
- να χρησιμοποιήσουν ένα απαριθμητικό κείμενο, για να γράψουν μια περιγραφή
- να γράψουν περίληψη ενός κειμένου
- να χρησιμοποιήσουν μια σελίδα ημερολογίου, για να γράψουν μια επιστολή σε φιλικό πρόσωπο
- να απευθύνουν το ίδιο μήνυμα σε επίσημο φορέα
- να εξηγήσουν τα στοιχεία ενός εγγράφου και τον τρόπο με τον οποίο συμπληρώνεται
- να γράψουν το δικό τους κείμενο με καθορισμένη έκταση στόχο περιεχόμενο
- να αυτοσχεδιάσουν με το λόγο κλπ.

Το ζήτημα διδασκαλίας της γλώσσας είναι ούτως ή άλλως ιδιαίτερα σημαντικό. Έχει όμως εξαιρετική σημασία σε ένα σχολείο με ιδιαιτερότητες, όπως είναι το σχολείο δεύτερης ευκαιρίας και γιατί σηματοδοτεί και υιοθετεί την επικοινωνία, αλλά, κυρίως, γιατί συνδέεται με ζητήματα (αυτό/) αντίληψης, (αυτό/) εκτίμησης της προσωπικότητας.

	Α΄ 9μηνο Ώρες διδασκαλίας	Β΄ 9μηνο Ώρες διδασκαλίας
Ακρόαση και κατανόηση Προφορικού λόγου	30 ωρες	24 ωρες
Προφορική έκφραση	30 ώρες	24 ωρες
Κατανόηση γραπτού λόγου	24 ώρες	30 ώρες
Γραπτή έκφραση	24 ωρες	30 ωρες

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ

«ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ»

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΔΙΑΡΚΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

ΣΚΕΠΤΙΚΟ ΤΟΥ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ

Ένα σύγχρονο αναλυτικό πρόγραμμα Μαθηματικών καλύπτει όλες τις ενέργειες που πρέπει να κάνει το σχολείο για την υποστήριξη των μαθησιακών διαδικασιών και την ανάπτυξη της προσωπικότητας των μαθητών. Περιλαμβάνει όχι μόνο τα περιεχόμενα, τις ενότητες και τους διδακτικούς στόχους των Μαθηματικών αλλά και διδακτικές οδηγίες και ενδεικτικές δραστηριότητες που πρέπει να χρησιμοποιήσει ο/η εκπαιδευτικός, όπως επίσης τις μεθόδους και τα κριτήρια με τα οποία θα αξιολογηθούν οι μαθητές και οι μαθήτριες. Για την υλοποίηση όλων αυτών λαμβάνονται υπόψη οι αρχές μάθησης και διδασκαλίας των Μαθηματικών, σύμφωνα με τις οποίες η διαδικασία μάθησης στα Μαθηματικά είναι μία «κατασκευαστική» δραστηριότητα, δηλαδή:

1. *Μαθαίνουμε δρώντας*. Η γνώση περνάει από μία κατάσταση ισορροπίας σε μία άλλη μέσα από μεταβατικές φάσεις κατά τη διάρκεια των οποίων οι
Προηγούμενες γνώσεις αποδεικνύονται ή λανθασμένες και διορθώνονται ή ελλιπείς και συμπληρώνονται.
2. *Κάθε άτομο δημιουργεί τις δικές του αναπαραστάσεις* και δεν υπάρχει μία και μοναδική «σωστή αναπαράσταση» της γνώσης.
3. *Η μάθηση* εντάσσεται μέσα σε ένα *κοινωνικό πλαίσιο*. Η ανάπτυξη «λεκτικής διαμάχης» και επιχειρηματολογίας ανάμεσα σε μαθητές και μαθήτριες, μέσα από ομαδικές δραστηριότητες, μπορεί να διευκολύνει την απόκτηση της γνώσης. Μιλάμε εδώ για διαμάχες κοινωνικογνωστικές: κοινωνικές, γιατί οι περισσότερες διαμάχες έχουν κοινωνική υπόσταση, και γνωστικές γιατί αυτές αναφέρονται σε γνώσεις.
4. Το άτομο πρέπει να μάθει να «ακούει», να *αναστοχάζεται* και να προσπαθεί να συνειδητοποιήσει, με βάση μια μεταγνωστική και συναισθηματική ενεργοποίηση, με ποιον τρόπο άλλαξαν οι αντιλήψεις του.

Από τις αρχές αυτές έχουν αναδυθεί τρεις εκπαιδευτικοί κανόνες:

- Η μάθηση είναι περισσότερο αποτελεσματική σε ένα *συναφές αυθεντικό πλαίσιο (context)*, το οποίο δίνει νόημα στη γνώση και αποτελεί μέρος της γνωστικής βάσης των μαθητών.
- Η εκπαίδευση είναι καλό να παρέχει *ποικίλες προσεγγίσεις και προοπτικές*, να μπορούν δηλαδή οι μαθητευόμενοι να γνωρίσουν το ίδιο πράγμα σε διαφορετικούς χρόνους, *σε διαφορετικές καταστάσεις*, για *διαφορετικούς σκοπούς και από διαφορετικές προοπτικές (διεπιστημονική διδασκαλία και μάθηση) και να μάθουν να συνθέτουν και να επανασυνθέτουν το δικό τους συνολικό γνωστικό χάρτη.*
- Πρωταρχική αξία της μάθησης είναι *η συνεργατικότητα, ο στοχασμός, η ενεργός συμμετοχή, η προσωπική συνάφεια (relevance) και ο πλουραλισμός.*

2. Όλες οι παραπάνω αρχές και οι συνέπειές τους ικανοποιούνται - κυρίως στη συγκεκριμένη περίπτωση των σχολείων δεύτερης ευκαιρίας, στα οποία οι μαθητές και μαθήτριες είναι ενήλικα άτομα – όταν ή μάθηση συντελείται σε ένα φιλικό περιβάλλον, όπου η παραδοσιακή, μετωπική-δασκαλοκεντρική διδασκαλία αντικαθίσταται με την ομαδοσυνεργατική αντίστοιχη και την ενασχόληση των μαθητών με την επίλυση αυθεντικών, πραγματικών, βιωματικών προβλημάτων (problem solving, modelling). Σε αυτήν την περίπτωση η **«διάλεξη» του διδάσκοντα, θα πρέπει να περιοριστεί ΤΟ ΠΟΛΥ ΣΕ ΕΝΑ 10ΛΕΠΤΟ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ και παρουσίασης των νέων γνώσεων** και επομένως ο παραδοσιακός ρόλος του διδάσκοντα ως «αναμεταδότη» των γνώσεων θα πρέπει να αλλάξει, ώστε να αποτελέσει για το μαθητή πηγή ερωτημάτων, να γίνει υποστηρικτής, διευκολυντής και συντονιστής στη διαδικασία της **ΜΑΘΗΣΗΣ, Η ΟΠΟΙΑ ΘΑ ΓΙΝΕΤΑΙ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ.** Η συγγραφική ομάδα θα πρέπει να παρουσιάσει δραστηριότητες και συνθετικές εργασίες για κάθε διδακτική παράγραφο και ενότητα, οι οποίες θα ολοκληρώνονται από μία εβδομάδα μέχρι δύο μήνες και οι οποίες θα γίνονται άλλοτε ατομικά και άλλοτε ομαδοσυνεργατικά και θα αποτελούν τον **ατομικό «προσωπικό φάκελο»** του μαθητή /τρια που **η βαθμολογία του θα είναι 50% και 30% για το α΄ και β΄** εννιάμηνο αντίστοιχα. Τα δύο βιβλία τα οποία προτείνονται στη βιβλιογραφία με αστερίσκο, περιέχουν πολλές δραστηριότητες και συνθετικές εργασίες, οπότε είναι σαφές το διδακτικό περιβάλλον το οποίο προτείνεται. Ακόμη, δίδεται **χρόνος 4 εβδομάδων για επαναλήψεις και την παρουσίαση των συνθετικών εργασιών – δραστηριοτήτων και των ατομικών φακέλων εργασιών**, τα οποία θα δουλεύονται κατά τη διάρκεια του έτους.

Επίσης η ενίσχυση του αυτοσυναισθήματος και της αυτοεκτίμησης ως προς τις μαθηματικές δεξιότητες και ικανότητες των «μαθητών»των σχολείων δεύτερης ευκαιρίας, θα αναπτυχθεί α) μέσα από τη διαδικασία λύσης προβλημάτων τα οποία θα τίθενται από και θα αφορούν τους ίδιους τους μαθητές και μαθήτριες, β) από την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και μάθηση γ) από τους ατομικούς φακέλους με εργασίες τους τις οποίες θα ετοιμάζουν όλο το χρόνο και δ) από εναλλακτικές διδακτικές προσεγγίσεις οι οποίες θα καλύπτουν τις ατομικές ιδιαιτερότητες δηλ. χρήση εποπτικού μαθηματικού υλικού, λογισμικού (όπως π.χ. SketchPad), βίντεο, εμπειρικές-κατασκευές, μοντελοποίηση, ανοιχτά προβλήματα κτλ.

Ακόμη επιβάλλονται οι διεπιστημονικές προσεγγίσεις του ίδιου θέματος (χρήση των Μαθηματικών στη Φυσική, Αρχιτεκτονική, Οικονομία, Γεωγραφία, Αστρονομία, Αισθητική, Κοινωνικές Επιστήμες κτλ.).

Πολύ σημαντική συνιστώσα του αναλυτικού προγράμματος θεωρείται η **αξιολόγηση** των μαθητών, η οποία θα πρέπει να λειτουργεί ως εργαλείο **ανατροφοδότησης** και ως **μέσο αποτίμησης της προόδου** των μαθητών. Έτσι προτείνεται τα κριτήρια αξιολόγησης να είναι όχι μόνο η προφορική εξέταση και το σύνηθες τελικό γραπτό διαγώνισμα αλλά και ερωτήσεις αντικειμενικού τύπου (σωστό- λάθος, πολλαπλής επιλογής, αντιστοίχησης κτλ.), καθώς επίσης και ο βαθμός του «φακέλου» των ομαδοσυνεργατικών εργασιών (κάθε μέλος της ομάδας θα έχει τον ίδιο βαθμό, ώστε να καλλιεργηθεί η άμιλλα και ο συναγωνισμός των ομάδων), σε αναλογία ποσοστών, όπως φαίνεται στον παρακάτω πίνακα:

	Προφορική εξέταση	Φάκελος εργασιών	Γραπτή εξέταση
Πρώτο εννιάμηνο	30%	50%	20%
Δεύτερο εννιάμηνο	30%	30%	40%

Συνοπτική παρουσίαση του Αναλυτικού Προγράμματος των Μαθηματικών στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας

	Εβδομαδιαία Τρίωρα3ωρα	**Μήνες**
1. Λογισμός με ρητούς αριθμούς	10	2,5
2. Βασικές Γεωμετρικές Έννοιες Έννοιες Γεωμετρικά Στερεά	14	3,5
3.Ποσοστά , Λόγοι, Αναλογίες	6	1,5
4.Τριγωνομετρία	4	1
ΕΠΑΝΑΛΗΨΕΙΣ- ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΣΥΝΘΕΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΟΙ ΟΠΟΙΕΣ ΕΠΝΑΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ, Διακοπές (Αν δεν προβλέπονται, ο χρόνος να διατεθεί σε επαναλήψεις και συνθετικές εργασίες) Τέλος Α΄ εννιάμηνου	**4** **4**	**1** **1**
5. Λογισμός με Αλγεβρικές Παραστάσεις	6	1,5
6.Συναρτήσεις	6	1,5
7.Έξισώσεις - Ανισώσεις, Συστήματα	6	1,5
8. Περιγραφική Στατιστική	4	1
ΕΠΑΝΑΛΗΨΕΙΣ- ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΔΙΑΚΟΠΕΣ (Ομοίως με α΄ εννιάμηνο). Τέλος Β΄ εννιάμηνου	**4** **4**	**1** **1**
ΣΥΝΟΛΟ	**72**	**18**

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
1η ΕΝΟΤΗΤΑ: ΛΟΓΙΣΜΟΣ ΜΕ ΡΗΤΟΥΣ ΑΡΙΘΜΟΥΣ		
Η έννοια του ρητού αριθμού	Οι μαθητές πρέπει: ➢ Να κατανοήσουν την ανάγκη ύπαρξης των φυσικών, ακεραίων, και ρητών αριθμών. ➢ Να μάθουν να γράφουν ένα ρητό αριθμό από την κλασματική στη δεκαδική μορφή και αντιστρόφως ➢ Να μπορούν να παριστάνουν έναν αριθμό με σημείο ενός αριθμημένου άξονα.	Με κατάλληλα πραγματικά παραδείγματα να φανεί η ανάγκη επέκτασης του συνόλου των φυσικών αριθμών στο σύνολο των ακεραίων και στη συνέχεια στο σύνολο των ρητών αριθμών. Για παράδειγμα, αρνητικές θερμοκρασίες, Κέρδος, ζημία, ατελής διαίρεση, ποσοστά, κτλ.
Πρόσθεση και Αφαίρεση	Οι μαθητές πρέπει να μπορούν: ➢ Να βρίσκουν το άθροισμα δύο ή περισσοτέρων αριθμών. ➢ Να απλουστεύουν τη γραφή ενός αθροίσματος. ➢ Να βρίσκουν τη διαφορά δύο αριθμών . ➢ Να υπολογίζουν αριθμητικές παραστάσεις με προσθέσεις και αφαιρέσεις αριθμών. ➢ Να κάνουν απαλοιφή παρενθέσεων.	Αναφέρονται οι ιδιότητες της πρόσθεσης: ➢ $\alpha+\beta=\beta+\alpha$ ➢ $(\alpha+\beta)+\gamma=\alpha+(\beta+\gamma)$ ➢ $\alpha+(-\alpha)=0$ ➢ $\alpha+0=\alpha$ και χρησιμοποιούνται στον υπολογισμό αθροισμάτων πολλών προσθετεων.
Πολλαπλασιασμός	Οι μαθητές πρέπει: ➢ Να μπορούν να υπολογίζουν το γινόμενο δύο ή περισσότερων αριθμών . ➢ Να γνωρίζουν και να εφαρμόζουν την επιμεριστική ιδιότητα	Επισημαίνεται ότι οι αντίστροφοι αριθμοί είναι ομόσημοι και ότι το 0 δεν έχει αντίστροφο. Αναφέρονται οι ιδιότητες του πολλαπλασιασμού : ➢ $\alpha\beta=\beta\alpha$ ➢ $(\alpha\beta)\gamma=\alpha(\beta\gamma)$ ➢ $\alpha\cdot\frac{1}{\alpha}=1,\ \alpha\neq 0$ ➢ $\alpha\cdot 1=\alpha$ και γίνεται χρήση τους στον υπολογισμό του γινομένου πολλών παραγόντων. Ιδιαίτερα τονίζεται η επιμεριστική ιδιότητα του πολλαπλασιασμού ως προς την πρόσθεση ή την αφαίρεση: $\alpha(\beta+\gamma)=\alpha\beta+\alpha\gamma$, $\alpha(\beta-\gamma)=\alpha\beta-\alpha\gamma$

Διαίρεση	Οι μαθητές πρέπει να μπορούν να βρίσκουν το πηλίκο δύο αριθμών.	Επισημαίνεται ότι το πρόσημο του πηλίκου δύο αριθμών είναι το ίδιο με το πρόσημο του γινομένου τους. Τονίζεται ότι η διαίρεση με διαιρέτη το 0 δεν έχει νόημα, επειδή το μηδέν δεν έχει αντίστροφο.
Δυνάμεις	Οι μαθητές πρέπει: ➢ Να γνωρίζουν την έννοια της δύναμης $α^ν$, όπου α ρητός και ν ακέραιος, και να υπολογίζουν αριθμητικές παραστάσεις με δυνάμεις. ➢ Να γνωρίζουν και να χρησιμοποιούν τις ιδιότητες των δυνάμεων. ➢ Να εφαρμόζουν την προτεραιότητα των πράξεων	Χρησιμοποιείται η σχέση : $\left(\frac{α}{β}\right)^{-ν} = \left(\frac{β}{α}\right)^{ν}$ για διευκόλυνση στους αριθμητικούς υπολογισμούς.

2η ΕΝΟΤΗΤΑ : ΒΑΣΙΚΕΣ ΓΕΩΜΕΤΡΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ		
Ευθύγραμμο τμήμα, Ευθεία, Ημιευθεία	Οι μαθητές πρέπει : ➢ Να μπορούν να σχεδιάζουν ευθύγραμμα τμήματα, ευθείες και ημιευθείες. ➢ Να γνωρίζουν ότι από ένα σημείο διέρχονται άπειρες ευθείες και ότι δύο σημεία ορίζουν μία μόνον ευθεία.	
Είδη γωνιών, Μέτρηση γωνιών	Οι μαθητές πρέπει: ➢ Να μπορούν να σχεδιάζουν διάφορα είδη γωνιών (οξεία, ορθή, αμβλεία). ➢ Να γνωρίζουν τις βασικές μονάδες μέτρησης γωνιών. ➢ Να γνωρίζουν πότε δύο γωνίες είναι εφεξής ,παραπληρωματικές συμπληρωματικές και κατακορυφήν. ➢ Να γνωρίζουν τι είναι η διχοτόμος μιας γωνίας και να τη σχεδιάζουν.	Παρουσιάζεται η έννοια της γωνίας μέσα από πραγματικά προβλήματα . Αναφέρονται τα είδη των τριγώνων ως προς τις γωνίες τους. Αποσαφηνίζεται ότι το «άνοιγμα» (μέτρο) μιας γωνίας είναι ανεξάρτητο από το μήκος των πλευρών της.
Θέσεις ευθειών στο επίπεδο	Οι μαθητές πρέπει να μπορούν: ➢ Να σχεδιάζουν κάθετη σε μια ευθεία από ένα σημείο που βρίσκεται επάνω ή έξω από αυτήν. ➢ Να σχεδιάζουν παράλληλες ευθείες με τη βοήθεια του κανόνα και του γνώμονα.	Τονίζεται ότι από ένα σημείο φέρεται μόνο μία κάθετη σε μια δεδομένη ευθεία.
Απόσταση σημείου από ευθεία Απόσταση παραλλήλων	Οι μαθητές πρέπει: ➢ Να κατανοήσουν τι σημαίνει απόσταση σημείου από ευθεία και απόσταση δύο παραλλήλων. ➢ Να μπορούν να ονομάζουν τα ζεύγη των γωνιών που σχηματίζονται από δύο Παράλληλες ευθείες, όταν τέμνονται από τρίτη ευθεία. ➢ Να γνωρίζουν ότι: α) όλες οι οξείες και όλες οι αμβλείες γωνίες, που σχηματίζουν δύο παράλληλες που τέμνονται από τρίτη ευθεία είναι μεταξύ τους ίσες. β) μια οξεία και μια αμβλεία γωνία από τις γωνίες που σχηματίζονται από δύο παράλληλες που τέμνονται από τρίτη ευθεία είναι παραπληρωματικές.	
Ευθύγραμμα σχήματα	Οι μαθητές πρέπει να γνωρίζουν τους ορισμούς και τις χαρακτηριστικές ιδιότητες των βασικών ευθύγραμμων σχημάτων (τρίγωνα, παραλληλόγραμμα, τραπέζια).	Ορίζονται η διάμεσος, η διχοτόμος και το ύψος τριγώνου και οι μαθητές ασκούνται στη χάραξή τους σε οξυγώνια, σε ορθογώνια και σε αμβλυγώνια τρίγωνα. Επισημαίνεται ότι η υποτείνουσα είναι μεγαλύτερη από τις κάθετες πλευρές ενός ορθογωνίου τριγώνου.

Ίσα σχήματα	Οι μαθητές πρέπει να μπορούν να διαπιστώνουν αν δύο ευθύγραμμα σχήματα είναι ίσα.	Η ισότητα των ευθύγραμμων σχημάτων διαπιστώνεται με τη διαδικασία της εναπόθεσης του ενός σχήματος στο άλλο με κατάλληλη μετατόπιση .
Μονάδες μέτρησης μήκους. Περίμετρος επίπεδου σχήματος.	Οι μαθητές πρέπει να γνωρίζουν τις μονάδες μέτρησης μήκους στο δεκαδικό σύστημα.	
Έννοια του εμβαδού επίπεδων Σχημάτων. Μονάδες μέτρησης επιφανειών.	➢ Οι μαθητές πρέπει να κατανοήσουν την έννοια του εμβαδού ενός επίπεδου σχήματος. ➢ Οι μαθητές πρέπει να γνωρίζουν τις μονάδες μέτρησης εμβαδού στο Δεκαδικό σύστημα	
Υπολογισμός εμβαδού επίπεδων σχημάτων	Οι μαθητές πρέπει να μπορούν να υπολογίζουν το εμβαδόν των επίπεδων σχημάτων: Ορθογωνίου, Τριγώνου, Παραλληλογράμμου, Τραπεζίου.	Τονίζεται ότι ως βάση στον υπολογισμό του εμβαδού μπορεί να θεωρηθεί οποιαδήποτε πλευρά του τριγώνου ή του παραλληλογράμμου.
Το Πυθαγόρειο Θεώρημα Τετραγωνική ρίζα θετικού αριθμού	Οι μαθητές πρέπει να γνωρίζουν το Πυθαγόρειο θεώρημα και να μάθουν να το χρησιμοποιούν σε πραγματικά προβλήματα.	Τονίζεται η γεωμετρική ερμηνεία του Πυθαγορείου Θεωρήματος. Δίνονται πραγματικά προβλήματα υπολογισμού περιμέτρων και εμβαδών πολυγώνων στα οποία χρειάζεται το πυθαγόρειο θεώρημα. Τονίζεται ότι η εξαγωγή της τετραγωνικής ρίζας είναι η αντίστροφη διαδικασία της ύψωσης στο τετράγωνο.
Κύκλος	Οι μαθητές πρέπει: ➢ Να κατανοήσουν την έννοια του κύκλου και να αναγνωρίζουν τα στοιχεία του. ➢ Να μπορούν να διακρίνουν τον κύκλο από τον κυκλικό δίσκο.	
Θέσεις ευθείας και κύκλου	Οι μαθητές πρέπει να μπορούν να διακρίνουν αν μια ευθεία είναι τέμνουσα ή εφαπτομένη του κύκλου.	Αναφέρεται η σχέση ακτίνας του κύκλου και απόστασης μιας ευθείας από το κέντρο του κύκλου.
Εγγεγραμμένες γωνίες· Επίκεντρες γωνίες	Οι μαθητές πρέπει: ➢ Να γνωρίζουν την έννοια της επίκεντρης και της εγγεγραμμένης γωνίας. ➢ Να γνωρίζουν τη σχέση του μέτρου μιας επίκεντρης γωνίας και του μέτρου του αντίστοιχου τόξου. ➢ Να γνωρίζουν τη σχέση του μέτρου μιας εγγεγραμμένης γωνίας και του μέτρου του αντίστοιχου τόξου.	

Μήκος κύκλου	Οι μαθητές πρέπει να μπορούν: ➢ Να υπολογίζουν το μήκος ενός κύκλου, όταν γνωρίζουν την ακτίνα του. ➢ Να υπολογίζουν το μήκος ενός τόξου, όταν δίνεται η ακτίνα του κύκλου, και το μέτρο του τόξου σε μοίρες ή σε ακτίνια. Να μετατρέπουν τις μοίρες σε ακτίνια και αντιστρόφως	Τονίζεται ότι η σύγκριση δύο τόξων έχει νόημα μόνο, όταν τα τόξα ανήκουν στον ίδιο ή σε ίσους κύκλους. Δηλαδή, δύο τόξα διαφορετικών κύκλων μπορεί να έχουν το ίδιο μέτρο, αλλά να μην είναι ίσα και ότι μπορεί να έχουν το ίδιο μήκος, χωρίς και πάλι να είναι ίσα.
Εμβαδόν κυκλικού δίσκου. Εμβαδόν τομέα και τμήματος	Οι μαθητές πρέπει να μπορούν: ➢ Να υπολογίζουν το Εμβαδόν ενός κυκλικού δίσκου, όταν γνωρίζουν την ακτίνα του. Να υπολογίζουν το εμβαδόν κυκλικού τομέα, όταν δίνεται η ακτίνα του κύκλου και το μέτρο του αντίστοιχου τόξου σε μοίρες ή σε ακτίνια.	
Μονάδες μέτρησης όγκου	Οι μαθητές πρέπει να γνωρίζουν τις μονάδες μέτρησης *όγκου* στο δεκαδικό μετρικό σύστημα και τις μεταξύ τους σχέσεις.	
Μέτρηση των βασικών στερεών: Κύβος, Παραλληλεπίπεδο, Πρίσμα, Πυραμίδα, Κύλινδρος, Κώνος και Σφαίρα.	Οι μαθητές πρέπει να μπορούν να υπολογίζουν τα εμβαδά της παράπλευρης και της ολικής επιφάνειας των βασικών στερεών καθώς και τους όγκους τους.	Προτείνεται η χρήση βιωματικών δραστηριοτήτων από το περιβάλλον και τα ενδιαφέροντα των μαθητών

3η ΕΝΟΤΗΤΑ: ΠΟΣΟΣΤΑ-ΛΟΓΟΙ- ΑΝΑΛΟΓΙΕΣ		
Ποσοστά	Οι μαθητές πρέπει: ➢ Να κατανοήσουν την έννοια των ποσοστών και να διαπιστώσουν την χρησιμότητά τους στις εφαρμογές. ➢ Να μπορούν να γράφουν ένα Δεκαδικό κλάσμα ως ποσοστό και αντιστρόφως. ➢ Να μπορούν να λύνουν προβλήματα με ποσοστά.	Τονίζεται ότι τα ποσοστά είναι ένας άλλος τρόπος παράστασης των κλασμάτων και των δεκαδικών αριθμών. π.χ: $35\% = 0{,}35 = \frac{35}{100}$ και γενικά $α\% = \frac{α}{100}$ Γίνονται με εφαρμογές των ποσοστών από την καθημερινή ζωή σχετικά με : -αυξήσεις και διαδοχικές αυξήσεις -μειώσεις και διαδοχικές μειώσεις -Φ.Π.Α, τόκους κτλ.
Λόγος ευθύγραμμων τμημάτων	Οι μαθητές πρέπει να μπορούν να υπολογίζουν το λόγο δύο ευθύγραμμων τμημάτων.	Επισημαίνεται ότι με το λόγο δυο τμημάτων μπορούμε να συγκρίνουμε δυο ευθύγραμμα τμήματα. Με παραδείγματα τονίζεται ότι ο λόγος δύο ευθυγράμμων τμημάτων είναι ανεξάρτητος από τη μονάδα μέτρησης των τμημάτων αυτών.
Θεώρημα του Θαλή	Οι μαθητές πρέπει να γνωρίζουν το θεώρημα του Θαλή και να μπορούν να το χρησιμοποιούν στον υπολογισμό μηκών.	
Όμοια πολύγωνα - Όμοια Τρίγωνα	Οι μαθητές πρέπει να γνωρίζουν: ➢ Την έννοια των όμοιων πολυγώνων. ➢ Ότι δυο τρίγωνα είναι όμοια, αν έχουν δύο γωνίες ίσες. ➢ Ότι ο λόγος των περιμέτρων δύο ομοίων σχημάτων είναι ίσος με το λόγο ομοιότητάς τους	Επισημαίνεται ότι δύο σχήματα είναι όμοια, όταν το ένα προκύπτει από το άλλο με τη διαδικασία της μεγέθυνσης (όπου ο λόγος ομοιότητας είναι μεγαλύτερος της μονάδας) ή της σμίκρυνσης (λόγος ομοιότητας μικρότερος της μονάδας). Δίνονται στους μαθητές πραγματικά προβλήματα υπολογισμού περιμέτρων - εμβαδών σχημάτων (π.χ. σχέδια οικοδομής υπό κλίμακα).

4 η ΕΝΟΤΗΤΑ : ΤΡΙΓΩΝΟΜΕΤΡΙΑ		
Τριγωνομετρικοί αριθμοί οξείας γωνίας	Οι μαθητές πρέπει : ➢ Να γνωρίζουν πώς ορίζεται η εφαπτομένη, το ημίτονο και το συνημίτονο μιας οξείας γωνίας ορθογωνίου τριγώνου. ➢ Να μπορούν να υπολογίζουν την εφαπτομένη μιας οξείας γωνίας ορθογωνίου τριγώνου, όταν δίνονται οι πλευρές του. ➢ Να γνωρίζουν πώς μεταβάλλεται η εφαπτομένη οξείας γωνίας, όταν μεταβάλλεται η γωνία. ➢ Να μπορούν να υπολογίζουν με τη βοήθεια της εφαπτομένης διάφορες αποστάσεις. ➢ Να μπορούν να υπολογίζουν το ημίτονο και το συνημίτονο οξείας γωνίας ορθογωνίου τριγώνου, όταν δίνονται οι πλευρές του. ➢ Να γνωρίζουν πως μεταβάλλεται το ημίτονο και το συνημίτονο οξείας γωνίας, όταν μεταβάλλεται η γωνία. ➢ Να μπορούν με τη βοήθεια του ημιτόνου και του συνημιτόνου να υπολογίζουν διάφορες αποστάσεις.	Εισάγεται η έννοια της εφαπτομένης γωνίας με εμπειρικά παραδείγματα, όπως ανηφοριά ή κατηφοριά 10%, ώστε οι μαθητές να διαπιστώσουν, αρχικά με μετρήσεις ότι σε μια ορισμένη οξεία γωνία ω οι αντίστοιχοι λόγοι των πλευρών εξαρτώνται μόνο από το μέτρο της γωνίας. Ανάλογα εργάζονται οι μαθητές και για το ημίτονο και συνημίτονο. Με τη βοήθεια γεωμετρικών γνώσεων υπολογίζονται οι τριγωνομετρικοί αριθμοί της γωνίας 45^0, 30^0 και 60^0. Παρουσιάζεται ο πίνακας των Τριγωνομετρικών αριθμών οξειών γωνιών. Όπου είναι εφικτό, χρησιμοποιείται υπολογιστής τσέπης.
Σχέσεις μεταξύ Τριγωνομετρικών αριθμών μιας γωνίας	Οι μαθητές πρέπει να γνωρίζουν τις βασικές ταυτότητες : $ημ^2ω+συν^2ω=1$ και $εφω=\frac{ημω}{συνω}$.	

5η ΕΝΟΤΗΤΑ : ΛΟΓΙΣΜΟΣ ΜΕ ΑΛΓΕΒΡΙΚΕΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ		
Μονώνυμα και πολυώνυμα	Οι μαθητές πρέπει να μπορούν: ➢ Να βρίσκουν την αριθμητική τιμή μιας αλγεβρικής παράστασης. ➢ Να προσθέτουν, να αφαιρούν, να πολλαπλασιάζουν και να διαιρούν μονώνυμα και πολυώνυμα. ➢ Να χρησιμοποιούν την αναγωγή των όμοιων όρων για την απλούστευση της γραφής ενός πολυωνύμου	Εισάγεται η έννοια του μονωνύμου και πολυωνύμου με χρήση γνωστών τύπων της Γεωμετρίας, Φυσικής, κτλ., όπως, Β=mg, Πυθαγόρειο θεώρημα κτλ.
Αξιοσημείωτες ταυτότητες	Οι μαθητές πρέπει: ➢ Να γνωρίζουν και να χρησιμοποιούν τις βασικές ταυτότητες: • $(\alpha\pm\beta)^2 = \alpha^2\pm2\alpha\beta+\beta^2$ • $(\alpha+\beta)(\alpha-\beta) = \alpha^2 - \beta^2$	Οι αποδείξεις των ταυτοτήτων γίνονται με εφαρμογή των πράξεων των πολυωνύμων ή γεωμετρικά. Η γεωμετρική ερμηνεία μιας ταυτότητας θα δείξει τη μαθηματική συνάφεια Άλγεβρας και Γεωμετρίας.
Παραγοντοποίηση αλγεβρικών Παραστάσεων	Οι μαθητές πρέπει να μπορούν να μετατρέπουν πολυώνυμο σε γινόμενο παραγόντων, όταν: • Οι όροι του έχουν κοινό Παράγοντα ή εμφανίζεται κοινός Παράγοντας με χωρισμό των όρων σε ομάδες. • Είναι διαφορά τετραγώνων. • Είναι ανάπτυγμα τετραγώνου. • Είναι τριώνυμο της μορφής $\chi^2+(\alpha+\beta)\chi+\alpha\beta$.	Να εξηγηθεί η σημασία της παραγοντοποίησης για την απλοποίηση ρητών παραστάσεων και την επίλυση εξισώσεων.
Κλασματικές αλγεβρικές παραστάσεις	Οι μαθητές πρέπει να μπορούν: ➢ Να απλοποιούν κλασματικές παραστάσεις. ➢ Να πολλαπλασιάζουν και να διαιρούν κλασματικές παραστάσεις. ➢ Να προσθέτουν και να αφαιρούν κλασματικές παραστάσεις.	Προτείνεται να δίνονται απλές κλασματικές παραστάσεις, ώστε οι μαθητές να δουν την απλοποίηση και τις πράξεις ως γενίκευση του λογισμού των απλών κλασμάτων. Να αποφευχθεί η περιττή ασκησιολογία.

6η ΕΝΟΤΗΤΑ	ΣΥΝΑΡΤΗΣΕΙΣ	
Η έννοια της συνάρτησης	Οι μαθητές πρέπει: ➢ Να μάθουν να εκφράζουν ένα μέγεθος ως συνάρτηση άλλου μεγέθους. ➢ Να συμπληρώνουν και να σχολιάζουν τον πίνακα τιμών μιας συνάρτησης. ➢ Να βρίσκουν τις συντεταγμένες ενός σημείου. ➢ Να φτιάχνουν και να ερμηνεύουν τη γραφική παράσταση μιας συνάρτησης. ➢ Να ελέγχουν αν ένα σημείο ανήκει ή όχι στη γραφική παράσταση μιας συνάρτησης. ➢ Να ελέγχουν αν μια γραμμή μπορεί να είναι γραφική παράσταση μιας συνάρτησης	Η έννοια της συνάρτησης εισάγεται με εμπειρικά παραδείγματα, στα οποία υπάρχει συμμεταβολή μεγεθών, όπως για παράδειγμα πλευρά τετραγώνου και περίμετρος
Η συνάρτηση $ψ=αχ$	Οι μαθητές πρέπει να μπορούν: ➢ Να βρίσκουν τη σχέση που συνδέει τις αντίστοιχες τιμές δύο ανάλογων ποσών. ➢ Να σχεδιάζουν τη γραφική παράσταση της συνάρτησης $ψ=αχ$ και να δείξουν ότι είναι ευθεία γραμμή. Να βρίσκουν την εξίσωση μιας ευθείας που διέρχεται από την αρχή των αξόνων.	Η συνάρτηση $ψ=αχ$ εισάγεται με κατάλληλα παραδείγματα ανάλογων ποσών. Να οριστεί η κλίση της ευθείας $ψ=αχ$ ως η εφαπτομένη της γωνίας που σχηματίζει η ευθεία με τον άξονα $χχ'$, και να τονιστεί ότι η κλίση της ευθείας αυτής είναι ίση με τον συντελεστή α.
Η συνάρτηση $ψ=αχ+β$	Οι μαθητές πρέπει να μπορούν: ➢ Να σχεδιάζουν την γραφική παράσταση της συνάρτησης $ψ = α χ + β$ ➢ Να βρίσκουν την εξίσωση μιας ευθείας από τη γραφική της παράσταση. Να μπορούν να προσδιορίζουν τα σημεία τομής των αξόνων και της ευθείας $αχ+βψ=γ$.	Εισάγεται η συνάρτηση $ψ=αχ+β$ με πραγματικά προβλήματα, όπως κόστος διαδρομής με ταξί, λογαριασμός τηλεφώνου, κτλ. Επισημαίνεται ότι η γραφική παράσταση της $ψ=αχ+β$ είναι παράλληλη μετατόπιση της γραφικής παράστασης της $ψ=αχ$ κατά β μονάδες άνω ή κάτω.
Η συνάρτηση $ψ=\frac{α}{χ}$, $χ≠0$	Οι μαθητές πρέπει μπορούν ➢ Να βρίσκουν τη σχέση που συνδέει δύο αντιστρόφως ανάλογα ποσά. ➢ Να σχεδιάζουν τη γραφική παράσταση της συνάρτησης $ψ=\frac{α}{χ}$.	Η συνάρτηση $ψ=\frac{α}{χ}$, $χ≠ο$ εισάγεται με κατάλληλα παραδείγματα αντιστρόφως ανάλογων ποσών. Να επισημανθεί ότι η γραφική παράσταση της $ψ=\frac{α}{χ}$, $χ≠ο$ λέγεται υπερβολή.
Η συνάρτηση ~~$ψ=αχ^2$~~, $α≠0$	Οι μαθητές πρέπει να μπορούν: ➢ Να σχεδιάζουν τη γραφική παράσταση της συνάρτησης $ψ=αχ^2$ ➢ Να βρίσκουν την εξίσωση της παραβολής από τη γραφική της παράσταση.	Η τετραγωνική συνάρτηση εισάγεται με κατάλληλα παραδείγματα, όπως είναι η σχέση $Ε= α^2$, που συνδέει το εμβαδό Ε τετραγώνου με την πλευρά του α, η σχέση $Ε =π ρ^2$ του εμβαδού Ε κύκλου και της ακτίνας του ρ, η σχέση $s= \frac{1}{2} g t^2$ του διανυόμενου διαστήματος s και του χρόνου t στην ελεύθερη πτώση ενός σώματος.

7 η ΕΝΟΤΗΤΑ: ΕΞΙΣΩΣΕΙΣ-ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ- ΑΝΙΣΩΣΕΙΣ		
Εξισώσεις πρώτου βαθμού	Οι μαθητές πρέπει να μπορούν: ➢ Να λύνουν εξισώσεις πρώτου βαθμού με έναν άγνωστο. ➢ Να σχηματίζουν μία εξίσωση από τα Δεδομένα ενός κατάλληλου προβλήματος.	Προτείνεται, εκτός από τα πραγματικά προβλήματα που θα χρησιμοποιηθούν για την επίλυση μιας εξίσωσης, οι μαθητές να εξοικειωθούν και με την επίλυση γνωστών από τη Φυσική, Γεωμετρία κλπ. Τύπων, όπως: $B = m\,g$, $F = 1{,}8C + 32$, $E_{τριγ} = 1/2\ β\ υ$, κλπ.
Εξισώσεις δευτέρου βαθμού	Οι μαθητές πρέπει να μπορούν : ➢ Να λύνουν εξισώσεις δευτέρου βαθμού με ανάλυση σε γινόμενο Παραγόντων. ➢ Να βρίσκουν τις λύσεις μιας εξίσωσης Δευτέρου βαθμού με τη βοήθεια του τύπου. ➢ Να μετατρέπουν ένα τριώνυμο σε γινόμενο παραγόντων. ➢ Να λύνουν προβλήματα που οδηγούν σε εξισώσεις δευτέρου βαθμού.	
Η έννοια του συστήματος 2Χ2	Οι μαθητές πρέπει να κατανοήσουν την έννοια του συστήματος και να μπορούν να λύνουν ένα σύστημα γραφικά ή αλγεβρικά με τη μέθοδο ➢ Της αντικατάστασης ➢ Των αντίθετων συντελεστών. Να λύνουν προβλήματα με τη βοήθεια συστημάτων.	
Ανισώσεις με έναν άγνωστο	Οι μαθητές πρέπει να μπορούν : ➢ Να λύνουν ανισώσεις πρώτου βαθμού με έναν άγνωστο και να παριστάνουν τις λύσεις στον άξονα. ➢ Να βρίσκουν τις κοινές λύσεις δυο ή Περισσότερων ανισώσεων πρώτου βαθμού. ➢ Να λύνουν απλά προβλήματα με ανισώσεις πρώτου βαθμού.	

8 η ΕΝΟΤΗΤΑ: ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ		
Βασικές έννοιες της Στατιστικής : Πληθυσμός, Δείγμα.	Οι μαθητές πρέπει να κατανοήσουν τις έννοιες : πληθυσμός, δείγμα.	Αποσαφηνίζεται η σπουδαιότητα της επιλογής του δείγματος για την αξιοπιστία των συμπερασμάτων μιας έρευνας με κατάλληλα παραδείγματα, όπως η δημοσκόπηση που έγινε στις προεδρικές εκλογές των Η.Π.Α το 1936.
Κατανομή συχνοτήτων και σχετικών συχνοτήτων. Ειδικές Γραφικές παραστάσεις : Εικονογράμματα Ραβδογράμματα Κυκλικά διαγράμματα	Οι μαθητές πρέπει να μπορούν: – Να συντάσσουν πίνακα κατανομής συχνοτήτων. – Να κατασκευάζουν μια συγκεκριμένη γραφική παράσταση των δεδομένων ενός πίνακα. – Να αντλούν πληροφορίες από τις γραφικές παραστάσεις. – Να παρουσιάζουν τα συμπεράσματα μιας έρευνας.	Τονίζεται με συγκεκριμένα παραδείγματα ότι πρέπει να υπάρχει ακρίβεια και σαφήνεια στον ορισμό των μεταβλητών και της κλίμακας της γραφικής παράστασης για αποφυγή παρανοήσεων .
Ομαδοποίηση παρατηρήσεων. Μέση τιμή Διάμεσος	Οι μαθητές πρέπει να μπορούν : ➢ Να ομαδοποιούν στατιστικά δεδομένα και να παριστάνουν ομαδοποιημένες κατανομές με διαγράμματα. ➢ Να παριστάνουν μια ομαδοποιημένη κατανομή με ιστόγραμμα. Οι μαθητές πρέπει να μπορούν να βρίσκουν: ➢ Τη μέση τιμή (μέσος όρος) και τη διάμεσο μιας κατανομής. ➢ Τις αθροιστικές συχνότητες μιας κατανομής και να σχεδιάζουν το πολύγωνο των αθροιστικών συχνοτήτων. ➢ Τη διάμεσο μιας ομαδοποιημένης κατανομής με τη βοήθεια του πολυγώνου των αθροιστικών συχνοτήτων.	Τονίζεται ότι η μέση τιμή εξαρτάται από τις ακραίες τιμές και ότι μπορεί κατανομές με την ίδια μέση τιμή να είναι πολύ διαφορετικές. Προτείνεται για όλο το κεφάλαιο της στατιστικής η χρήση πραγματικών δραστηριοτήτων από το περιβάλλον και τα προσωπικά ενδιαφέροντα των μαθητών με υποστήριξη από Graphic Calculator ή PC. Συνιστάται η συμμετοχή τους σε ομάδες στατιστικής έρευνας, ώστε να εξοικειωθούν βιωματικά με τα βασικά βήματα μιας στατιστικής έρευνας, δηλ. – συλλογή στοιχείων – κατανομή συχνοτήτων – παρουσίαση με πίνακα και διαγράμματα συμπεράσματα.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ

«ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ»

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΔΙΑΡΚΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το Αναλυτικό Πρόγραμμα του μαθήματος «Κοινωνική Εκπαίδευση» συντάχθηκε με μορφή Curriculum και περιέχει τέσσερα δομικά στοιχεία:

ΣΤΟΧΟΙ ΜΑΘΗΣΗΣ

Οι στόχοι μάθησης έχουν διατυπωθεί σε τέσσερα επίπεδα και ειδικότερα σε:

i. μορφωτικά ιδεώδη που προδιαγράφουν την εκπαιδευτική αποστολή του μαθήματος.
ii. γενικούς σκοπούς που ορίζουν το πλαίσιο μέσα στο οποίο μπορούν να πραγματοποιηθούν οι επιστημονικές και παιδαγωγικές επιδιώξεις του μαθήματος.
iii. γενικούς στόχους που περιγράφουν με σαφήνεια το κέρδος μάθησης από την κάθε θεματική περιοχή, ώστε να αντιλαμβανόμαστε την αλλαγή στη συμπεριφορά του εκπαιδευόμενου, δηλαδή περιγράφουν μια μορφή συμπεριφοράς που ο εκπαιδευόμενος πρέπει να αποκτήσει μετά από μια επιτυχημένη μάθηση.
iv. Επιμέρους στόχους που βοηθούν ακόμα περισσότερο στον ακριβή έλεγχο των αποτελεσμάτων της μάθησης, γιατί υποδεικνύουν συγκεκριμένες ενέργειες που πρέπει να γίνουν για να διαπιστωθεί η υλοποίηση του στόχου στη συμπεριφορά του εκπαιδευόμενου.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΣΗΣ

Το περιεχόμενο μάθησης είναι η διδακτέα ύλη έτσι επιλεγμένη ώστε να λειτουργήσει ως μορφωτικό αγαθό. Στο περιεχόμενο μάθησης οριοθετούμε θεματικά τις διδακτικές ενότητες καταγράφοντας το κέρδος μάθησης. Όταν στο αντικείμενο μάθησης περικλείεται και ο στόχος μάθησης, τότε είναι θεμιτό τα περιεχόμενα και οι στόχοι να καταγράφονται σε μία στήλη και όχι σε δύο χωριστές στήλες.

ΜΕΘΟΔΕΥΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Η μεθόδευση της διδασκαλίας περιλαμβάνει τον τρόπο οργάνωσης της διδασκαλίας, τις μεθόδους μάθησης και τα μέσα διδασκαλίας.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η αξιολόγηση δεν ταυτίζεται με την μέτρηση της επίδοσης του εκπαιδευόμενου, αλλά με τον έλεγχο επιτυχίας των στόχων μάθησης και συνεπώς με την λειτουργικότητα και αποτελεσματικότητα του Προγράμματος Σπουδών.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΙΔΕΩΔΗ

- Ενίσχυση της αυτογνωσίας και συνειδητοποίηση της μοναδικότητας του ατόμου μέσα από την γνώση των κοινών και διαφορετικών αναγκών των ανθρώπων στις σύγχρονες πολυπολιτισμικές κοινωνίες.
- Κατανόηση της κοινωνικής ταυτότητας του ατόμου μέσα από την αναλυτική προσέγγιση των οικονομικο-κοινωνικών φαινομένων.
- Κατανόηση της δυναμικής των οικονομικών, κοινωνικών, πολιτικών και πολιτισμικών δομών και συστημάτων.
- Καλλιέργεια στάσεων και συμπεριφορών κατάλληλων για την ένταξη στην οικονομική και κοινωνική ζωή.
- Κατανόηση της σημασίας για την δημοκρατία της ενεργούς συμμετοχής στα κοινά.
- Συνειδητοποίηση της αλληλεξάρτησης ατόμου και κοινωνικού συνόλου, αλλά και της αλληλεξάρτησης των κοινωνιών σε παγκόσμιο επίπεδο.
- Συνειδητοποίηση της αναγκαιότητας ύπαρξης αρχών και κανόνων δικαίου στις διαπροσωπικές – κοινωνικές σχέσεις και στις σχέσεις κρατών για την ειρηνική συνύπαρξη.
- Συνειδητοποίηση των συνεπειών της ανισότητας στη γνώση, στον πλούτο, στο γόητρο μεταξύ κοινωνικών ομάδων για την προσωπική ζωή του ατόμου, καθώς και μεταξύ διαφορετικών κοινωνιών για την ισχύ του κάθε κράτους.
- Καλλιέργεια πνεύματος ανοχής και σεβασμού της διαφορετικότητας και των ιδιαιτεροτήτων ατόμων, κοινωνικών ομάδων και κοινωνιών.
- Ανάπτυξη θετικών αξιών και στάσεων για την εθνική υπόσταση και κατανόηση της διαλεκτικής της σχέσης με την ευρωπαϊκή ιδέα και ταυτότητα.
- Ανάπτυξη της αυτοπειθαρχίας, της κοινωνικής ευθύνης και της κοινωνικής ηθικής με την ενίσχυση της ομαδικής εργασίας.
- Ενίσχυση της κριτικής σκέψης και των δεξιοτήτων με την αξιοποίηση κοινωνικών, οικονομικών, πολιτικών στοιχείων και την εμπλοκή σε διεργασίες τοπικής και εθνικής σημασίας.

Το μάθημα της Κοινωνικής Εκπαίδευσης διακρίνεται σε τέσσερις θεμελιώδεις ενότητες:
Α. Κοινωνική Οργάνωση (προτεινόμενο σύνολο σελίδων: 1-45)
Β. Οικονομική Οργάνωση (προτεινόμενο σύνολο σελίδων: 46-85)
Γ. Πολιτική Οργάνωση (προτεινόμενο σύνολο σελίδων: 86-120)
Δ. Διεθνής Κοινότητα (προτεινόμενο σύνολο σελίδων: 121-160)

ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΗΣ

Α. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ
(προτεινόμενο σύνολο σελίδων: 1-45)
ΓΕΝΙΚΟΙ ΣΚΟΠΟΙ

- Να αντιληφθούν την δομή και λειτουργία της κοινωνίας κατανοώντας τις αντίστοιχες έννοιες προκειμένου να αναπτύξουν αναλυτικές δεξιότητες για την καταγραφή και ερμηνεία των κοινωνικών φαινομένων.

- Να ενημερωθούν για την διαδικασία της κοινωνικοποίησης και του κοινωνικού ελέγχου, τους κοινωνικούς θεσμούς και τα φαινόμενα κοινωνικής παθογένειας, ώστε να αναπτύξουν κοινωνικές δεξιότητες για την χρηστική αξιοποίηση των γνωστικών διαπιστώσεων τους, ειδικότερα δεξιότητες προσαρμογής, συνεργασίας και επικοινωνίας, οργάνωσης και δράσης για την αντιμετώπιση της κοινωνικής πραγματικότητας και την επίλυση κοινωνικών προβλημάτων με την εμπλοκή τους σε ανάλογες δραστηριότητες.

ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
1. Η «γλώσσα της κοινωνίας»: Εισαγωγικές έννοιες (προτεινόμενες σελίδες: 1-5)	- Να κατανοήσουν με την χρήση παραδειγμάτων βασικές έννοιες που αφορούν στα κοινωνικά φαινόμενα, όπως: i. Κοινωνική σχέση (αυθόρμητη και σκόπιμη) ως σύνολο αναγκαίων αλληλεξαρτήσεων που καθορίζουν την ατομική και συλλογική δράση. ii. Κοινωνική δράση ως σκόπιμη ενέργεια ενός δρώντος που κατευθύνεται από και προσανατολίζεται σε πράξεις άλλων δρώντων. iii. Κοινωνική ομάδα ως σκόπιμη δράση προς επίτευξη συγκεκριμένων στόχων. iv. Κοινωνικός μετασχηματισμός ως το σύνολο των προϋποθέσεων που είναι αναγκαίες για την μετάβαση από ένα κοινωνικό σχηματισμό σε άλλον.	- Να θέσουν ένα ερώτημα (π.χ. ποιόν / ποια θεωρούν στη τάξη τους ως καλύτερο/η συνεργάτη) και στη συνέχεια να περιγράψουν παραστατικά τις κοινωνικές τους σχέσεις (κοινωνιόγραμμα τάξης)

II. Κοινωνικοί θεσμοί (προτεινόμενες σελίδες: 6-20) 1. Εννοιολογικές διευκρινίσεις: Κοινωνική θέση, Κοινωνικός Ρόλος, Κοινωνικό Γόητρο-Status, Κοινωνικός Κανόνας.	- Να γνωρίσουν την σημασία εννοιών που αφορούν στους κοινωνικούς θεσμούς, όπως : i. Θέση ως το σημείο αναφοράς του ατόμου σε μια κοινωνική δομή. ii. Προσδοκία ως υπόθεση για το τι πρέπει να κάνει ο κάτοχος μιας θέσης. iii. Ρόλος ως σύνολο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του κατόχου μιας θέσης. Role set (σύνολο/ σύμπλεγμα ρόλων) και σύγκρουση ρόλων. iv. Κανόνας ως απαίτηση για την συμπεριφορά του κατόχου μιας θέσης. v. Κύρος (Status) ως σημείο κατάταξης σε μια κοινωνική ιεραρχία που προκύπτει από το γόητρο που απολαμβάνει ο κάτοχος μιας θέσης. vi. Νομιμότητα ως προσανατολισμός της δράσης προς το θεσμικό πλαίσιο.	- Να παίξουν κοινωνικούς ρόλους σε θεατρικό παιχνίδι ασκούμενοι στον προσδιορισμό κοινωνικών κανόνων, κύρους (status), δικαιωμάτων και υποχρεώσεων (νομιμότητα) που απορρέουν από την ένταξη σε διαφορετικές κοινωνικές θέσεις σε θεσμούς π.χ. οικονομία – εργοστάσιο, δικαιοσύνη – φυλακές κλπ - Να καταγράψουν τα στοιχεία της δομής και λειτουργίας του σχολείου (σχέσεις, ρόλοι, κανόνες) και να δείξουν παραστατικά τις σχέσεις ενός ρόλου (π.χ. δασκάλου) με άλλες ομάδες αναφοράς (π.χ. μαθητές, συνάδελφοι, γονείς). - Να δείξουν παραστατικά το σύνολο των ρόλων που τους αντιστοιχεί από την συμμετοχή τους σε διάφορους θεσμούς.
2. Χαρακτηριστικά κοινωνικών θεσμών και διαδικασία θεσμοποίησης τους.	- Να κατανοήσουν τον τρόπο συγκρότησης του θεσμού ως σταθερής και σκόπιμης επανάληψης μιας συγκεκριμένης δράσης (κοινωνικής – οικονομικής – πολιτικής). - Να συνειδητοποιήσουν τον υπερατομικό χαρακτήρα του θεσμού ως μηχανισμού επιβολής των εκάστοτε σκοπίμων κοινωνικά μορφών δράσης. - Να κατανοήσουν την δομή του θεσμού ως συγκεκριμένο τρόπο διάρθρωσης των σχέσεων στο πλαίσιο μιας δεδομένης κοινωνίας.	- Να αξιοποιήσουν αποσπάσματα από λογοτεχνικές πηγές που καταδεικνύουν λειτουργίες και χαρακτηριστικά θεσμών. - Να εντοπίσουν στη δομή και λειτουργία διαφόρων θεσμών (π.χ. οικογένεια, εκκλησία κλπ) την επιβίωση στοιχείων που είναι σε αναντιστοιχία με τις εξελίξεις της ελληνικής κοινωνίας. - Να αναζητήσουν από εφημερίδες και περιοδικά παλαιότερης εποχής (π.χ. από την Μπενάκειο Βιβλιοθήκη) σχετική αρθρογραφία για την θέση και τον ρόλο της γυναίκας και να την συγκρίνουν με τα σημερινά δεδομένα.
3. Λειτουργίες και μετασχηματισμοί των κοινωνικών θεσμών	- Να κατανοήσουν την λειτουργία του θεσμού ως συνόλου από προσδοκίες ρόλων που απορρέουν από τις κοινωνικές θέσεις των ατόμων, οι οποίες συνδέονται με ορισμένες υποχρεώσεις και δικαιώματα και συνεπώς δεσμευτικές απαιτήσεις –κανόνες ως προς την συμπεριφορά των κατόχων τους με στόχο την διατήρηση της συνοχής της κοινωνίας. - Να αντιληφθούν την αναγκαιότητα αντιστοιχίας των θεσμών με την κοινωνική πραγματικότητα και συνεπώς τον δυναμικό τους χαρακτήρα και να κατανοήσουν την σύγχρονη κοινωνική αναγκαιότητα δημιουργίας όλο και πιο εξειδικευμένων θεσμών.	- Να αναζητήσουν μαρτυρίες από ηλικιωμένα άτομα για τις οικογενειακές σχέσεις που είχαν βιώσει στη νεαρή τους ηλικία και να τις συγκρίνουν με τις δικές τους .

III. Κοινωνικοποίηση – Κοινωνικός Έλεγχος (προτεινόμενες σελίδες: 21-30)		
1. Σημασία και περιεχόμενο κοινωνικοποίησης.	- Να συνειδητοποιήσουν την διαδικασία της κοινωνικοποίησης ως θεσμοποιημένη συλλογική απαγόρευση και συμμόρφωση προς τις ισχύουσες αξίες και τον κοινωνικό έλεγχο ως επιτακτική αναδιατύπωση των επιταγών ενσωμάτωσης στο κοινωνικό σύστημα. Ειδικότερα να κατανοήσουν ότι: i. Το υποκείμενο και η συμπεριφορά του προσανατολίζονται στη βάση ενός συστήματος κανόνων. ii. Το δημιουργηθέν σύστημα κανόνων προκύπτει ορθολογικά ως προς τον σκοπό, δηλαδή δεν είναι αποτέλεσμα προσωπικής αυθαιρεσίας, αλλά έννομης κυριαρχίας, που προσδιορίζει πότε, σε ποιόν και σε ποιο βαθμό οφείλει το υποκείμενο να υπακούει. iii. Ο κοινωνικός έλεγχος είναι το σύνολο των κυρώσεων που τείνουν να επιβάλλουν την κανονικοποίηση μετά από μια αποκλίνουσα ως προς τον σκοπό συμπεριφορά. iv. Η κοινωνικοποίηση έχει διαλεκτικό χαρακτήρα, δηλ. άτομο και κοινωνία αλληλοκαθορίζονται, καθώς και διαρκή.	- Να συγκεντρώσουν άρθρα από εφημερίδες, να μαγνητοφωνήσουν ραδιοφωνικές εκπομπές και να τα επεξεργαστούν καταγράφοντας αξίες και πρότυπα που εμπεριέχονται. - Να επεξεργαστούν χαρακτηριστικά αποσπάσματα από το έργο «Έγκλημα και Τιμωρία» του Ντοστογιέφσκι και να συζητήσουν για την προσωπικότητα του ανακριτή ως εκπροσώπου του συστήματος κανόνων έννομης κυριαρχίας σε αντιδιαστολή με αυτήν του Ρασκόλνικοφ ως αποκλίνουσας συμπεριφοράς προκειμένου να κατανοήσουν την ορθολογική ως προς τον σκοπό υποχρέωση του ατόμου να υπακούει στο δημιουργηθέν σύστημα κανόνων. - Να αξιοποιήσουν ντοκυμαντέρ που καταδεικνύουν την σημασία και το περιεχόμενο της κοινωνικοποίησης. - Να παίξουν ρόλους σε θεατρικό παιχνίδι που να υποδηλώνουν τον διαρκή χαρακτήρα της διαδικασίας της κοινωνικοποίησης, π.χ. αναπαράσταση της ζωής ενός ατόμου από την παιδική ηλικία ως τα βαθιά γεράματα και των διαδικασιών εκμάθησης κανόνων και αξιών που κάθε φορά ισχύουν.
2. Φορείς κοινωνικοποίησης και κοινωνικοί κανόνες	- Να κατανοήσουν τον κοινωνικοποιητικό ρόλο των θεσμών που εμπεριέχουν πρότυπα συμπεριφοράς με βάση την διάκριση των κοινωνικών κανόνων σε τυπικούς –άτυπους, αυστηρούς – χαλαρούς, γενικούς – ειδικούς και να ενημερωθούν για τους θεσμοποιημένους και μη θεσμοποιημένους φορείς κοινωνικοποίησης.	- Να ορίσουν έναν κοινωνικό κανόνα του οποίου η παραβίαση συνεπάγεται πχ. άτυπο κοινωνικό έλεγχο, και στη συνέχεια να κατασκευάσουν ερωτηματολόγιο με ερωτήσεις κλειστού τύπου και να απευθυνθούν σε ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα της τοπικής τους κοινωνίας (φύλο, ηλικία, μορφωτικό επίπεδο, οικονομική – επαγγελματική κατάσταση). Να ομαδοποιήσουν και να συγκρίνουν τα συγκεντρωμένα στοιχεία, να τα αναπαραστήσουν (πχ. κατασκευή πινάκων και γραφική απόδοση τους σε κυκλικό διάγραμμα) προκειμένου να τα αναλύσουν και τέλος να τα ερμηνεύσουν εξάγοντας συμπεράσματα. - Να κάνουν υποθέσεις παραβίασης διαφόρων κατηγοριών κοινωνικών κανόνων στο πλαίσιο θεσμοποιημένων και μη θεσμοποιημένων φορέων κοινωνικοποίησης (οικογένεια, κρά-
3. Κοινωνικός έλεγχος	- Να ενημερωθούν για την προληπτική και κατασταλτική λειτουργία , τα είδη του κοινωνικού ελέγχου και τις κατηγορίες των κυρώσεων που συνεπάγεται.	
4. Το αξιακό περιεχόμενο της θρησκείας ως παράγοντας κοινωνικοποίησης. Ο κοινωνικός ρόλος της θρησκείας.	- Να κατανοήσουν την μετάβαση από την μαγεία στο θρησκευτικό βίωμα. - Να ενημερωθούν για τις ιστορικές θρησκείες και τον κοινωνικό τους ρόλο.	

		τος, φιλικές παρέες κ.λπ.) και να καταγράψουν τα είδη του κοινωνικού ελέγχου και τις κυρώσεις που συνεπάγονται. - Να καλέσουν εκπροσώπους φορέων άσκησης τυπικού κοινωνικού ελέγχου (πχ. δικαστές), φορέων κοινωνικοποίησης (πχ. δημοσιογράφοι) και να συζητήσουν μαζί τους για τα προβλήματα των νέων και τον τρόπο που οι ανωτέρω φορείς παρεμβαίνουν σ' αυτά.
IV. Κοινωνική απόκλιση – Προκαταλήψεις και στερεοτυπική συμπεριφορά. (προτεινόμενες σελίδες: 31-45)		
1. Προσδιορισμός κοινωνικού προβλήματος.	- Να κατανοήσουν την έννοια του κοινωνικού προβλήματος ως μιας δυσάρεστης κατάστασης που αφορά είτε ένα μικρό είτε ένα ευρύ κοινωνικό σύνολο με κοινωνικές αιτίες δημιουργίας του και με δυνατότητες επίλυσης. - Να γνωρίσουν τα σύγχρονα κοινωνικά προβλήματα αναπτυγμένων οικονομικά χωρών: άστεγοι, ανεργία, μόλυνση περιβάλλοντος, αλλοτρίωση και ψυχικές διαταραχές, ναρκωτικά, AIDS, οργανωμένο έγκλημα, ρατσισμός, αναλφαβητισμός, Πείνα και επιδημίες, εκμετάλλευση παιδιών κλπ.	- Να συγκεντρώσουν άρθρα από την καθημερινή ειδησεογραφία και να καταγράψουν τα κοινωνικά προβλήματα στα οποία αναφέρονται. - Να διενεργήσουν σφυγμομέτρηση με ερωτηματολόγιο κλειστών ερωτήσεων με θέμα τα κοινωνικά προβλήματα που απασχολούν περισσότερο την τοπική τους κοινωνία (βία, εγκληματικότητα, ανεργία, ναρκωτικά, ποιότητα περιβάλλοντος κ.α.) και να καταγράψουν τα συμπεράσματα τους. - Να επισκεφθούν φορείς που ασχολούνται με την αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων πχ. Ο.ΚΑ.Ν.Α., να πάρουν συνέντευξη από αρμόδιους και άτομα που αντιμετωπίζουν τα αντίστοιχα προβλήματα και να κατάγράψουν τα συμπεράσματα τους.
2. Κοινωνική απόκλιση και μορφές παραβατικότητας.	- Να κατανοήσουν την αποκλίνουσα συμπεριφορά ως παρέκκλιση από τις ισχύουσες κοινωνικές αξίες και κανόνες, η οποία προσδιορίζεται από κοινωνικούς παράγοντες, αλλά και από την προσωπικότητα κάθε ατόμου. - Να κατανοήσουν την σχετικότητα μέσα στο χρόνο της κοινωνικής απόκλισης. - Να ενημερωθούν για τις κοινωνικές συνθήκες που ευνοούν τις διάφορες μορφές παραβατικότητας, από τις πιο επικίνδυνες, όπως είναι ο φόνος, το λαθρεμπόριο ναρκωτικών και το οργανωμένο έγκλημα ως μια από τις πιο σημαντικές διακρατικές οικονομικές δραστηριότητες στις σύγχρονες κοινωνίες, μέχρι τις λιγότερο ακραίες, όπως οι κλοπές κ.α. - Να ενημερωθούν για τις κοινωνικές και ατομικές Παραμέτρους που ευνοούν την νεανική παραβατικότητα και να γνωρίσουν πρακτικές πρόληψης και καταστολής των φαινομένων κοινωνικής απόκλισης με έμφαση στην εξάρ-	- Να αξιοποιήσουν ταινία με θέμα την αποκλίνουσα συμπεριφορά των νέων και τις κοινωνικές συνθήκες που ευνοούν την παραβατικότητα (πχ «Η ζούγκλα του μαυροπίνακα», «Κουρδιστό Πορτοκάλι», «Επαναστάτης χωρίς αιτία» κλπ.) - Να αξιοποιήσουν το Διαδίκτυο για να συγκεντρώσουν στοιχεία για τη νεανική παραβατικότητα. - Να γράψουν ανώνυμα μια προσωπική εμπειρία τους αποκλίνουσας συμπεριφοράς και να την συνδέσουν με τις κοινωνικές συνθήκες που την δημιούργησαν. - Να συγκεντρώσουν «τίτλους» από αθλητικές εφημερίδες προκειμένου

	τηση από τα ναρκωτικά και στον αθλητικό φανατισμό.	να κατανοήσουν την προκατάληψη ως θετική ή αρνητική αξιολόγηση, η οποία στηρίζεται σε προκατασκευασμένες εικόνες.
3. Προκαταλήψεις στις σχέσεις των κοινωνικών ομάδων και στερεοτυπική συμπεριφορά - Ρατσισμός.	- Να κατανοήσουν την έννοια της προκατάληψης ως θετική ή αρνητική αξιολόγηση στηριζόμενη σε προκατασκευασμένες εικόνες μιας ομάδας, εθνικής, γλωσσικής, θρησκευτικής κλπ. Για τα μέλη μιας άλλης ομάδας με τον υπερτονισμό κάποιων ιδιαίτερων χαρακτηριστικών ή ακόμα και με την υποτιθέμενη ύπαρξη πλεονεκτημάτων ή μειονεκτημάτων. - Να κατανοήσουν την έννοια της στερεοτυπικής συμπεριφοράς ως αποτέλεσμα αρνητικών προκαταλήψεων, η οποία στηρίζεται στην απλούστευση και γενίκευση της πραγματικότητας και στην καλλιέργεια του ανορθολογικού τρόπου σκέψης και εκφράζεται με επιθετικούς προσδιορισμούς και τυποποιημένες φράσεις εναντίον κοινωνικών ομάδων. - Να ενημερωθούν για τον ρατσισμό ως μια από τις πιο επικίνδυνες μορφές στερεοτυπικής συμπεριφοράς και να κατανοήσουν τους παράγοντες που τον δημιουργούν και τον αναπαράγουν: i. Οικονομικοί ανταγωνισμοί των κοινωνικών ομάδων ιδιαίτερα σε περιόδους οικονομικών κρίσεων και ανεργίας. ii. Ρόλος των ΜΜΕ και άλλων φορέων κοινωνικοποίησης που αποβλέπουν στην ενίσχυση της εσωτερικής συνοχής δημιουργώντας την ταυτότητα του «εμείς» αντιπαραθετικά και ανταγωνιστικά με τους «άλλους». iii. Ανάγκη διοχέτευσης της επιθετικότητας με την δημιουργία «εξιλαστήριου θύματος» ως αποτέλεσμα της κοινωνικής και πολιτικής αυταρχικότητας.	- Να κατασκευάσουν ερωτηματολόγιο με ερωτήσεις κλειστού τύπου και κλειστών προκατασκευασμένων απαντήσεων με θέμα τον ρατσισμό και την εικόνα του μετανάστη στην Ελλάδα και να απευθυνθούν σε ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα της τοπικής τους κοινωνίας. Να αναλύσουν τα συγκεντρωμένα στοιχεία με μεθόδους ομαδοποίησης, σύγκρισης και αναπαράστασης (πχ. ραβδόγραμμα, ιστόγραμμα - πολύγωνο συχνότητας) και να τα ερμηνεύσουν με βάση τις θεωρητικές αρχές που διδάχτηκαν στο σχετικό κεφάλαιο. - Να παίξουν ρόλους που να αναφέρονται στα κυρίαρχα στερεοτυπικά πρότυπα κατά των αλλοδαπών εργατών λαμβάνοντας υπ' όψιν τις αιτίες που τα δημιουργούν (οικονομικοί ανταγωνισμοί, ανάγκη ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής κλπ) και να κατασκευάσουν σενάρια αντιμετώπισης του ρατσισμού.

Β. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

(προτεινόμενο σύνολο σελίδων: 46-85)

ΓΕΝΙΚΟΙ ΣΚΟΠΟΙ

- Να εξοικειωθούν με βασικούς οικονομικούς όρους και έννοιες και να ενημερωθούν για την οικονομική οργάνωση των σύγχρονων κοινωνιών, ώστε να αποκτήσουν αναλυτικές δεξιότητες ερμηνείας και κατανόησης των οικονομικών προβλημάτων που βιώνουν οι ίδιοι και ο κοινωνικός τους περίγυρος.

- Να κατανοήσουν τους κανόνες στην εργασιακή ζωή και τα νέα δεδομένα στην αγορά εργασίας στο πλαίσιο της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας και να εμπλακούν σε αντίστοιχες δραστηριότητες, ώστε να αναπτύξουν κοινωνικές δεξιότητες για την ανταπόκριση τους στις παραμέτρους που διαμορφώνουν το «προφίλ» του σύγχρονου εργαζόμενου.

ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
I. Αρχές οικονομικής οργάνωσης και Κράτος (προτεινόμενες σελίδες: 46-60)		
1. Προσδιορισμός βασικών εννοιών και όρων	- Να κατανοήσουν τις έννοιες παραγωγικές δυνάμεις και παραγωγικές σχέσεις και τον ρόλο τους στην παραγωγή. - Να κατανοήσουν τον κοινωνικό χαρακτήρα του εμπορεύματος, την διπλή του φύση, αξία χρήσης και ανταλλακτική αξία, όπως αυτή διαμεσολαβείται από τον κοινωνικό καταμερισμό εργασίας. - Να γνωρίσουν τα σύγχρονα είδη του χρήματος, τον ρόλο του στις συναλλαγές και να ενημερωθούν για το τραπεζικό σύστημα και τον ρόλο του στην παραγωγική και εμπορική διαδικασία. - Να ενημερωθούν για την χρήση των μεγεθών του Εθνικού Προϊόντος, του Εθνικού Εισοδήματος και της Εθνικής Δαπάνης στο σύστημα Εθνικών Λογαριασμών.	- Να παίξουν ρόλους «εργοδότη– εργαζόμενου» που διαπραγματεύονται ανάλογα με τα συμφέροντά τους μισθούς, κανόνες ασφαλείας στον εργασιακό χώρο, υπερωριακή απασχόληση κα. - Να συλλέξουν ενδεικτικά αντικείμενα-εμπορεύματα και να αποκρυπτογραφήσουν τις αλληλεξαρτήσεις μεταξύ των ατόμων, ως παραγωγών και καταναλωτών, όπως αυτές προκύπτουν από τον κοινωνικό χαρακτήρα του εμπορεύματος. - Να παρακολουθήσουν ταινία σχετική με τις τράπεζες και τα είδη χρήματος - Να καλέσουν έναν εκπρόσωπο μεγάλης τοπικής επιχείρησης για να τους παρουσιάσει το οργανόγραμμα της επιχείρησης (καταμερισμός έργου).
2. Οικονομική ανάπτυξη και κρίση του συστήματος.	- Να ενημερωθούν για τους παράγοντες που προσδιορίζουν την διαδικασία οικονομικής ανάπτυξης (τεχνολογία, συσσώρευση κεφαλαίου, αποτελεσματικότερη ανάπτυξη και χρήση του ανθρώπινου δυναμικού) και να κατανοήσουν τις αλλαγές, οικονομικές, κοινωνικές, πολιτισμικές που συνεπάγεται η βελτίωση των υλικών συνθηκών διαβίωσης. - Να κατανοήσουν την έννοια του πληθωρισμού, της ανεργίας και της οικονομικής στασιμότητας και τις επιπτώσεις τους στο άτομο και την κοινωνία.	- Να απευθυνθούν στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας προκειμένου να πληροφορηθούν για την πορεία του Δημόσιου Χρέους, του Ελλείμματος, των ποσοστών Δημοσίων και Ιδιωτικών Επενδύσεων στην Ελλάδα την τελευταία δεκαετία. - Να απευθυνθούν στην ΕΣΥΕ προκειμένου να συγκεντρώσουν στοιχεία για την κατανομή του εργατικού δυναμικού στην Ελλάδα, την κατανομή των εργαζομένων κατά θέση στο επάγγελμα κ.α τα τελευταία χρόνια. Να καταγράψουν τα συμπεράσματά τους από την μελέτη των στατιστικών στοιχείων για την απασχόληση.

3. Παρεμβάσεις του Κράτους στην οικονομική ζωή.	- Να ενημερωθούν για τις αιτίες και τον σκοπό της παρέμβασης του κράτους στην οικονομική ζωή, τις οικονομικές λειτουργίες του κράτους (δημοσιονομική, νομισματική, κοινωνική, πολιτική), τα μέσα άσκησης οικονομικής πολιτικής (δημόσιες υπηρεσίες, δημόσιες επιχειρήσεις, δημόσιος προϋπολογισμός).	- Να παρακολουθήσουν ντοκυμαντέρ/ βιντεοταινία για την βελτίωση του σύγχρονου ανθρώπου (συντελεστές οικονομικής ανάπτυξης), τις επιπτώσεις στο κοινωνικό– πολιτισμικό επίπεδο και να επακολουθήσει συζήτησης. - Να απευθυνθούν στην ΕΣΥΕ και στα γραφεία της Κοινότητας στην Ελλάδα προκειμένου να συλλέξουν πληροφορίες και στοιχεία για την ανεργία στην Ε.Ε. κατά ομάδες ηλικιών, φύλο και διάρκεια ανεργίας. Να καταγράψουν τα συμπεράσματα τους με βάση τους συγκεντρωμένους από τους φορείς στατιστικούς πίνακες. - Να συγκεντρώσουν άρθρα από εφημερίδες και περιοδικά που αναφέρονται σε προτάσεις και αποφάσεις που δηλώνουν την κρατική παρέμβαση στην οικονομική ζωή. Να επισκεφθούν ένα ερευνητικό κέντρο (π.χ. ΚΕΠΕ) για να συζητήσουν και να ενημερωθούν για την θεματολογία, τους στόχους και τα συμπεράσματα ερευνών που διενεργεί σε σχέση με την οικονομική δομή της ελληνικής κοινωνίας.
II. Αγορά εργασίας (προτεινόμενες σελίδες: 61-85) 1. Οργάνωση και λειτουργία της επιχείρησης.	- Να ενημερωθούν για τους συντελεστές παραγωγής, τους τομείς παραγωγής, την μονάδα παραγωγής και τους κλάδους στους οποίους κατατάσσονται οι επιχειρήσεις σε σχέση με το προϊόν που παράγουν. - Να γνωρίσουν την νομική μορφή και την οργάνωση των επιχειρήσεων (Τμήμα Παραγωγής, Τμήμα Πωλήσεων κλπ) τις θέσεις εργασίας που συνδέονται με την οργάνωση και τους ρόλους που προκύπτουν στο επίπεδο των εργασιακών σχέσεων. - Να ενημερωθούν για το νέο μοντέλο οργάνωσης της εργασίας στη σύγχρονη παγκοσμιοποιημένη οικονομία: i. Ευέλικτη ενοποίηση: αποκεντρωμένη διοίκηση, αντικατάσταση των κάθετων αλυσίδων διοίκησης με οριζόντιες σχέσεις, συμμετοχικές διαδικασίες και παροχή αρμοδιοτήτων στους εργαζόμενους. ii. Μετάβαση από τον έλεγχο της πληροφορίας στη ταχεία ροή της. iii. Ομαδική εργασία	- Να κατασκευάσουν Οδηγό Επιχειρήσεων της περιοχής τους ταξινομώντας αυτές σε κλάδους παραγωγής λαμβάνοντας υπ' όψη τον φορέα και την νομική τους μορφή. - Να επισκεφθούν μία επιχείρηση και να συζητήσουν με τον Διευθυντή Ανάπτυξης Προσωπικού και Εκπαίδευσης για τα νέα μοντέλα οργάνωσης της εργασίας. - Να παρακολουθήσουν την κιν/κή ταινία «Μοντέρνοι Καιροί» του Τ. Τσάπλιν και να συγκρίνουν τον τρόπο οργάνωσης της εργασίας, όπως παρουσιάζεται στη ταινία (μοντέλο του F. Taylor), με τα σύγχρονα μοντέλα. - Να κατασκευάσουν ερωτηματολόγιο με ερωτήσεις κλειστού και ανοιχτού τύπου και κλειστών προκατασκευασμένων απαντήσεων για τα νέα μοντέλα οργάνωσης της εργασίας και να το αποστείλουν σε εργατικά σωματεία και ενώσεις εργοδοτών. Να καταγράψουν τα συμπεράσματα τους.

	- Να κατανοήσουν τις επιπτώσεις του νέου μοντέλου οργάνωσης της εργασίας στη διαμόρφωση του «προφίλ» του εργαζόμενου: i. μείωση της σημασίας συγκεκριμένων δεξιοτήτων ii. αύξηση της σημασίας στα συστήματα αξιολόγησης του προσωπικού Παραμέτρων που αφορούν σε ζητήματα συμπεριφοράς (ικανότητες επικοινωνίας και συνεργασίας), οργανωτικών ικανοτήτων και ευρύτερων δεξιοτήτων, όπως προσαρμογής στο συνεχώς μεταλλασσόμενο εργασιακό περιβάλλον, ανάλυσης και άμεσης επίλυσης των προβλημάτων, αυτομόρφωσης κλπ. - Να κατανοήσουν τις συνέπειες του νέου μοντέλου οργάνωσης της εργασίας στις εργασιακές σχέσεις: i. Εντατικοποίηση εργασίας ii. Ενίσχυση του μοντέλου του εργαζόμενου πολλαπλών καθηκόντων iii. αύξηση της σημασίας της διά βίου και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και της εξατομικευμένης μάθησης με την ενίσχυση της μη τυποποιημένης μάθησης. iv. Μεταφορά της ευθύνης διατήρησης και αναπαραγωγής της ικανότητας για απασχόλησης στον εργαζόμενο v. ενίσχυση της εξουσιαστικής σχέσης εργοδότη – εργαζόμενου.	- Να συγκεντρώσουν από τις εφημερίδες αγγελίες επιχειρήσεων που ζητούν υπαλλήλους και να ομαδοποιήσουν τα προσόντα που καταγράφονται ιεραρχώντας αυτά. - Να επισκεφθούν τον τοπικό ΟΑΕΔ και να ενημερωθούν για τα προγράμματα κατάρτισης. - Να επισκεφθούν τα γραφεία της ΓΣΕΕ προκειμένου να ενημερωθούν για τις προτάσεις της στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την απασχόληση. - Να κατασκευάσουν ερωτηματολόγιο με ερωτήσεις κλειστού και ανοιχτού τύπου και κλειστών προκατασκευασμένων απαντήσεων σχετικά με ζητήματα πρόσληψης και κατάρτισης των εργαζομένων και να απευθυνθούν σε επιχειρήσεις της περιοχής τους. Να ομαδοποιήσουν, να συγκρίνουν και να αναπαραστήσουν γραφικά τα δεδομένα της έρευνας, ώστε να τα αναλύσουν και να τα ερμηνεύσουν. - Να επισκεφθούν φορείς που είναι αρμόδιοι στα ζητήματα υποστήριξης ανέργων (π.χ. Κέντρα Προώθησης της Απασχόλησης) και να ενημερωθούν για τα μέτρα που λαμβάνουν.
2. Κράτος, κοινωνικοί συνομιλητές και ενέργειες υποστήριξης ανέργων και ενίσχυσης της απασχόλησης.	- Να ενημερωθούν για τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας και τα δικαιώματα των μισθωτών, όπως αυτά συνάγονται από το Εργατικό Δίκαιο και τις σχετικές εγκυκλίους: ωράριο, εργάσιμες ημέρες και αργίες, υπερωριακή απασχόληση, κοινωνική ασφάλιση, άδειες απουσίας, τοκετού, σπουδών, κανόνες ασφαλείας στον εργασιακό χώρο, επιδόματα ανεργίας, κάρτα ανεργίας κα., καθώς και για τους στόχους της οργάνωσης των μισθωτών σε εργατικά σωματεία και των εργοδοτών σε ενώσεις και τον ρόλο αμφοτέρων στις συλλογικές διαπραγματεύσεις. - Να ενημερωθούν για δομές και μηχανισμούς υποστήριξης ανέργων: Κέντρα Προώθησης της Απασχόλησης, Τοπικά Σύμφωνα Απασχόλησης, Γραφεία Ενημέρωσης Ανέργων, Εργαζομένων και Εργοδοτών κ.α - Να ενημερωθούν μέσα από τις σχετικές εγκυκλίους για θέματα σχετικά με τις νέες θέσεις εργασίας και την αυτοαπασχόληση.	- Να προχωρήσουν στη δημιουργία δικτύου συνεταιρισμού ανέργων σε τοπικό επίπεδο και σε συνεργασία με την Τοπική Αυτοδιοίκηση να εκπονήσουν σχέδιο δράσης για χρηματοδότηση από τα Προγράμματα επιδότησης εργασίας, όπως γίνεται σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, με στόχο την δημιουργία θέσεων εργασίας (υπηρεσίες και παραγωγή) για την κάλυψη τοπικών αναγκών σε τομείς των «νέων κοιτασμάτων απασχόλησης».

	- Να ενημερωθούν για τις νέες μορφές απασχόλησης με σημαντικούς ρυθμούς ανάπτυξης, όπως κρίνεται στην Ε.Ε. και ειδικότερα για: i. Τον τομέα των υπηρεσιών σε συνάρτηση με τις νέες τεχνολογίες και την κοινωνία των πληροφοριών (εκδοτικός, οπτικοακουστικός χώρος, διαφήμιση, υπηρεσίες πληροφορικής, εξοπλισμός γραφείου, υπηρεσίες και εξοπλισμός τηλεπικοινωνιών κλπ) Τα «νέα κοιτάσματα απασχόλησης» σε τομείς όπως η κοινωνική οικονομία, το περιβάλλον, η ποιότητα ζωής, ο πολιτισμός και ο τουρισμός	

Γ. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ
(προτεινόμενο σύνολο σελίδων: 86-120)

ΓΕΝΙΚΟΙ ΣΚΟΠΟΙ

- Να κατανοήσουν την δομή και λειτουργία του φιλελεύθερου – δημοκρατικού πολιτικού συστήματος αποσαφηνίζοντας την προέλευση και ιστορικότητα των αντίστοιχων εννοιών που συνδέονται με τον ευρωπαϊκό πολιτισμό και να συνειδητοποιήσουν ότι τα πολιτικά φαινόμενα δεν είναι αυτόνομα από την εκάστοτε πραγματικότητα. Να ενημερωθούν για τους πολιτικούς θεσμούς του «Κράτους Δικαίου» και για τα ατομικά, κοινωνικά, πολιτικά δικαιώματα αναπτύσσοντας αναλυτικές δεξιότητες κριτικού συλλογισμού και σύλληψης της πολλαπλότητας των νοημάτων για την προσέγγιση και ερμηνεία της σύγχρονης σύνθετης κοινωνίας των πολιτών.
- Να αναπτύξουν θετική συμπεριφορά για το δημοκρατικό πολίτευμα συνειδητοποιώντας την σημασία του ενεργού πολίτη ως προϋπόθεση για την εύρυθμη λειτουργία του και να αποκτήσουν κοινωνικές δεξιότητες οργάνωσης, άμεσης αντιμετώπισης και επίλυσης προβλημάτων με την συμμετοχή τους σε δραστηριότητες της πολιτείας.

ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
I. Πολιτικοί θεσμοί (προτεινόμενες σελίδες: 86-115)		
1. Συστατικά στοιχεία της δημοκρατίας	- Να ενημερωθούν ιστορικά για το κοινωνικό πλαίσιο (αστικοποίηση – εκβιομηχάνιση και τα βασικά αιτήματα του Διαφωτισμού που διαμόρφωσαν την ευρωπαϊκή πολιτική σκέψη και πρακτική και έχουν πλέον προσλάβει παγκόσμιο χαρακτήρα: ορθολογισμός και εμπειρισμός, επιστήμη και απομάγευση του κόσμου, η έννοια του Φυσικού δικαίου και το άτομο, τα απαράγραπτα –αναπαλλοτρίωτα δικαιώματα. - Να κατανοήσουν την έννοια του Κοινωνικού Συμβολαίου, θεμελιώδη αρχή του σύγχρονου δημοκρατικού πολιτεύματος, ως συνέπεια της διάκρισης κράτους και κοινωνίας, δημόσιου και ιδιωτικού συμφέροντος, δηλαδή να συνειδητοποιήσουν ότι ο δυϊσμός στην υπόσταση του ανθρώπου ως πολίτη και ως ιδιώτη είναι ιδιότητα μιας ιστορικά διαμορφωμένης κοινωνίας, της αστικής.	- Να παρακολουθήσουν μία κινηματογραφική ταινία (π.χ. «Δαντών») και να καταγράψουν τις εντυπώσεις τους σε σχέση με τις πολιτικές έννοιες που γέννησε ο Διαφωτισμός και η Γαλλική Επανάσταση. - Να παρακολουθήσουν ντοκυμαντέρ επιβολής διδακτορικού καθεστώτος (π.χ. Ελλάδα 1967, δολοφονία Αλλιέντε στη Χιλή κλπ) και να συζητήσουν την αναγκαιότητα νομιμοποιημένης εξουσίας αντιπαραθέτοντας αυτά τα καθεστώτα με το «κράτος δικαίου» και την θέληση του κυρίαρχου λαού. - Να οργανώσουν παιχνίδι εκλογής παίζοντας αντίστοιχους ρόλους αντιπροσώπου και αντιπροσωπευόμενου θεωρώντας το εκλεγμένο τους όργανο ως ενιαίο σύστημα υπεράνω της «διαιρεμένης» σχολικής τάξης.
2. «Κράτος Δικαίου» και θεσμοί λειτουργίας του: νομιμοποίηση και αντιπροσωπευτικότητα, πολιτική συμμετοχή και διαδικασία εκλογής, διάκριση εξουσιών, πολιτειακά όργανα, πολιτικά κόμματα, συνδικαλιστικές οργανώσεις και ομάδες πίεσης/ συμφερόντων.	- Να αντιληφθούν ότι η διάκριση ανάμεσα στο κράτος και την κοινωνία οδηγεί στον σαφή διαχωρισμό μεταξύ κυβερνώντων και κυβερνωμένων και συνεπώς στην ύπαρξη δημοσίων εξουσιών των οποίων η δράση αλλά και η υπακοή στα αντίστοιχα όργανα προϋποθέτουν την προηγούμενη αποδοχή τους στη συνείδηση των κυβερνωμένων. - Να αντιληφθούν ότι στα φιλελεύθερα – δημοκρατικά πολιτικά συστήματα δεν επαρκεί η εκ των πραγμάτων εξουσία, αλλά η εξουσία οφείλει να είναι νομιμοποιημένη, οφείλει δηλαδή να εξασφαλίζει το consesus των εξουσιαζομένων διά μέσου των εναλλασσόμενων επιλογών των ατόμων και συνεπώς να είναι αντιπροσωπευτική.	- Να παρακολουθήσουν ντοκυμαντέρ για την τρομοκρατία (π.χ. υπόθεση Α. Μόρο και Ερυθρές Ταξιαρχίες) και να συζητήσουν για τις πολιτικές ελευθερίες στο αντιπροσωπευτικό σύστημα. - Να προσδιορίσουν ένα κοινωνικό πρόβλημα (πχ. εγκληματικότητα) και να κατασκευάσουν σενάριο επίλυσής του διά μέσου των αρμοδίων θεσμοθετημένων οργάνων αναδεικνύοντας την αναγκαιότητα υπακοής στα αντίστοιχα όργανα και όχι σε «λύσεις» βασισμένες σε μεμονωμένες πρωτοβουλίες ατόμων, π.χ. «πήρε τον νόμο στα χέρια του», αυτοδικία.

	- Να κατανοήσουν ότι η διαδικασία εκλογής, που λειτουργεί ως ο δεσμός ανάμεσα στο κράτος και την κοινωνία, συντελεί στην αναπαραγωγή του κράτους ως «ενιαίου» συστήματος υπεράνω συμφερόντων και ταυτόχρονα επιτρέπει την ανάδειξη της διαιρεμένης κοινωνικής δομής στο πολιτικό επίπεδο χωρίς να οδηγεί σε συγκρούσεις. - Να κατανοήσουν ότι στο κράτος δικαίου η θέληση του «κυρίαρχου λαού» λαμβάνει υπόσταση με την ισχύ και εφαρμογή των κανόνων δικαίου ως αποτέλεσμα ορθολογικής (νόμιμης) εξουσίας. - Να συνειδητοποιήσουν ότι η πολιτική ελευθερία στο αντιπροσωπευτικό σύστημα είναι το δικαίωμα να πράττεις βάσει μιας προσδιορισμένης έννομης τάξης και συνεπώς ότι η πολιτική ελευθερία υφίσταται στο κράτος εκείνο στο οποίο δεν γίνεται κατάχρηση εξουσίας και να ενημερωθούν για την αρχή της διάκρισης των εξουσιών (Οργανική-Λειτουργική διάκριση). - Να αντιληφθούν ότι το Κοινοβούλιο αποτελεί την βασική μορφή πολιτικής εκπροσώπησης της κοινωνικής πραγματικότητας και ότι είναι ο θεσμός που διαμεσολαβεί ανάμεσα στην ιδιωτική κοινωνία και το κράτος. - Να ενημερωθούν για τις ρυθμίσεις του ισχύοντος Συντάγματος σε ζητήματα σύνθεσης, οργάνωσης και αρμοδιοτήτων των οργάνων του κράτους: Εκλογικού σώματος, Βουλής, Προέδρου δημοκρατίας, Κυβέρνησης. - Να γνωρίσουν τις ρυθμίσεις του ισχύοντος Συντάγματος για την δημόσια διοίκηση και ειδικότερα για το αποκεντρωτικό σύστημα, την διάκριση και την σχέση κεντρικών και περιφερειακών οργάνων, και το σύστημα τοπικής αυτοδιοίκησης, τους βαθμούς, την οργάνωση, τις αρμοδιότητες και την σχέση του με την κεντρική εξουσία. - Να κατανοήσουν ότι τα πολιτικά κόμματα συνιστούν ιδιότητα του αντιπροσωπευτικού συστήματος και ότι καλύπτουν το κενό που υπάρχει από την διάκριση κράτους και κοινωνίας ανάμεσα στην εξουσία και τους πολίτες. - Να ενημερωθούν για την οργάνωση και λειτουργία σύγχρονων πολιτικών κομμάτων στην Ευρώπη και στις ΗΠΑ και για το δικομματικό και πολυκομματικό σύστημα	- Να παρακολουθήσουν την διεξαγωγή μιας κοινοβουλευτικής συνεδρίασης και να καταγράψουν τις εντυπώσεις τους. - Να επισκεφθούν εκπροσώπους πολιτειακών οργάνων προκειμένου να γνωστοποιήσουν τις προσπάθειες επανένταξής τους στη σχολική κοινότητα και να τους πάρουν συνέντευξη για τις πρωτοβουλίες και τα μέτρα που λαμβάνει η πολιτεία σχετικά με προβλήματα σχολικής διαρροής, ανεργίας και κοινωνικού αποκλεισμού. - Να συνεργαστούν με αρμόδιους φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης προκειμένου να συμμετάσχουν σε διαδικασίες επίλυσης ενός τοπικού προβλήματος (πχ. αναμόρφωση ενός εγκαταλειμμένου χώρου σε παιδότοπο). - Να συγκεντρώσουν πολιτικά προγράμματα των κομμάτων και να σχολιάσουν τις θέσεις τους για την εκπαίδευση. - Να καταγράψουν τις δημόσιες εξουσίες που υπάρχουν στη τοπική τους κοινωνία. - Να κατασκευάσουν ερωτηματολόγιο με ερωτήσεις κλειστού και ανοιχτού τύπου και κλειστών προκατασκευασμένων απαντήσεων για θέματα οργάνωσης και λειτουργίας του πολιτικού συστήματος (πχ. εκλογικό σύστημα, κανονισμοί λειτουργίας των κομμάτων, σχέσεις βουλευτή με την εκλογική του περιφέρεια κλπ) και να το αποστείλουν στα πολιτικά κόμματα προκειμένου να λάβουν γραπτές απαντήσεις. Να καταγράψουν τα συμπεράσματα τους αφού συγκρίνουν, αναλύσουν και ερμηνεύσουν τα συγκεντρωμένα στοιχεία. - Να καλέσουν εκπροσώπους τοπικών συνδικαλιστικών οργανώσεων και να συζητήσουν για το έργο και τις παρεμβάσεις τους στις εργασιακές σχέσεις, αλλά και ευρύτερα στο πολιτικό επίπεδο.

	- Να κατανοήσουν τον ρόλο των ομάδων πίεσης συμφερόντων - συνδικαλιστικών οργανώσεων ως θεσμών που αντιπροσωπεύουν τα επιμέρους συμφέροντα και διαμεσολαβούν ανάμεσα στη κοινωνία και το κράτος.	
II. Ατομικά – Κοινωνικά – Πολιτικά δικαιώματα (προτεινόμενες σελίδες: 116-120). 1. Το συνταγματικό καθεστώς του 1975/86 και τα δικαιώματα. 2. Άτομο, ασφάλεια κράτους και ελευθερίες.	- Να ενημερωθούν για τα δικαιώματα, ατομικά, πολιτικά, κοινωνικά στο Σύνταγμα του 1975/86 και να κατανοήσουν την αναγκαιότητα τους. - Να κατανοήσουν ότι πρωταρχικό ζήτημα για τις δυτικές κοινωνίες είναι η παροχή εγγυήσεων για την ανεμπόδιστη λειτουργία του ατόμου στο ιδιωτικό πεδίο δράσης του ως οικονομικού υποκειμένου και ότι κατ'αρχήν η ιδιωτική σφαίρα δεσμεύει την κρατική εξουσία υποδεικνύοντας της απαγορεύσεις. - Να συνειδητοποιήσουν ότι το «απαραβίαστο» των ελευθεριών του ατόμου δεν είναι απόλυτο, ότι δεν πρέπει να διακυβεύεται ούτε η ασφάλεια της ιδιωτικής ούτε της πολιτικής αστικής κοινωνίας, δηλαδή ότι αφ'ενός υφίστανται αμοιβαίοι περιορισμοί στην ιδιωτική δράση των ατόμων, αφ'ετέρου προέχει εν τέλει η ασφάλεια του κράτους.	- Να συγκεντρώσουν φωτογραφικό υλικό σχετικό με την παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. - Να χρησιμοποιήσουν την τεχνική της δραματοποίησης παίζοντας ρόλους και κατασκευάζοντας ένα φανταστικό σενάριο για την ζωή των ανθρώπων σε κοινωνίες χωρίς ατομικά, κοινωνικά, πολιτικά δικαιώματα. - Να παρακολουθήσουν μια κιν/κη ταινία με θέμα τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα, ώστε να αποτελέσει αφορμή για συζήτηση. - Να καλέσουν εκπρόσωπο οργάνωσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα και να συζητήσουν για τις παραβιάσεις των ατομικών, πολιτικών και κοινωνικών δικαιωμάτων σήμερα σε διάφορες χώρες.

Δ. ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ
(προτεινόμενο σύνολο σελίδων: 121 – 160)

ΓΕΝΙΚΟΙ ΣΚΟΠΟΙ

- Να κατανοήσουν τις ιστορικές καταβολές και την αναγκαιότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως διακρατικής οντότητας, ώστε να αναπτύξουν αναλυτικές δεξιότητες κριτικού συλλογισμού σύνθετων συστημάτων, αναγνώρισης και σεβασμού της ποικιλίας των εθνικών ιδιαιτεροτήτων σε ένα παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον.

- Να συνειδητοποιήσουν την σημασία των διεθνών σχέσεων για την ειρηνική συνύπαρξη των λαών, να ενημερωθούν για τους διεθνείς οργανισμούς και τον ρόλο τους και να κατανοήσουν τον τρόπο διαμόρφωσης της εξωτερικής πολιτικής των κρατών, ώστε να αναπτύξουν κοινωνικές δεξιότητες εμπλοκής τους ως πολιτών ενός έθνους – κράτους σε παγκόσμια προβλήματα.

ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
I. Διεθνείς σχέσεις και Οργανισμοί (προτεινόμενες σελίδες: 121-140)		
1. Εξωτερική πολιτική και παράγοντες διαμόρφωσής της.	- Να κατανοήσουν τους παράγοντες που επιδρούν στη λήψη των αποφάσεων σε θέματα εξωτερικής πολιτικής και στη διαμόρφωση των διεθνών σχέσεων με την χρήση σύγχρονων παραδειγμάτων: i. Οικονομικός παράγοντας και συμφέροντα διείσδυσης ηγεμονικών χωρών σε οικονομικά ασθενέστερες χώρες. ii. Γεωπολιτικά δεδομένα και στρατηγικά συμφέροντα iii. Ιδεολογικοί παράγοντες: εθνικό συναίσθημα και πατριωτισμός, εθνικισμός και ρατσισμός, θρησκεία, ιστορικές παραδόσεις κλπ. iv. Μηχανισμοί διαμόρφωσης της κοινής γνώμης και ομάδες πίεσης: ΜΜΕ, μυστικές υπηρεσίες, πολιτικά κόμματα, εκκλησιαστικοί φορείς, συνδικάτα -σωματεία κλπ. v. Κανόνες διεθνούς δικαίου, διεθνείς οργανισμοί, στρατιωτικές συμμαχίες. - Να ενημερωθούν για τους ιστορικούς σταθμούς στην εξέλιξη της διεθνούς θέσης της Ελλάδας: γαλλο-αγγλική κατοχή του Πειραιά (1854-1857), αποκλεισμός του 1886, διεθνείς πράξεις Βαλκανικών πολέμων, Σύμφωνο της Καζέρτας (1944), Δόγμα Τρούμαν (1947), κ.α.	- Να παρακολουθήσουν ντοκυμαντέρ σχετικό με τους σημαντικότερους σταθμούς στην ιστορία της σύγχρονης Ελλάδας (Βαλκανικοί Πόλεμοι, Μικρασιατική Εκστρατεία, Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος και Εθνική Αντίσταση, Ανένδοτος κλπ) - Να επισκεφθούν το Υπουργείο Εξωτερικών και να συζητήσουν με εκπροσώπους του διπλωματικού σώματος για τις σχέσεις Ελλάδας – Τουρκίας και τους παράγοντες που διαμορφώνουν την εξωτερική πολιτική των δύο χωρών. - Να κάνουν χρήση του Διαδικτύου για την συλλογή στοιχείων και πληροφοριών σχετικά με τις συνθήκες και τους κανόνες του Διεθνούς δικαίου για τα εδαφικά, υδάτινα και εναέρια σύνορα. - Να επισκεφθούν το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας και να ενημερωθούν από εκπροσώπους για τα εδαφικά, υδάτινα, εναέρια σύνορα στην Ελληνική Επικράτεια και την αμυντική θωράκιση της χώρας. - Να παρακολουθήσουν ντοκυμαντέρ σχετικό με την ίδρυση του Ο.Η.Ε.
2. Ευρωπαϊκοί και Διεθνείς Οργανισμοί	- Να κατανοήσουν την σημασία των διακρατικών και διεθνών σχέσεων για την ειρηνική συνύπαρξη και να γνωρίσουν τους οργανισμούς από την άποψη του αντικειμένου τους: οικονομικοί, πολιτικοί, στρατιωτικοί, κοινωνικοί – ανθρωπιστικοί. - Να ενημερωθούν για τους σκοπούς ίδρυσης του ΟΗΕ, τα όργανα και τις αρμοδιότητες τους, καθώς και για τις ειδικευμένες οργανώσεις του.	- Να επισκεφθούν τα γραφεία μιας διεθνούς οργάνωσης(πχ. UNESCO, Greenpeace, κ.α) να πάρουν συνέντευξη από εκπροσώπους της οργάνωσης για τις δραστηριότητες της και να συλλέξουν έντυπο υλικό προκειμένου να το επεξεργαστούν. Επίσης να χρησιμοποιήσουν το Διαδίκτυο για να συλλέξουν πληροφορίες σχετικές με την δράση της οργάνωσης. Τέλος να καταγράψουν τις εντυπώσεις τους.

	- Να ενημερωθούν για τους στόχους της πολιτικής και οικονομικής – νομισματικής ενοποίησης και τα όργανα της Ε.Ε. Επίσης για τους σκοπούς ίδρυσης του Συμβουλίου της Ευρώπης, τις δραστηριότητες και τα όργανά του.	- Να κατασκευάσουν ερωτηματολόγιο κλειστών ερωτήσεων και κλειστών προκατασκευασμένων απαντήσεων, το οποίο θα απευθύνουν προς τους εκπαιδευόμενους των άλλων ευρωπαϊκών ΣΔΕ χρησιμοποιώντας το Διαδίκτυο για την επικοινωνία τους, προκειμένου να καταγράψουν τις απόψεις των συναδέλφων τους για τις δυνατότητες που παρέχει η Ε.Ε. στους πολίτες της στους τομείς της εκπαίδευσης και της απασχόλησης.
II. Ενωμένη Ευρώπη και έθνη-κράτη (προτεινόμενες σελίδες: 141-160) 1. Έθνη και εθνικισμός.	- Να κατανοήσουν ότι οι εθνικιστικές εξάρσεις εγκυμονούν κινδύνους για την Ευρώπη των πολιτών και ότι η διαμόρφωση μιας συλλογικής ταυτότητας αφ'ενός πρέπει να σέβεται τις ιδιαιτερότητες των ευρωπαϊκών λαών, αφ'ετέρου δεν πρέπει να υποταχθεί στις δυνάμεις της αγοράς, γιατί διαφορετικά θα είναι καταδικασμένη να μην λειτουργήσει ενοποιητικά και δημοκρατικά.	- Να παρακολουθήσουν ντοκυμαντέρ που αναφέρεται στις διαδικασίες εθνικής – κρατικής συγκρότησης λαών της Ευρώπης, της Ασίας ή της Αφρικής προκειμένου να σχολιασθεί η διαφορετικότητα της πορείας τους και να αναδειχθεί η αναγκαιότητα σεβασμού και αναγνώρισης της ποικιλίας των εθνικών ταυτοτήτων.
2. Ιστορικότητα των ευρωπαϊκών εθνών-κρατών και Ευρώπη ως υπερεθνικός οργανισμός.	- Να γνωρίσουν ότι στην Ευρώπη (16ος και εξής) γεννήθηκε η ιδέα της αυτονομίας του υποκειμένου και του ατομισμού, που συγκλόνισε την ενότητά της ως «Χριστιανικής Κοινοπολιτείας» (17ος -15ος αι.) ανέδειξε την πολυμορφία και έθεσε τις βάσεις για μια Ευρώπη με πολυεθνική ταυτότητα. - Να γνωρίσουν ότι η πολιτική και οικονομική κυριαρχία της Ευρώπης, αποτέλεσμα των ανακαλύψεων των νέων χωρών και της αποικιοκρατίας, ενίσχυσαν τις απόψεις για την «ανωτερότητα» του ευρωπαϊκού πολιτισμού και διαμορφώθηκαν οι όροι για έναν παγκοσμιοποιημένο κόσμο στην βάση των δυτικών αντιλήψεων. - Να κατανοήσουν ότι η αρχή της ισορροπίας των δυνάμεων ως στόχος της ευρωπαϊκής πολιτικής ξεκινά από την εποχή της συγκρότησης των ευρωπαϊκών εθνών – κρατών και διαμορφώνει την εξωτερική τους πολιτική (18ος αι και εξής) με τον σχηματισμό και την διάλυση συμμαχιών αναλόγως της εκάστοτε συγκυρίας (π.χ ισχυροποίηση της ναπολεόντειας Γαλλίας, της Γερμανίας των δύο παγκοσμίων πολέμων κλπ) - Να ενημερωθούν με την χρήση ιστορικών παραδειγμάτων για τις διεργασίες που συντελέστηκαν τον 19ο αι και σημάδεψαν τον 20ο αι. Ειδικότερα για την «αρχή των εθνο-	- Να συλλέξουν φωτογραφικό υλικό σχετικό με πολεμικές συγκρούσεις και να το σχολιάσουν τοποθετώντας τίτλους που να αναδεικνύουν την αναγκαιότητα της ειρηνικής συνύπαρξης. - Να συλλέξουν πληροφορίες για το ιστορικό παρελθόν της Ευρώπης χρησιμοποιώντας τόσο συμβατικό υλικό (εγκυκλοπαίδειες, άρθρα κ.α), όσο και το Διαδίκτυο. - Να συλλέξουν άρθρα από εφημερίδες και περιοδικά που αναφέρονται σε διεθνή προβλήματα (πχ. μειονοτικά προβλήματα, εδαφικές διεκδικήσεις, πείνα και επιδημίες κλπ) και στον ρόλο των αναπτυγμένων χωρών. Να καταγράψουν τις εντυπώσεις τους. - Να παρακολουθήσουν κιν/κη ταινία που αναφέρεται στην επιβολή του δυτικού κόσμου σε λιγότερο αναπτυγμένες κοινωνίες στο παρελθόν (πχ. «Λώρενς της Αραβίας», «Χριστόφορος Κολόμβος») και να συγκρίνουν την αποικιοκρατική πολιτική προηγούμενων εποχών με την επικρατούσα εκδοχή της «παγκοσμιοποίησης» ως κυριαρχία οικονομικά αναπτυγμένων χωρών.

	τήτων» και των δημοκρατικών μεταρρυθμίσεων, την παγκοσμιοποίηση της ιδέας του έθνους-κράτους. - Να γνωρίσουν ότι στον 20ο αι. η ιδέα της Ενωμένης Ευρώπης ως υπερεθνικού οργανισμού που θα σέβεται τις εθνικές και πολιτισμικές ιδιαιτερότητες γεννήθηκε: i. Από τα αποτελέσματα των δυο παγκοσμίων πολέμων που επέβαλαν την συνεργασία των ευρωπαϊκών χωρών, ώστε οι διαφορές τους να μην οδηγήσουν σε νέο πόλεμο. ii. Από την ανάγκη αναβάθμισης του ρόλου τη Ευρώπης εξ αιτίας της μεταπολεμικής δράσης των υπερδυνάμεων.	- Να παρακολουθήσουν ντοκυμαντέρ σχετικό με την πορεία συγκρότησης της Ε.Ε. μετά τους δύο παγκόσμιους πολέμους

ΜΕΘΟΔΕΥΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Τα περιεχόμενα μάθησης δεν διαχωρίζονται στη διδακτική πράξη από την μεθόδευση διδασκαλίας και μόνο με την αρμονική σχέση γνωστικού αντικειμένου και μεθόδου - μέσων μπορούν να πραγματοποιηθούν οι επιδιωκόμενοι στόχοι μάθησης. Και επειδή ο μαθητής μαθαίνει αυτενεργώντας, γι'αυτό το ποιές μεθόδους και ποιά μέσα πρέπει να χρησιμοποιηθούν διαδραματίζει καταλυτικό ρόλο στην επιτυχή πρόσκτηση των στόχων μάθησης.

α. Οργάνωση (Μορφή) διδασκαλίας

Η διδασκαλία κατά ομάδες είναι η πλέον ενδεδειγμένη τόσο για την πραγμάτωση των στόχων του συγκεκριμένου τύπου σχολείου, όσο και για την υλοποίηση των επιδιωκόμενων στόχων μάθησης του μαθήματος της Κοινωνικής Εκπαίδευσης. Η εφαρμογή της διδασκαλίας κατά ομάδες δεν αποκλείει την μετωπική (κοινή) διδασκαλία, η οποία είναι απαραίτητη, όταν ο διδάσκων πρέπει να δώσει τις πρώτες πληροφορίες, τα πρώτα στοιχεία για το διδακτικό αντικείμενο, το οποίο θα επεξεργαστούν οι ομάδες.

Οι ομάδες πρέπει να είναι τετραμελείς για την διευκόλυνση τόσο του διδάσκοντα ως προς την διεκπεραίωση του εποπτικού – καθοδηγητικού του έργου, όσο και των ίδιων των εκπαιδευομένων ως προς την ολοκλήρωση της εργασίας τους και την ανάπτυξη διαπροσωπικών σχέσεων. Επίσης η σύνθεση των ομάδων δεν πρέπει να χαρακτηρίζεται από ομοιογένεια του γνωστικού επιπέδου των μελών. Οι ανομοιογενείς ομάδες ενδείκνυται γιατί οι πιο προχωρημένοι και δυνατοί εκπαιδευόμενοι θα βοηθούν τους αδύνατους, ενώ παράλληλα επιλύεται το πρόβλημα των διαφορετικών γνωστικών επιπέδων, εφ'όσον οι εκπαιδευόμενοι δεν κατατάσσονται σε τάξεις. Τέλος οι ομάδες εργασίας δεν θα πρέπει να διατηρήσουν την συνοχή τους για όλο το χρονικό διάστημα φοίτησης των εκπαιδευομένων, αλλά ούτε και να υπάρχουν συνεχείς αλλαγές στη σύνθεση τους. Όταν ολοκληρώνεται μία από τις τέσσερις θεμελιώδεις ενότητες (Κοινωνική Οργάνωση, Πολιτική Οργάνωση, Οικονομική Οργάνωση, Διεθνής Κοινότητα) και εφ' όσον το επιθυμούν οι εκπαιδευόμενοι μπορούν οι ομάδες εργασίας να διαλύονται και να συνθέτονται άλλες με τις ίδιες προδιαγραφές.

Στις ομάδες εργασίας κατανέμονται εναλλάξ οι εξής ρόλοι:

- του υπεύθυνου για την διανομή του υλικού (φωτοτυπίες, ερωτηματολόγια, κλπ), για τον έλεγχο τήρησης του χρονοδιαγράμματος που τίθεται για την ολοκλήρωση μιας εργασίας, για την διαπίστωση αν όλα τα μέλη έχουν αντιληφθεί τις υποχρεώσεις τους κι αν ασχολούνται με αυτές.
- του υπεύθυνου για τον συντονισμό των συζητήσεων ώστε να μην γίνεται θόρυβος, για το κάλεσμα όλων των μελών να εκφέρουν την άποψη τους δίνοντας σε όλους τον λόγο εκ περιτροπής.
- του υπεύθυνου για την συγγραφή της τελικής έκθεσης μιας εργασίας της οποίας το περιεχόμενο είναι έργο της ομάδας.
- του υπεύθυνου για την εφημερίδα τοίχου στην οποία κάθε μέρα η ομάδα ανακοινώνει στις άλλες ομάδες την πορεία της εργασίας της.

Οι ομάδες εργασίας επεξεργάζονται σε συνεργασία με τον διδάσκοντα την διδακτική ύλη, όπως καταγράφεται στο βιβλίο τους, αλλά κυρίως διενεργούν δραστηριότητες. Οι ομάδες εργασίας αναλαμβάνουν διαφορετικές δραστηριότητες στην ίδια θεματική ενότητα, αφ'ενός για να υπάρχει ποικιλία ενδιαφερόντων, αφ'ετέρου για να πραγματοποιηθούν στο 18μηνο φοίτησης στο Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας περισσότερες δραστηριότητες απ' ότι αν όλες οι ομάδες ασχολούντο με την ίδια δραστηριότητα. Στο μάθημα της Κοινωνικής Εκπαίδευσης η πραγματοποίηση των στόχων μάθησης και συνεπώς η επιδιωκόμενη «μετατρεψιμότητά» τους στην επιθυμητή συμπεριφορά του εκπαιδευόμενου καθίσταται «μετρήσιμη» κυρίως μέσα από την διεξαγωγή δραστηριοτήτων, όπως προτείνονται στο Αναλυτικό Πρόγραμμα, δηλαδή με:

- Ερωτηματολόγια
- Παιχνίδια ρόλων
- Συνεντεύξεις
- Προβολή ταινιών
- Φανταστικά σενάρια
- Χρήση Διαδικτύου
- Επισκέψεις
- Προσκλήσεις στη τάξη εμπειρογνωμόνων
- Δράσεις / επεμβάσεις στη τοπική κοινωνία κλπ.

β. Μεθοδολογία

i. Βασικές αρχές της διδακτικής διαδικασίας

Η ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και όχι η στείρα απομνημόνευση και αναπαραγωγή μιας ήδη έτοιμης γνώσης προϋποθέτει ότι η παιδαγωγική συμπεριφορά του διδάσκοντα και η οργάνωση της διδακτικής διαδικασίας θα πρέπει να στηρίζονται στις αρχές της εξατομίκευσης και της αυτενέργειας του εκπαιδευόμενου. Ο διδάσκων οφείλει να αντιληφθεί ότι δεν είναι αυθεντία, αλλά ο καθοδηγητής μιας συλλογικής προσπάθειας. Είναι αναγκαίο να δίνει έμφαση στη διαδικασία μάθησης με την άμεση συμμετοχή των εκπαιδευομένων και με τον περιορισμό της δικής του δράσης, ώστε να πραγματοποιείται ο ενεργητικός τρόπος μάθησης.

Ιδιαίτερα το μάθημα της Κοινωνικής Εκπαίδευσης, το οποίο αποβλέπει στη διαμόρφωση κοινωνικά και πολιτικά υπεύθυνων ατόμων που θα σταθούν κριτικά απέναντι στην υπάρχουσα κοινωνική πραγματικότητα και συνεπώς αποβλέπει στην επανένταξη της ομάδας - στόχου, δεν μπορεί να πραγματώσει τους στόχους του με την «από καθέδρας» διδασκαλία. Ο διδάσκων πρέπει να αντιληφθεί ότι το μάθημα της Κοινωνικής Εκπαίδευσης δεν είναι μέσον συσσώρευσης γνώσεων, αλλά εργαλείο ερμηνείας της ίδιας της ζωής των εκπαιδευομένων.

Εξάλλου ουσιώδης αρχή της διδακτικής πράξης είναι η εκκίνηση από τον βιωματικό κόσμο των εκπαιδευομένων. Η προσέγγιση της γνώσης για να είναι ενεργητική και να επιτύχει την άμεση συμμετοχή του εκπαιδευόμενου πρέπει να στηρίζεται σε εμπειρίες, βιώματα και προηγούμενες γνώσεις του. Η διδακτική πορεία που λαμβάνει υπ'όψη της και σέβεται το παρελθόν του εκπαιδευόμενου είναι αυτή που μπορεί να συντελέσει στην ανάπτυξη δημιουργικής και κριτικής σκέψης και να επιτύχει την υλοποίηση των επιθυμητών στάσεων και συμπεριφορών.

Ως εκ τούτου ο διδάσκων οφείλει να συνειδητοποιήσει ότι το με το μάθημα της Κοινωνικής Εκπαίδευσης ο εκπαιδευόμενος ξεκινώντας από τις εμπειρίες και τα βιώματά του προχωρά στην χωροχρονική τους υπέρβαση ανακαλύπτοντας, αναλύοντας και ερμηνεύοντας ευρύτερα φαινόμενα με την βοήθεια των οποίων στη συνέχεια αντιμετωπίζει αναστοχαστικά και κριτικά τον ιδιαίτερο –προσωπικό του κόσμο. Αυτή η διαλεκτική σχέση επαγωγής-απαγωγής είναι η βασική μεθοδολογική αρχή που διακρίνει το μάθημα της Κοινωνικής Εκπαίδευσης με την συμβολή της οποίας επιτυγχάνονται μια σειρά βασικών νοητικών λειτουργιών, όπως:

- εξερεύνησης και παρατήρησης
- διατύπωσης υποθέσεων και προβλημάτων
- κατηγοριοποίησης
- ανάλυσης
- εφαρμογής ποικίλων στρατηγικών επίλυσης προβλημάτων
- αιτιολόγησης απόψεων
- εξαγωγής συμπερασμάτων
- γενίκευσης στρατηγικών και λύσεων με ισχύ σε νέες καταστάσεις.

Οι στόχοι μάθησης που παρατίθονται στο Αναλυτικό Πρόγραμμα αποβλέπουν στην επίτευξη των ανωτέρω νοητικών λειτουργιών. Όμως η πραγμάτωση της αναστοχαστικής και εν τέλει κριτικής σκέψης ως λειτουργίας της διάνοιας δεν μπορεί να διατυπωθεί με όρους επιδιωκόμενου «προϊόντος». Για να καταστούν όμως «μετρήσιμα» τα μαθησιακά αποτελέσματα με βάση την επίτευξη ή όχι κριτικής σκέψης πρέπει η διδακτική πράξη να οργανωθεί στη βάση ενός σχεδιασμού κατάλληλων δραστηριοτήτων που θα αποφέρουν την επιθυμητή συμπεριφορά.

Συνεπώς η επιτυχία των στόχων του μαθήματος της Κοινωνικής Εκπαίδευσης οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην επιλογή από τον διδάσκοντα των κατάλληλων δραστηριοτήτων. Μια δραστηριότητα δεν πρέπει να επιλέγεται στην τύχη, αλλά με βάση τον στόχον μάθησης, ο οποίος μας προσδιορίζει εκ των προτέρων την επιθυμητή μορφή συμπεριφοράς του εκπαιδευόμενου. Έτσι γίνεται «μετρήσιμο»το κέρδος μάθησης και οι νοητικές λειτουργίες που εμπεριέχονται στους γενικούς και επιμέρους στόχους και εν τέλει η ίδια η κριτική σκέψη. Στο παρόν Αναλυτικό Πρόγραμμα προτείνονται δραστηριότητες που οι συγγραφείς και οι διδάσκοντες μπορούν να επιλέξουν, ή άλλες που μπορούν να επινοήσουν, ώστε να επιτευχθεί η πραγμάτωση των στόχων μάθησης.

ii. Μεθοδολογικές οδηγίες για την διδασκαλία

Η διεξαγωγή των δραστηριοτήτων απαιτεί την ουσιαστική συνεργασία του διδάσκοντα και του εκπαιδευόμενου. Για τον διδάσκοντα αυτό συνεπάγεται ότι πρέπει να είναι καλά προετοιμασμένος και κατατοπισμένος. Ο διδάσκων πρέπει να έχει την ικανότητα να καθοδηγήσει τους εκπαιδευόμενους και αυτό σημαίνει ότι ο ίδιος έχει προσχεδιάσει την δράση και παρακινεί τους εκπαιδευόμενους να ορίσουν το πρόβλημα να κάνουν υποθέσεις και να θέσουν στόχους, να ερευνήσουν, να ταξινομήσουν δεδομένα, να προτείνουν λύσεις και να διατυπώσουν συμπεράσματα.

Οι δραστηριότητες του μαθήματος της Κοινωνικής Εκπαίδευσης πρέπει να αποβλέπουν και να δίνουν έμφαση:

- στη διαδικασία απόκτησης της γνώσης, δηλαδή να εμπλέκουν τους εκπαιδευόμενους στην αναζήτηση της γνώσης, έτσι ώστε: να εντοπίζουν το πρόβλημα και να διατυπώνουν την υπόθεση εργασίας τους, να επιλέγουν μεθόδους και τεχνικές και να εφαρμόζουν ποικίλες στρατηγικές επίλυσης του προβλήματος, να διεξάγουν έρευνες, να ταξινομούν, να συγκρίνουν, να αναπαριστούν γραφικά και να αναλύουν τα δεδομένα, να επαληθεύουν την υπόθεση εργασίας, να ερμηνεύουν τα αποτελέσματα και να εξάγουν συμπεράσματα, να γενικεύουν λύσεις με την θεώρηση του προβλήματος από άλλες οπτικές.

- στην εξοικείωση των εκπαιδευομένων με ποσοτικές και ποιοτικές μεθόδους έρευνας των Κοινωνικών Επιστημών, όπως δειγματοληπτική έρευνα, ερωτηματολόγιο, συνέντευξη κλπ.
- στην επαφή των εκπαιδευομένων με το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον (πχ. επισκέψεις σε χώρους παροχής υπηρεσιών, σε συνεδριάσεις δημοτικών συμβουλίων, σε επιχειρήσεις κλπ) για την υλοποίηση του ανοικτού στην κοινωνία σχολείου και την εξασφάλιση της άμεσης πληροφόρησης, η οποία μπορεί να λειτουργήσει ως διδακτικό υλικό σε συνάφεια με το βιβλίο του εκπαιδευόμενου.
- στην ενεργοποίηση των εκπαιδευομένων για την αντιμετώπιση και επίλυση των προβλημάτων (πχ. περιβάλλον, ανεργία, ανθρώπινα δικαιώματα κ.α.) με στόχο την ανάπτυξη δεξιοτήτων ανάλυσης, προσαρμογής, συνεργασίας και επικοινωνίας, οργάνωσης και δράσης στη δεδομένη οικονομικο-κοινωνική πραγματικότητα.

γ. *Μέσα διδασκαλίας*

Τα μέσα διδασκαλίας είναι:

i. Το βιβλίο του εκπαιδευόμενου το οποίο πρέπει να είναι έτσι σχεδιασμένο ώστε:
- να δίνει το προβάδισμα στο πώς να μαθαίνει ο εκπαιδευόμενος και όχι σε συσσωρευμένες γνώσεις.
- να αποφεύγονται μακροσκελή και πυκνά κείμενα
- να κατακερματίζεται το κείμενο σε μικρά κεφάλαια, ώστε να μελετάται ευκολότερα
- να υπάρχει οπτική απόδοση του λεξικού κειμένου με σκίτσα, φωτογραφίες, πίνακες κλπ.
- να συμβάλει στην εξατομικευμένη μάθηση πχ. καταγραφή σε κάθε επιμέρους διδακτική ενότητα του σκοπού της, των εννοιών – κλειδιών, των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων από την μελέτη της.
- να κάνει συχνή χρήση παραδειγμάτων για να ανταποκρίνεται στα βιώματα των εκπαιδευομένων
- να χρησιμοποιούνται στο λεξικό κείμενο αποσπάσματα από εφημερίδες, περιοδικά, λογοτεχνικά κείμενα κλπ., αν κρίνεται ότι αποδίδεται καλύτερα ο στόχος μάθησης από το να συγγραφεί κάποιο ιδιαίτερο κείμενο.
- να συνοδεύεται η κάθε ενότητα από τετράδιο εργασίας και πρακτικής εξάσκησης του εκπαιδευόμενου στο οποίο θα καταγράφονται ερωτήσεις, προβλήματα προς επίλυση και κυρίως θα προτείνονται δραστηριότητες εμπλοκής του με την ευρύτερη κοινωνία.

ii. Το βιβλίο του διδάσκοντα, το οποίο πρέπει να τον ενημερώνει για τα καθήκοντα του και ειδικότερα για:
- την οργάνωση και σύνθεση των ομάδων
- τον προγραμματισμό και την μάθηση των διδακτικών ενεργειών
- τον σχεδιασμό της κάθε διδακτικής ενότητας και το υλικό που απαιτείται
- τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα και τις απαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες από τους μαθητές
- τον τρόπο αξιολόγησης της επίτευξης των διδακτικών στόχων

iii. Οι διάφορες εναλλακτικές πηγές πληροφόρησης, όπως αυτές θα προκύψουν κυρίως από τις δραστηριότητες πχ. προφορικές μαρτυρίες-συνεντεύξεις, έρευνες των ίδιων των εκπαιδευομένων, χρήση συστηματικών ερευνών επιστημονικών φορέων, συλλογή έντυπου υλικού από εφημερίδες, περιοδικά, φυλλάδια φορέων κλπ, λογοτεχνικά κείμενα, κινηματογραφικές ταινίες κλπ.

iv. Τα παραδοσιακά και σύγχρονα οπτικοακουστικά μέσα με τα οποία διευκολύνεται η εξατομικευμένη μάθηση, όπως διαφάνειες, εκπαιδευτική τηλεόραση, βίντεο, κασέτες ήχου, CD-ROM, Διαδίκτυο.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

Η αξιολόγηση αποτελεί βασικό στοιχείο της εκπαιδευτικής διαδικασίας γιατί μας ενημερώνει για την επιτυχία ή αποτυχία του Π.Σ., την επιστημονική και παιδαγωγική εγκυρότητα του διδακτικού υλικού, την αποτελεσματικότητα των χρησιμοποιούμενων μεθόδων μάθησης. Ειδικότερα:

α. Ο έλεγχος της λειτουργικότητας του Π.Σ. του μαθήματος της Κοινωνικής Εκπαίδευσης αφορά στη διαπίστωση των γνώσεων που αποκόμισαν οι εκπαιδευόμενοι και ιδιαίτερα της ανάπτυξης αναλυτικών και κοινωνικών δεξιοτήτων και της μετατρεψιμότητάς τους (επιθυμητές μορφές συμπεριφοράς). Είναι σαφές ότι ο έλεγχος της αποτελεσματικότητας του Π.Σ. δεν ενδιαφέρεται για την «ποσότητα» των γνώσεων που απέκτησαν οι μαθητές, αλλά για τις αναλυτικές δεξιότητές τους να εντοπίζουν, να καταγράφουν, να ταξινομούν και να ομαδοποιούν, να αναλύουν, να συγκρίνουν, να επιλύουν, να ερμηνεύουν κοινωνικά, οικονομικά, πολιτικά φαινόμενα και να αξιοποιούν χρηστικά τις ανωτέρω γνωστικές διαπιστώσεις τους αναπτύσσοντας κοινωνικές δεξιότητες προσαρμογής, συνεργασίας και επικοινωνίας, οργάνωσης και δράσης στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον τους. Υπ' αυτή την έννοια η αξιολόγηση του Π.Σ. αφορά στο κατά πόσο οι εκπαιδευόμενοι ανέπτυξαν κριτική σκέψη. Συνεπώς η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του Π.Σ. του μαθήματος της Κοινωνικής Εκπαίδευσης αφορά στην επιτυχή ή μη πρόσκτηση των μαθησιακών στόχων, όπως αυτοί προκύπτουν από την διδακτέα ύλη και τις δραστηριότητες.

Οι μέθοδοι ανίχνευσης της επίτευξης των μαθησιακών στόχων είναι:

- τα ατομικά προς τους μαθητές ερωτηματολόγια με ερωτήσεις κρίσης, σωστού – λάθους, πολλάπλής επιλογής κλπ.
- τα φύλλα εργασίας ομαδικού τεστ
- τα έντυπα αξιολόγησης των δραστηριοτήτων πχ. για τον βαθμό ικανότητας διενέργειας συνέντευξης, ταξινόμησης των ερευνητικών δεδομένων, γραφικής απεικόνισης των αποτελεσμάτων, ερμηνείας στατιστικών πινάκων κλπ.
- ο φάκελος υλικού (Portfolio) που αναδεικνύει την «ιστορία» της μάθησης και της εξέλιξης του εκπαιδευόμενου. Ο φάκελος υλικού σε αντιδιαστολή με τις παραπάνω μεθόδους εμπλέκει τους εκπαιδευόμενους στην αξιολόγησή τους και αντιπροσωπεύει όλη την έκταση των γνώσεών τους στο μάθημα. Στα σταθμισμένα τεστ δεν υπάρχει συνεργασία διδάσκοντα και εκπαιδευόμενου στην αξιολόγηση, ενώ αναφέρονται σε μια ορισμένη θεματική περιοχή ή δραστηριότητα, η οποία μπορεί να μην αντιπροσωπεύει ό,τι ο εκπαιδευόμενος θα ήθελε να εκτελέσει
- τα έντυπα αξιολόγησης της συμμετοχής των εκπαιδευομένων στη διαδικασία της διδασκαλίας, πχ. ικανότητα υποβολής ερωτήσεων, απόδειξης και διευκρίνησης θέσης, διαφωνίας, αμφισβήτησης και κρίσης κ.α.
- τα έντυπα αυτοαξιολόγησης της ομάδας για τις συνθήκες εργασίας πχ. ικανότητας καθοδήγησης της ομάδας, δημιουργίας θετικού κλίματος και συνεργασίας κ.α
- τα ερωτηματολόγια σε αποφοίτους για την δυνατότητα αξιοποίησης των γνώσεων και δεξιοτήτων κατά την ένταξή τους στην κοινωνία και την αγορά εργασίας.

β. Τέλος το Π.Σ. πρέπει να αξιολογείται και ως προς την αποδοχή του από τους εκπαιδευόμενους, τους διδάσκοντες και όσους εμπλέκονται στην εκπαίδευση. Ο βαθμός ικανοποίησης των αποδεκτών δεν μπορεί να αγνοηθεί, γι'αυτό με ερωτηματολόγια και συνεντεύξεις προς τους διδάσκοντες, με ειδικά τεστ στάσεων των εκπαιδευομένων απέναντι στο σχολείο και στο Π.Σ. διαπιστώνεται η έκταση της αποδοχής, οι διαθέσεις και οι στάσεις των αποδεκτών και συνεπώς η αποτελεσματικότητα του Π.Σ.

Στο εβδομαδιαίο ωρολόγιο πρόγραμμα το μάθημα της Κοινωνικής Εκπαίδευσης πρέπει να καλύπτει τουλάχιστον τρεις (3) διδακτικές ώρες. Με δεδομένο το 18μηνο πλήρους φοίτησης οι διδακτικές ώρες κατά ενότητα του προτεινομένου αναλυτικού προγράμματος έχουν:

Στο εβδομαδιαίο ωρολόγιο πρόγραμμα το μάθημα της Κοινωνικής Εκπαίδευσης πρέπει να καλύπτει τουλάχιστον τρεις (3) διδακτικές ώρες. Με δεδομένο το 18μηνο πλήρους φοίτησης οι διδακτικές ώρες κατά ενότητα του προτεινομένου αναλυτικού προγράμματος έχουν:

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ		ΩΡΕΣ
Α΄ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ		
Η «γλώσσα» της κοινωνίας: Εισαγωγικές έννοιες		5
I.	Κοινωνικοί θεσμοί	15
II.	Κοινωνικοποίηση - Κοινωνικός Έλεγχος	23
III.	Κοινωνική Απόκλιση – Προκαταλήψεις και Στερεοτυπική Συμπεριφορά	26
Β΄ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ		
I.	Αρχές Οικονομικής Οργάνωσης και Κράτος	23
II.	Αγορά Εργασίας	34
Γ΄ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ		
I.	Πολιτικοί θεσμοί	23
II.	Ατομικά – Κοινωνικά – Πολιτικά Δικαιώματα	15
Δ΄ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ		
I.	Ενωμένη Ευρώπη και Έθνη – Κράτη	30
II.	Διεθνείς σχέσεις και Οργανισμοί	22
ΣΥΝΟΛΟ		216

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ

«ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ – ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ»

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΔΙΑΡΚΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

Πολιτισμικη / Αισθητικη Εκπαιδευση

Η αισθητική αγωγή προσφέρει μοναδικές δυνατότητες για καλλιέργεια και προσωπική ολοκλήρωση, ψυχαγωγία και δημιουργία δια βίου ενδιαφερόντων που ευνοούν την ανάπτυξη της προσωπικότητας του σύγχρονου νέου ο οποίος ζει σ' ένα πολυδύναμο πολιτιστικό περιβάλλον, όπου η «παραδοσιακή» τέχνη συνυπάρχει με σύγχρονες μορφές τέχνης, όπως η φωτογραφία, ο κινηματογράφος, η μουσική τζαζ, τα κινούμενα σχέδια, η ψηφιακή εικόνα, τα πολιτιστικά δρώμενα κ.ά. Η πολιτιστική – αισθητική εκπαίδευση θα δώσει στους νέους τη δυνατότητα να γνωρίσουν την πολιτιστική και περιβαλλοντική κληρονομιά της χώρας τους, της Ευρώπης αλλά και άλλων πολιτισμών, να συνδέσουν την πολιτιστική κληρονομία με το περιβάλλον και την εκπαίδευση και να αποκτήσουν οπτικο – ακουστικές αντιλήψεις που προσφέρονται μέσα από τα μουσεία και τις αίθουσες τέχνης, τις εκθέσεις καθώς και από τα πολιτιστικά οδοιπορικά και τις ιστορικές διαδρομές στο χώρο και τον χρόνο που προσφέρει η εκπαίδευση των σύγχρονων οπτικο - ακουστικών τεχνικών (Media Education) και παράλληλα θα καταστήσει γνωστούς σ' αυτούς τομείς επαγγελματικής αποκατάστασης τους οποίους αγνοούν.

Στόχοι του μαθήματος

- Να ενθαρρύνει τους μαθητές να γνωρίσουν τον κόσμο της τέχνης και να τον συνδέσουν με τον πολιτισμό.
- Να βοηθήσει να κατανοήσουν την τέχνη ως οικονομικό φαινόμενο αλλά και ως κοινωνική δραστηριότητα.
- Να τους ευαισθητοποιήσει ως προς το θέμα της αναβάθμισης της ποιότητας ζωής, της προστασίας και διαχείρισης του περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Να τους καλλιεργήσει την αισθητική αντίληψη και καλαισθησία και να δώσει γνώσεις γενικού και ειδικού χαρακτήρα.
- Να διευρύνει τις γνώσεις του γύρω από τομείς δραστηριότητας και επαγγελματικής κατάρτισης και αποκατάστασης.
- Να συνδέσει την εκπαίδευση με το ευρύτερο οικονομικό περιβάλλον και την τοπική κοινωνία.

- Να βοηθήσει στην κατανόηση της εθνικής πολιτισμικής ταυτότητας, κληρονομιάς και νοοτροπίας μέσα από την αναλυτική προσέγγιση μορφών τέχνης διαφόρων πολιτισμών και εποχών.
- Να συντελέσει στο να καλλιεργήσουν στάσεις και συμπεριφορές κατάλληλες για την εποικοδομητική σχέση του ατόμου με τα πολιτιστικά αγαθά, στο να αναπτύξουν κριτική ικανότητα αξιολόγησης των μορφών τέχνης και των καταναλωτικών προϊόντων της μαζικής κουλτούρας.
- Να καλλιεργήσει τη διάθεση για ερευνητική εργασία, επινόηση και δημιουργική εργασία.
- Να ενεργοποιήσει τις δημιουργικές ικανότητές τους και να τους βοηθήσει ν' αναπτύξουν ατομικά ενδιαφέροντα, κλίσεις και δεξιότητες.

ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ / ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Α΄. Πολιτισμός και πολιτισμική ταυτότητα

Ενότητες – Περιεχόμενα	Μαθησιακοί στόχοι	Δραστηριότητες
1. Πολιτισμός και κουλτούρα Διάκριση των εννοιών πολιτισμός, κουλτούρα, λαϊκή κουλτούρα, μαζική κουλτούρα. Σχέσεις της κουλτούρας με την τέχνη, την κοινωνία και την οικονομία.	* Αναγνωρίζουν διαφορετικούς τρόπους έκφρασης της ανθρώπινης δημιουργίας και τις συνδέουν με τις ανάγκες και συνθήκες κάθε εποχής.	Συλλογή φωτογραφικού υλικού με δείγματα έργων κεραμικής της αρχαιότητας, του Βυζαντίου, της νεοελληνικής λαϊκής παράδοσης. Σύγκριση με ανάλογα προϊόντα της σύγχρονης καταναλωτικής κοινωνίας ή άλλων λαών.
2. Πολιτισμική ταυτότητα και σχέσεις αυτής με την εθνική ταυτότητα	* Κατανοούν τους χαρακτήρες που συνθέτουν την εθνική πολιτισμική ταυτότητα	Επίσκεψη στο Μουσείο Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης. Παρατήρηση και καταγραφή ομοιοτήτων και διαφορών στη γυναικεία ενδυμασία του νησιωτικού και ηπειρωτικού χώρου ή σε άλλα διακοσμητικά ή χρηστικά αντικείμενα.
3. Πολιτισμική ετερότητα. Η Ευρώπη και ο άλλος κόσμος.	* Να ξεχωρίσουν τις μορφικές ποικιλίες των έργων τέχνης που παράγονται σε διάφορους γεωγραφικούς χώρους και εποχές.	Να συγκρίνουν έργα τέχνης του ευρωπαϊκού και ισλαμικού πολιτισμού π.χ. έναν αρχαίο ελληνικό ναό (Παρθενώνα) με μια βυζαντινή ή γοτθική εκκλησία και με ένα τζαμί.
4. Ο ελληνικός κόσμος. Πολιτιστικές και πνευματικές σχέσεις της Ελλάδας με τους μεσογειακούς και βαλκανικούς λαούς.	* Να κατανοήσει την πολλαπλή παρουσία του Ελληνισμού και του ελληνικού πολιτισμού εκτός Ελλάδας με αναγωγή σε γεωγραφικούς χώρους και ιστορικές περιόδους (Μ. Ασία, Μεγάλη Ελλάδα - Κάτω Ιταλία). Ελληνικές Παροικίες στα Βαλκάνια και τη Δυτική Ευρώπη (Βενετία).	Επίσκεψη στο Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού. Η παρουσία της ελληνικής ιστορίας στο Διαδίκτυο.
5. Ο ελληνικός πολιτισμός της αρχαιότητος (μινωικός, κυκλαδικός – κλασικός) και η αναζήτηση της αρμονίας. Κριτήρια αξιολόγησης του κλασικού πολιτισμού.	* Να γνωρίσουν μέσω των έργων τέχνης (αρχιτεκτονική, γλυπτική, ζωγραφική, κεραμική) τον ελληνικό πολιτισμό της αρχαιότητας. Να συγκρίνουν με την τέχνη γειτονικών λαών (Αιγύπτου).	Επίσκεψη στο αρχαιολογικό μουσείο Αθηνών. Σύνδεση της κυκλαδικής με τη σύγχρονη γλυπτική και ζωγραφική.
6. Η επίδραση του ελληνικού πολιτισμού στον ευρωπαϊκό (Αναγέννηση, νεοκλασικισμός, ρομαντισμός). Αναβιώσεις του κλασικού.	* Να αντιληφθούν την αξία των διαπολιτισμικών σχέσεων και ανταλλαγών.	Να δουν τις αναβιώσεις του κλασικού σε κτίρια του ευρωπαϊκού χώρου. Να καταγράψουν ή να φωτογραφίσουν παραδοσιακά κτίρια της πόλης τους.

7. Η Ελλάδα του Ρομαντισμού. Περιηγητές και φιλελληνισμός. Η εικονογράφηση της Ελλάδας και των κατοίκων της.	* Να κατανοήσουν με ποιο τρόπο οι άνθρωποι στο δικό μας πολιτισμό ή σ' άλλους πολιτισμούς παράγουν καλλιτεχνικές μορφές (ζωγραφικούς πίνακες, ποιήματα, μουσικά έργα) ή χρησιμοποιούν τις οπτικές ποιότητες για να εκφράσουν πεποιθήσεις, συναισθήματα, αισθητικές κ.ά. αξίες.	Να γίνει ανάλυση του πίνακα του Delacroix Σφαγή της Χίου και να διαβαστούν ποιήματα του Σολωμού και του Κάλβου.
8. Η ελληνική λαϊκή παράδοση (αρχιτεκτονική, εσωτερική διακόσμηση, ζωγραφική, ένδυμα κ.ά.). Η σχέση του λαϊκού με το έντεχνο.	* Να γνωρίσουν επαγγέλματα που συνδέονται μ' αυτή (ξυλογλυπτική, λιθογλυπτική, μέταλλο, κεντήματα, κεραμική, αγγειοπλαστική, αργυροχοΐα, χρυσοχοΐα)	Να συγκρίνουν την ελληνική λαϊκή παράδοση με τη λαϊκή παράδοση γειτονικών λαών. Η περίπτωση του Καραγκιόζη και ο Θεόφιλος και το έργο του.

Β΄. Αισθητική αγωγή και εκπαίδευση

9. Τέχνη, αισθητική και αισθητική αγωγή. Η τέχνη ως μέσο πολιτισμικής καλλιέργειας, ως χειροτεχνία και λαϊκή παράδοση. Σκοποί της καλλιτεχνικής αγωγής.	* Να κατανοήσουν βασικές έννοιες που συνδέουν την τέχνη με την αισθητική εμπειρία και την ανθρώπινη δημιουργία.	Να ζητηθεί να διακρίνουν τα έργα τέχνης από άλλα αντικείμενα και να δικαιολογήσουν την επιλογή τους.
10. Διάκριση των καλών και εφαρμοσμένων τεχνών. Βασικές έννοιες της τέχνης.	* Να γνωρίσουν τις διάφορες μορφές τέχνης και τα μέσα που αυτές χρησιμοποιούν. Η τέχνη ως μίμηση και έκφραση.	Να γνωρίσουν τις δυνατότητες επαγγελματικής κατάρτισης σε νέα επαγγέλματα σε σχέση με τις εφαρμοσμένες τέχνες. Να γνωρίσουν το Ο.Ε.Ε.Κ και τις δυνατότητες που προσφέρει για νέα επαγγέλματα.
11. Ο καλλιτέχνης και το έργο τέχνης. Μορφή και περιεχόμενο του έργου τέχνης (εξπρεσιονιστικά έργα, ρεαλιστικά έργα, φανταστικά έργα)	* Να κατανοήσουν τον κοινωνικό ρόλο της τέχνης και του καλλιτέχνη ως φορέα πολιτισμού.	Να συζητήσουν τις απόψεις του Πλάτωνα για την τέχνη και τον καλλιτέχνη.
12. Η καλλιτεχνική διεργασία. (Σύλληψη μιας ιδέας, πηγές έμπνευσης, συναίσθημα και φαντασία).	* Να κατανοήσουν και αναγνωρίζουν τα έργα τέχνης σε σχέση με τη δημιουργικότητα και την προσωπικότητα του καλλιτέχνη.	Γνωριμία με το έργο του Ελύτη και του Μ. Θραδωράκη.
13. Η «τέχνη» ως μορφή επικοινωνίας. Σύνδεση της τέχνης (ζωγραφική, γλυπτική, αρχιτεκτονική, φωτογραφία) με τα συναισθήματα, τις ιδέες, τη φαντασία.	* Αναγνωρίζουν και ερμηνεύουν διαθέσεις (συναισθήματα, χιούμορ κ.ά.), σύμβολα ή μηνύματα, διακρίνουν το φανταστικό από το πραγματικό.	Συλλογή καρτών με έργα που εκφράζουν ανθρώπινα συναισθήματα (π.χ. Guernica του Picasso, η Κραυγή του Μουνκ κ.ά.) Να γνωρίσουν το έργο του Νταλί και του Magritte.
14. Τέχνη και βιομηχανία Γνωριμία με το βιομηχανικό σχέδιο διαφόρων χρηστικών αντικειμένων και με τη βιομηχανική παραγωγή. Ιστορική προσέγγιση του βιομηχανικού σχεδιασμού (W. Morris, Bahaus, Σχολή Σικάγου) και σύγχρονες εξελίξεις.	* Να κατανοήσουν το χρηστικό χαρακτήρα της τέχνης και να τη συνδέσουν με τη βιομηχανία, τη μόδα, τη διαφήμιση.	Να γνωρίσουν νέα επαγγέλματα όπως ειδικότητες τομέα ένδυσης και υπόδησης. Να συγκρίνουν παραδοσιακά επαγγέλματα με σύγχρονα.

15. Ζωγραφική και εικόνα Η δύναμη της εικόνας στην παραστατική ζωγραφική και η σχέση της με το μύθο, την ιστορία και την πραγματικότητα.	* Να αναγνωρίσουν τη δύναμη της εικόνας σε παλαιότερες εποχές.	Να συγκρίνουν αποτύπωση μύθων και ιστορικών γεγονότων σε αρχαία αγγεία και σε πίνακες ζωγραφικής. Τα συμβολικά Κύθηρα στον πίνακα του Watteau. Η Ακρόπολη των Αθηνών του Τέρνερ και η αλληγορία της σκλαβωμένης Ελλάδας.
16. Η φωτογραφία ως μορφή επικοινωνίας, πληροφόρησης και αποτύπωσης της πραγματικότητας. Το φωτομοντάζ. Η αφίσα και η διαφήμιση.	* Η φωτογραφία ως τέχνη και ο χρηστικός της χαρακτήρας.	Να συγκρίνουν φωτογραφίες με παραστατικούς πίνακες ζωγραφικής και να συζητήσουν γιατί η εμφάνιση της αφηρημένης τέχνης συμπίπτει με την εμφάνιση της φωτογραφίας. Να φωτογραφίσουν ίδια τοπία ή πρόσωπα και να συγκρίνουν τις φωτογραφίες μεταξύ τους.
17. Ο κινηματογράφος ως τέχνη. Η αποτύπωση της ιστορίας, της κοινωνίας, της πραγματικότητας, του φαντασιακού. Η τηλεόραση και το video ως μορφές τέχνης. Η σύνδεσή τους με τις νέες τεχνολογίες. Εικονική πραγματικότητα και εκπαίδευση.	* Να αναγνωρίσουν τον ψυχαγωγικό αλλά και κοινωνικό ρόλο του κινηματογράφου. Να γνωρίσουν επαγγέλματα που συνδέονται μ' αυτόν. * Να δουν τις νέες τεχνολογίες στην εκπαίδευση και τη χρήση τους για προβολή νέων προϊόντων, καταναλωτικών ή πολιτισμικών.	Να δουν παλαιές ελληνικές ταινίες και να προσδιορίσουν εικόνες της πόλης και προβλήματα της κοινωνίας που προβάλλονται. Να δουν τρισδιάστατες αναπαραστάσεις αρχαίων μνημείων (Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού). Να μελετήσουν ένα μουσικό video – clip και να το σχολιάσουν.
18. Σχέσεις τέχνης με τεχνική και τεχνολογία. Εργασία και τέχνη, εργάτης και καλλιτέχνης.	* Νέες δυνατότητες και νέα υλικά που προσφέρει η βιομηχανία, η χημεία και η τεχνολογία στον κόσμο της τέχνης και της αρχαιολογίας.	Ενημέρωση για τη δημιουργία του εντύπου και την εικονογράφησή του με σύγχρονες μεθόδους παραγωγής. Επίσκεψη εργαστηρίου παραγωγής χαρτιού και τυπώματος, τυπογραφείου ή εργαστηρίου φωτοσύνθεσης ή ηχοληψίας ή ραδιοφωνικών εκπομπών, βίντεο, φωτογραφίας κ.ά.

Γ'. Αστικός χώρος και τοπίο. Η διαχείριση του πολιτισμού

19. Άτομο και πόλη Η ανάπτυξη της προσωπικότητας μέσω της εκπαίδευσης και άλλων φορέων γνώσης και πολιτισμού.	* Να γνωρίσουν την ιστορική και σύγχρονη πόλη ως κοινωνικό χώρο συλλογικών δραστηριοτήτων, ως χώρο πολιτισμού, ψυχαγωγίας και φιλικής συναναστροφής.	Επίσκεψη στο Μουσείο της πόλης των Αθηνών ή στη Βουλή των Ελλήνων.
20. Μνημεία και πόλη Ένταξη των μνημείων στον καθημερινό χώρο Να συνδέσουν την αρχαία πόλη με τη μεσαιωνική και τη νεότερη με τη σύγχρονη.	* Διαπολιτισμική προσέγγιση της πόλης των Αθηνών ή άλλων πόλεων που προσφέρονται γι' αυτήν την προσέγγιση.	Επίσκεψη στην Πνύκα και περιήγηση της Πλάκας ή παρακολούθηση video εκπαιδευτικής τηλεόρασης: οδοιπορικό στην Αθήνα (ΕΤ).
21. Αισθητική αγωγή και αστικός χώρος Συνεργασία φορέων πολιτισμού και αισθητικής με τον πολίτη για την βελτίωση των πόλεων. Τα προβλήματα αλλοτρίωσης του	* Να συνειδητοποιήσουν τη σημασία της προστασίας και ανανέωσης του αστικού χώρου και της υπαίθρου.	Να έρθουν σε επαφή με πολιτιστικούς συλλόγους, φορείς της περιοχής που ζουν και να γνωρίσουν τα κοινωνικοπολιτικά προγράμματα του δήμου τους, της συνοικίας τους ή της ενορίας τους.

δομημένου και φυσικού περιβάλλοντος. Τα αδιέξοδα των σημερινών μεγαλουπόλεων, τα προβλήματα του σύγχρονου ανθρώπου της πόλης. Ο σύγχρονος προβληματισμός της περιβαλλοντικής αισθητικής για τη βελτίωση του αστικού χώρου.		
22. Αστικός χώρος και τοπικές κοινωνίες. Εσωτερική μετανάστευση. Η αναβίωση της παράδοσης ως παράγοντας μετάδοσης της τοπικής πολιτιστικής ταυτότητας.		Γνωριμία μέσω Διαδικτύου ή video με πολιτιστικές δραστηριότητες που συνδέονται με το νησιωτικό χώρο (Αιγαίο). Οι σύλλογοι της επαρχίας στην Αθήνα.
23. Αισθητική Αγωγή και περιβάλλον Σχέσεις αλληλεξάρτησης της πολιτιστικής κληρονομιάς με το περιβάλλον, φυσικό και δομημένο, με την τεχνολογία, με τις αισθητικές και οικονομικές αξίες. Ιστορικά γεγονότα και οικονομικές συνθήκες ως διαμορφωτικοί παράγοντες αλλαγών στο δομημένο και φυσικό περιβάλλον.	* Να γνωρίσουν τις δυνατότητες που προσφέρει στους καλλιτέχνες και τους συντηρητές έργων τέχνης η βιομηχανία, η Χημεία και η Τεχνολογία. Να αναπτύξουν κοινωνική και περιβαλλοντική συνείδηση.	Επίσκεψη στην Ακρόπολη για γνωριμία με την τέχνη της αρχαιότητας και συνειδητοποίηση του προβλήματος των επιπτώσεων από την μόλυνση του περιβάλλοντος στα μνημεία τέχνης. Η τεχνολογία διασώζει τα μνημεία.
24. Διαχείριση πολιτιστικής κληρονομιάς και Περιβάλλοντος Η σημασία της προστασίας και ανανέωσης του αστικού κέντρου και της υπαίθρου σε σχέση με την αρχιτεκτονική (ιδιωτικά-δημόσια κτίρια) και τις αγροτικές περιοχές.	* Να γνωρίσουν τις υπηρεσίες και τους χώρους δια των οποίων παρέχεται πολιτισμός και ψυχαγωγία (<u>Πόλη</u> : επικοινωνίες, πάρκα, κήποι, αγορές, μουσεία, αίθουσες τέχνης και χώροι αναψυχής, τοπικοί σύλλογοι, λιμάνια, αεροδρόμια.,<u>Ύπαιθρος</u>: Εθνικοί Δρυμοί και πάρκα, ζωολογικοί κήποι, βιότοποι,λαϊκή τέχνη).	Να συζητήσουν το θέμα της διατήρησης της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς (Γκάζι-Περιοχή οδού Πειραιώς).Νέες χρήσεις Παλαιών κτιρίων. Να επισκεφθούν κέντρο περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης
25. Οι χώροι παροχής πολιτισμού και ψυχαγωγίας ως χώροι εργασίας. Οι σχέσεις δομημένου και φυσικού Περιβάλλοντος σε σχέση με την οικονομία, τον τουρισμό και την οικολογία με σκοπό τη συντήρηση και ανάπτυξή του (δομημένο Περιβάλλον: Βιομηχανικές ζώνες, βιομηχανική αρχιτεκτονική, βιομηχανική αρχαιολογία, εργοστάσια, συγκοινωνίες κ.ά.) Να συνδέσουν την ψυχαγωγία, το ταξίδι και τον τουρισμό με τον πολιτισμό και την εκπαίδευση (πολιτισμικός τουρισμός)	Να γνωρίσουν το φυσικό περιβάλλον: δραστηριότητες σε σχέση με τη θάλασσα και τη φύση(ψάρεμα,ιστιοπλοοία, θαλάσσια πάρκα κ.α.)	Να γνωρίσουν νέα ή παλαιά επαγγέλματα που συνδεόνται με τον πολιτισμό, τον αθλητισμό, τον τουρισμό. Να γνωρίσουν τις δραστηριότητες της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς, και μέσω των φορέων τα προγράμματα πολιτιστικού τουρισμού της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της *Unesco*
26. Εκπαίδευση, πολιτισμός, ψυχαγωγία.		Εθνικό Πολιτιστικό Δίκτυο Πόλεων (τέχνες, γράμματα, δρώμενα) – Κέντρο Πολιτιστικής Επικοινωνίας (εγκύκλιος ΥΠΠΟ 1994).

ΩΡΟΛΟΓΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Στο εβδομαδιαίο ωρολόγιο πρόγραμμα το μάθημα της Πολιτισμικής – Αισθητικής Εκπαίδευσης αν καλύπτει τουλάχιστον μία (1) διδακτική ώρα, τότε στο 18μηνο πλήρους φοίτησης το σύνολο των διδακτικών ωρών είναι 72. Οι προτεινόμενες ενότητες, ως περιεχόμενο μάθησης και ως δραστηριότητες, διαθέτουν μεταξύ τους μια σχετική αυτονομία διευκολύνοντας την εξατομικευμένη μάθηση στη βάση των ενδιαφερόντων. Έτσι από τις 26 ενότητες του Αναλυτικού Προγράμματος οι ομάδες εργασίας των εκπαιδευομένων μπορούν να επιλέξουν τις 12 προκειμένου να ενημερωθούν και να δραστηριοποιηθούν σε θέματα πολιτισμού που τους ενδιαφέρουν. Η κάθε ενότητα μπορεί να διεξαχθεί σε έξι (6) διδακτικές ώρες.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ

«ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ»

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΔΙΑΡΚΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή: Σύμφωνα με τον ορισμό της UNESCO Περιβαλλοντική Εκπαίδευση είναι μια εκπαιδευτική διαδικασία που έχει στόχο να διαμορφώσει συνηδειτούς πολίτες με γνώσεις, ευαισθησίες, φαντασία και επίγνωση των σχέσεων που τους συνδέουν με το φυσικό και και το ανθρωπογενές περιβάλλον, έτοιμους να προτείνουν λύσεις και να μετέχουν στη λήψη και την εκτέλεση αποφάσεων.
Σύμφωνα με τον ορισμό αυτό τον οποίο και αποδεχόμαστε η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση είναι περισσότερο μια μέθοδος προσέγγισης παρά ένα μάθημα με την τυπική έννοια του όρου η δε θεματολογία του επεκτείνεται και καλύπτει ένα μεγάλο εύρος θεμάτων που αφορούν το φυσικό και το ανθρωπογενές περιβάλλον. Λόγω της ιδαιτερότητας του σχολείου και των μαθητών στους οποίους απευθύνεται και οι οποίοι δεν διαθέτουν στην πλειονότητα τους το απαραίτητο γνωστικό υπόβαθρο για να κατανοούν έννοιες που αφορούν το φυσικό κυρίως και το ανθρωπογενές περιβάλλον κρίθηκε σκόπιμο και σύμφωνα με τους βασικούς άξονες που έχει θέσει το ΙΔΕΚΕ να δοθούν ορισμένες βασικές έννοιες του φυσικού κυρίως αλλά και του ανθρωπογεννούς περιβάλλοντος υπό την προϋπόθεση ότι ξεφεύγουμε από την τυπική διδασκαλία και εμπλέκουμε τους μαθητές σε διαδικασίες μάθησης οι οποίες όχι μόνο δεν θα αναπαράγουν έναν τύπο σχολείου που οι μαθητές αυτοί έχουν απορίψει αλλά αντίθετα δημιουργούν ένα κλίμα που να προτρέπει στη μάθηση και δημιουργία.
Ιδιαίτερα σημαντικός θα είναι ο ρόλος των εκπαιδευτικών οι οποίοι πρέπει να είναι ευαισθητοποιημένοι και γνώστες των στόχων και της μεθοδολογίας της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

Α. ΣΚΟΠΟΙ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Οι σκοποί της διδασκαλίας του αντικειμένου **"Περιβαλλοντική Εκπαίδευση"** στο πλαίσιο του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας εντάσσονται στους γενικότερους σκοπούς της εκπαίδευσης. Πρέπει συνεπώς να προβλέπουν στην ολοκλήρωση του ατόμου με την ανάπτυξη σ' αυτό κριτικού πνεύματος και διάθεσης για ενεργοποίηση και δημιουργία τόσο σε ατομικό επίπεδο όσο και σε συνεργασία με άλλα άτομα ή ομάδες.
Με βάση τα παραπάνω η διδασκαλία του συγκεκριμένου αντικειμένου πρέπει να συμβάλει ώστε ο μαθητής να αποκτήσει γνώσεις και να αναπτύξει δεξιότητες σχετικές με:

α. έννοιες, θεωρίες, νόμους και αρχές που αφορούν την οργάνωση και τη λειτουργία του Περιβάλλοντος (φυσικού και κοινωνικού), ώστε να γίνει ικανός να "ερμηνεύει" καταστάσεις ή διαδικασίες που το αφορούν.

β. την οργάνωση και τις διαδικασίες του κοινωνικού του περιβάλλοντος ώστε να αποκτήσει την ικανότητα και τη διάθεση να συμμετέχει στις προσπάθειες για την επίλυση προβλημάτων.

Ειδικότερα ο μαθητής θα πρέπει να αποκτήσει την ικανότητα να:

- αναζητά και να προσεγγίζει τη γνώση για θέματα που σχετίζονται με το περιβάλλον.
- αναγνωρίζει την ενότητα και τη συνέχεια της επιστημονικής γνώσης αλλά και τη σχέση μεταξύ των επιστημών.
- αξιοποιεί τον επιστημονικό τρόπο σκέψης και την επιστημονική μεθοδολογία για την προσέγγιση και ερμηνεία των προβλημάτων του περιβάλλοντος και των αλλαγών που συμβαίνουν σ' αυτό.
- αιτιολογεί τις επιπτώσεις (θετικές ή αρνητικές) που μπορεί να προκαλέσουν στο περιβάλλον οι εφαρμογές των διαφόρων επιστημών και της τεχνολογίας.
- επικοινωνεί και να συνεργάζεται με το κοινωνικό περιβάλλον (επιστημονικούς και κοινωνικούς φορείς) να συλλέγει και να ανταλλάσσει πληροφορίες, να παρουσιάζει τις σκέψεις ή τα συμπεράσματα από τις μελέτες του.

Β. ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στοχεύει όχι μόνο στην απόκτηση γνώσεων από τους μαθητές αλλά και στην γενικότερη παιδεία τους και στην ανάπτυξη σ' αυτούς της υπευθυνότητας που πρέπει να χαρακτηρίζει έναν ενεργό πολίτη. Εξάλλου μπορεί και πρέπει να συνεισφέρει στην διαπίστωση κλίσεων και δεξιοτήτων των μαθητών που θα τους βοηθήσουν στον επαγγελματικό τους προσανατολισμό. Η σύνδεση των υπό μελέτη θεμάτων με την καθημερινή ζωή μέσα από επιλεγμενες και σωστά σχεδιασμένες δραστηριότητες - εργασίες και πρακτικές εφαρμογές για τις οποίες μπορεί να συνεργάζεται και να συνεισφέρει το κοινωνικό περιβάλλον των μαθητών, κινεί πάντα το ενδιαφέρον τους.

ΓΕΝΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Σύμφωνα με το ωρολόγιο πρόγραμμα του Σχολείου Δεύτερης ευκαιρίας, στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση διατίθενται δύο ώρες ανά εβδομάδα στο πλαίσιο των μαθημάτων των Β' και Γ' τάξεων.

Γενικά το Πρόγραμμα Σπουδών της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στο Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας θα πρέπει να δίνει τη δυνατότητα και να διασφαλίζει τη δημιουργία διδακτικού υλικού το οποίο θα βοηθά τους μαθητές, οι οποίοι δεν θα ασχοληθούν με σχετικές επιστήμες, να αποκτήσουν τη βασική περιβαλλοντική παιδεία και τη δυνατότητα να ανιχνεύσουν και να καλλιεργησουν τα ενδιαφέροντα ή τις κλίσεις τους.

Με βάση τα παραπάνω η διδασκαλία της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στοχεύει στο να κάνει τον μαθητή ικανό:

- Να αναγνωρίζει ότι οι επιστημονικές ερμηνείες για τα φαινόμενα που αφορούν το περιβάλλον θα πρέπει να πληρούν συγκεκριμένα κριτήρια για να γίνονται αποδεκτές.
- Να αναγνωρίζει τη συμβολή των περιβαλλοντικών επιστημών στην επίλυση πολλών προβλημάτων του περιβάλλοντος και να διακρίνει τη σχέση αλληλεξάρτησης επιστήμης και κοινωνίας.
- Να αιτιολογεί το ρόλο των αλληλεπιδράσεων των βιοτικών και αβιοτικών παραγόντων στη διατήρηση της λειτουργικότητας των οικοσυστημάτων.
- Να ερμηνεύει τις συνέπειες των ανθρώπινων παρεμβάσεων στα οικοσυστήματα.
- Να συμμετέχει ενεργά σε δραστηριότητες που στοχεύουν στην προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος.

Ταυτόχρονα να αναπτύξει δεξιότητες όπως:

- Να παρατηρεί χρησιμοποιώντας τις αισθήσεις του.
- Να υποθέτει προτείνοντας θεωρητικά σχήματα για ερμηνεία όσων δεν του είναι γνωστά.
- Να πειραματίζεται χρησιμοποιώντας όργανα για υποστήριξη και να ελέγχει τις υποθέσεις του.

- Να συλλέγει πληροφορίες και υλικό από επιστημονικές πηγές ή πλήρεις μελέτες αξιοποιώντας και την τεχνολογία της Πληροφορικής, όπου αυτό είναι δυνατό, όχι μόνο για την αναζήτηση αλλά και τον έλεγχο της επιστημονικής πληροφόρησης.
- Να καταγράφει κρατώντας σημειώσεις και να συστηματοποιεί αυτά που κατέγραψε κάνοντας γραφικές παραστάσεις και διαγράμματα με βάση ένα σύστημα μελέτης.
- Να διακρίνει ομοιότητες και διαφορές.
- Να εξάγει συμπεράσματα χρησιμοποιώντας επαγωγική ή απαγωγική μέθοδο.
- Να προβλέπει σταθμίζοντας δεδομένα και με βάση τις υποθέσεις που έχει κάνει να μπορεί να προβλέπει πιθανές μελλοντικές καταστάσεις.
- Να μελετά μόνος ή σε συνεργασία με τους συμμαθητές, τον εκπαιδευτικό αλλά και φορείς του τοπικού κοινωνικού περιβάλλοντος, θέματα που αφορούν το σχολικό ή το ευρύτερο περιβάλλον.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ – ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ – ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ

Ακολουθεί πίνακας με το περιεχόμενο του αντικειμένου στην πρώτη στήλη, τους ειδικούς στόχους στη μεσαία στήλη και ενδεικτικές προτάσεις δια διδακτικές ενέργειες (δραστηριότητες) στην τρίτη. Οι διδακτικές αυτές ενέργειες που προτείνονται μπορούν να ενισχύσουν τη διδακτική διαδικασία ώστε να επιτυγχάνονται οι στόχοι που τίθενται από το διδάσκοντα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ / ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
Α. ΕΙΣΑΓΩΓΗ - Ο ρόλος των Περιβαλλοντικών Επιστημών στην καθημερινή ζωή. - Μεθοδολογία των Περιβαλλοντικών Επιστημών. (5 ώρες)	Ο μαθητής να είναι ικανός να: - διαπιστώνει μέσα από γεγονότα ή καταστάσεις του κοινωνικού του περιβάλλοντος τη σχέση ανάμεσα στις Περιβαλλοντικές Επιστήμες και την κοινωνία - γνωρίζει τις βασικές επιστημονικές μεθόδους που χρησιμοποιούνται για τη μελέτη φαινομένων ή καταστάσεων που αφορούν το περιβάλλον	Εργασίες ατομικές ή ομαδικές σε θέματα σχετικά με το ρόλο των Περιβαλλοντικών Επιστημών στην καθημερινή ζωή. Δραστηριότητες σχετικές με το σχεδιασμό «ερευνών» για τη μελέτη και την ερμηνεία υποθετικών «προβλημάτων» του περιβάλλοντος.
Β. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ - Αβιοτικοί και βιοτικοί παράγοντες (παραγωγοί, καταναλωτές, αποικοδομητές). - Σχέση βιοτικών και αβιοτικών παραγόντων. - Ροή ύλης και ενέργειας (τροφικές αλυσίδες – τροφικά πλέγματα – τροφικές πυραμίδες). (25 ώρες)	Ο μαθητής να είναι ικανός να: - αναγνωρίζει και να κατανοεί το ρόλο των παραγωγών στην αξιοποίηση της ηλιακής ενέργειας και στην μετατροπή της σε χημική - περιγράφει και να ερμηνεύει το μηχανισμό ροής της ύλης (κυκλική) και της ενέργειας (μη κυκλική), διαμέσου των οργανισμών - περιγράφει το μηχανισμό και να αιτιολογεί τις συνέπειες από τη συσσώρευση μη βιοδιασπώμενων ουσιών στις τροφικές αλυσίδες - αιτιολογεί την αλληλεξάρτηση του ανθρώπου με τους υπόλοιπους παράγοντες του περιβάλλοντος (βιοτικούς και α-	Γραφική απεικόνιση των τροφικών σχέσεων των οργανισμών του άμεσου περιβάλλοντος. Μελέτη των αλλαγών στη μέση μηνιαία και ετήσια θερμοκρασία της περιοχής – καταγραφή των παρατηρήσεων – παρουσίαση συμπερασμάτων. Μελέτη της δράσης των αποικοδομητών και της ταχύτητας της αποικοδόμησης (με θάψιμο διαφορετικών υλικών σε περιοχές όπου επικρατούν διαφορετικές συνθήκες). Καταγραφή οικοσυστημάτων τα οποία Παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον σε τοπικό επίπεδο, μελέτη των οικοσυστημάτων αυτών για τον

	βιοτικούς) - χρησιμοποιεί τις γνώσεις του για να σχεδιάζει απλά μοντέλα οικοσυστημάτων και να προβλέπει τις αλλαγές που θα προκληθούν σ' αυτά από τις πιθανές μεταβολές των παραγόντων που τα συνθέτουν.	προσδιορισμό των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν, κατάθεση προτάσεων για την επίλυση των προβλημάτων και την παραπέρα προστασία τους.
Γ. ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ - Ρυθμός αύξησης του ανθρώπινου πληθυσμού – παράγοντες που τον επηρεάζουν. - Πλουτοπαραγωγικές πηγές (25 ώρες)	Ο μαθητής να είναι ικανός να: - αναγνωρίζει το γεγονός της εξέλιξης του ανθρώπινου πληθυσμού στον πλανήτη μας. - ερμηνεύει τον τρόπο με τον οποίο συμβάλουν οι διάφοροι παράγοντες στην τελική διαμόρφωση του ανθρώπινου πληθυσμού σε παγκόσμιο επίπεδο, αλλά τις διαφοροποιήσεις σε τοπικό επίπεδο. - διακρίνει τους παράγοντες που καθορίζουν τον ρυθμό μεταβολής και Τελικής διαμόρφωσης του ανθρώπινου πληθυσμού στην περιοχή τους. - συγκρίνει τον ρυθμό αύξησης του ανθρώπινου πληθυσμού ανάμεσα στην περιοχή του και στον ευρύτερο Ελλαδικό χώρο και να αιτιολογεί τις διαφορές. - διακρίνει και να αιτιολογεί τις διαφορές ανάμεσα στη χώρα μας και άλλες χώρες. - αναγνωρίζει τη σχέση ανάμεσα στις ανάγκες του ανθρώπινου πληθυσμού (πραγματικές ή μη) που πρέπει να καλυφθούν και τα προβλήματα του Περιβάλλοντος.	Συγκέντρωση στοιχείων για τις μεταβολές του πληθυσμού της περιοχής (π.χ. σε επίπεδο νομού) τα τελευταία ογδόντα χρόνια και συσχέτισή τους με κοινωνικά φαινόμενα των αντίστοιχων περιόδων. Καταγραφή των πλουτοπαραγωγικών πηγών σε τοπικό και εθνικό επίπεδο, εκτίμηση της δυνατότητας να καλύπτονται από αυτές οι ανάγκες του πληθυσμού και μελλοντικά, προτάσεις. Μελέτη της σχέσης του νερού με τους οργανισμούς και φυσικά τον άνθρωπο, αιτιολόγηση αυτής της σχέσης με βάση τις ιδιότητες του νερού. Καταγραφή των υδάτινων πόρων της περιοχής, επάρκειά τους για κάλυψη των αναγκών, προτάσεις για την προστασία τους. Συγκέντρωση στοιχείων για τα επαγγέλματα που ακολουθούσαν οι κάτοικοι της περιοχής, τα προηγούμενα πενήντα χρόνια, και για το περιβάλλον (φυσικό και κοινωνικό). Σύγκριση με τα σημερινά δεδομένα, καταγραφή θετικών και αρνητικών στοιχείων, προτάσεις.
Δ. ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΣΤΑ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΑ - Ατμοσφαιρική ρύπανση, φαινόμενο θερμοκηπίου, όξινη βροχή, καταστροφή της στοιβάδας του όζοντος, θόρυβος. - Ρύπανση υδάτων, ευτροφισμός, βιολογική μεγέθυνση. - Ρύπανση εδάφους, απορρίμματα, ερημοποίηση, καταστροφή τροπικών δασών, εξαφάνιση ειδών οργανισμών. (25 ώρες)	Ο μαθητής να είναι ικανός να: - αναγνωρίζει και να αιτιολογεί τα αποτελέσματα, για το περιβάλλον, των παρεμβάσεων του ανθρώπου στα οικοσυστήματα - αναγνωρίζει τη σχέση του τρόπου ζωής του ανθρώπου με την ποιότητα του περιβάλλοντός του	Μέτρηση αιωρουμένων σωματιδίων της ατμόσφαιρας σε διαφορετικές περιοχές, σύγκριση και αιτιολόγηση των αποτελεσμάτων. Πειραματική παρατήρηση του φαινομένου του θερμοκηπίου. Ανίχνευση των παραγομένων οξέων από την καύση οργανικών ουσιών. Διερεύνηση και καταγραφή των διατροφικών συνηθειών προηγούμενων γενεών (γονείς – παππούδες), σύ-

		γκριση με τις σημερινές, συσχέτιση των διαφορών με αλλαγές στο περιβάλλον (φυσικό και κοινωνικό). Συγκέντρωση στοιχείων για τον τρόπο καλλιέργειας της γης τα προηγούμενα πενήντα χρόνια, σύγκριση με τις σημερινές, προσδιορισμός των επιπτώσεων των αλλαγών αυτών στο φυσικό περιβάλλον αλλά και στη δομή του κοινωνικού περιβάλλοντος.
Ε. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ - Μοντέλα βιώσιμης ανάπτυξης – προοπτικές. - Αξιοποίηση των μεθόδων της Βιοτεχνολογίας για την προστασία του περιβάλλοντος (βιολογικός καθαρισμός, ανακύκλωση κτλ.). - Ομαδική εργασία. (80 ώρες)	Ο μαθητής να είναι ικανός να: - αναγνωρίζει ποιοι είναι οι φυσικοί πόροι και να τους ταξινομεί σε ανανεώσιμους και μη. - αναγνωρίζει την αναγκαιότητα για λεπτομερή επιστημονικό σχεδιασμό και διαρκή έλεγχο των ανθρώπινων παρεμβάσεων, οι οποίες είναι απαραίτητο να γίνονται στα οικοσυστήματα. - συμμετέχει στην πρόληψη ή στην αντιμετώπιση οικολογικών προβλημάτων.	Επίσκεψη σε μονάδα βιολογικού καθαρισμού. Επίσκεψη σε εθνικό δρυμό. Επίσκεψη σε μονάδα ιχθυοκαλλιέργειας. Εργασίες ατομικές ή ομαδικές που αφορούν θέματα σχετικά με την αποκατάσταση οικοσυστημάτων, τους ελληνικούς βιότοπους, τις διαδικασίες που θεσπίζονται για τον έλεγχο και την αποφυγή καταστροφικών παρεμβάσεων στο φυσικό περιβάλλον κ.ά.

Γ. ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η διδασκαλία σκοπεύει στη ολόπλευρη ανάπτυξη του μαθητή. Θα πρέπει γι' αυτό να δημιουργεί συνθήκες μάθησης τέτοιες ώστε με το συντονισμό παροχής των διάφορων διδακτικών αγαθών να επιτυγχάνεται η διαφοροποίηση που στοχεύει στην ολοκλήρωση του εσωτερικού κόσμου του μαθητή.
Κατά το σχεδιασμό διδακτικών ενεργειών, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ότι η απόκτηση ουσιαστικής γνώσης από τον μαθητή, είναι αδύνατη αν δε στηρίζεται σε προηγούμενες γνώσεις, εμπειρίες και βιώματα.
Η προσέγγιση της γνώσης πρέπει να γίνεται με ενεργητικό τρόπο. Αυτό βοηθά αφ' ενός την ανάπτυξη της στοχαστικής και δημιουργικής σκέψης του μαθητή και αφ' ετέρου στη δημιουργία επιθυμητών στάσεων και συμπεριφορών. Τα παραδείγματα που χρησιμοποιούνται πρέπει να έχουν άμεση σχέση με το ευρύτερο περιβάλλον του μαθητή και να βοηθούν την ανάπτυξη σ' αυτόν της ικανότητας να σκέπτεται και να κρίνει, να εκφράζει τις ιδέες του, τον ψυχικό του κόσμο κλπ.
Η διδακτική πορεία θα πρέπει να βασίζεται στην αυτενέργεια του μαθητή ο οποίος θα πρέπει να παρακινείται από τον εκπαιδευτικό στο να προσδιορίζει και να αξιοποιεί διάφορες πηγές και μέσα πληροφόρησης έτσι ώστε να αποκτήσει την ικανότητα να φθάνει μόνος του στη γνώση. Απαραίτητο είναι επίσης να συνδυάζεται η θεωρία με την πράξη, η δε πληροφόρηση να δίνεται με εποπτικό τρόπο, να συνδέεται δηλαδή με τα ίδια τα αντικείμενα της διδασκαλίας ή με εικόνες τους, ή ομοιώματά τους κτλ. Η διδασκαλία πρέπει, μέσα από μια ενιαία και συνεχή δημιουργική διαδικασία, να βοηθά τους μαθητές να ανακαλύπτουν οι ίδιοι τη γνώση, προτρέποντας και εθίζοντάς τους στο να αναπτύσσουν πρωτοβουλίες.
Γενικότερα η εργασία με τους μαθητές στο σχολείο θα πρέπει να τους βοηθά να οραματίζονται το δικό τους κόσμο, προσαρμόζοντας και αξιοποιώντας τα σημερινά δεδομένα για τη δημιουργία ενός καλύτερου μέλλοντος.

Οι μέθοδοι διδασκαλίας που συνήθως χρησιμοποιούνται κατά περίπτωση ή και σε συνδυασμό μεταξύ τους με ικανοποιητικά αποτελέσματα είναι οι ακόλουθες:

Διαδικασία μάθησης διαμέσου της διερεύνησης και της ανακάλυψης (μέθοδος project).

Η μέθοδος αυτή προτείνεται για όλες τις δραστηριότητες που προβλέπει το πρόγραμμα. Είναι μια στρατηγική μάθησης την οποία συνθέτουν διαδικασίες παρατήρησης και διερεύνησης, σύγκρισης γεγονότων, επίλυσης προβλήματος, επαγωγικού ή παραγωγικού συλλογισμού κτλ. Έχει ως στόχο να βοηθά τους μαθητές να σκέπτονται και να χειρίζονται πολύπλοκες έννοιες, και τελικά να μαθαίνουν, δηλαδή να φθάνουν οι ίδιοι στη γνώση. Στηρίζεται στην αρχή ότι, το να βιώσει ο μαθητής τις παραπάνω διεργασίες τον βοηθά στο να αναπτύξει κριτική σκέψη.

Οι μαθητές παρακινούνται να προσδιορίζουν οι ίδιοι τα θέματα με τα οποία θέλουν να ασχοληθούν, να θέτουν στόχους για τη μελέτη τους, να κάνουν υποθέσεις, να δοκιμάζουν τις υποθέσεις τους κάνοντας πειράματα, να βελτιώνουν τις δεξιότητές τους και γενικότερα να αποκτούν την ικανότητα επιστημονικού τρόπου προσέγγισης των διαφόρων θεμάτων.

Οι εργασίες που προτείνονται πρέπει: να ενισχύουν, ενθαρρύνουν, ενεργοποιούν, απαιτούν, προϋποθέτουν, επιβάλλουν την απόκτηση δεξιοτήτων, την καλλιέργεια κριτικής σκέψης, τη σύνδεση τεχνολογίας - κοινωνίας – περιβάλλοντος και την αλλαγή στάσεων και αντιλήψεων.

Να είναι δομημένες κατά τέτοιο τρόπο ώστε να μπορούν να ολοκληρώνονται τμηματικά αλλά και να απαιτούν την ταυτόχρονη ενασχόληση όλων των μαθητών της ομάδας εργασίας. Για την ολοκλήρωσή τους να απαιτούν την πολύπλευρη προσέγγιση της γνώσης και να εμπλέκουν όσο το δυνατό περισσότερους παράγοντες της σχολικής κοινότητας και της τοπικής κοινωνίας.

Μέσα από τις εργασίες θα πρέπει να αναδεικνύεται η σχέση του φυσικού με το κοινωνικό περιβάλλον και το γεγονός ότι η υποβάθμιση του ενός επιδρά και οδηγεί στην υποβάθμιση και του άλλου.

Προτεινόμενα θέματα εργασιών: Οι πυρκαγιές και τα δάση, Τι φταίει που το ποτάμι μας κατεβάζει μολυσμένο νερό, Το νερό που πίνουμε, Η γειτονιά μας, Η ενέργεια στη ζωή μας, Πώς επιδρά ο τουρισμός στη ζωή μας και στο περιβάλλον, Η ηχορύπανση, Η ρύπανση του αέρα και του εδάφους της περιοχής μας, Η διαχείριση των απορριμμάτων κ.ά.

Βήματα για την εκτέλεση των εργασιών:

1. Επιλογή θέματος
2. Ανάλυση αναγκών και απαιτήσεων – καθορισμός στόχων
3. Συνεργασία για κατανομή εργασιών
4. Συλλογή πληροφοριών – γνώσεων (πηγές: ο καθηγητής ειδικότητας, η βιβλιοθήκη του σχολείου, βιβλία και περιοδικά, άλλες βιβλιοθήκες, υπηρεσίες, Internet, e-mail, συνεντεύξεις από τοπικούς παράγοντες, επισκέψεις, αρθρογραφία κτλ.
5. Επεξεργασία του υλικού – ανατροφοδότηση
6. Εξαγωγή συμπερασμάτων – προβληματισμός – ευαισθητοποίηση – κριτική αντιμετώπιση
7. Παρουσίαση της εργασίας – ευαισθητοποίηση – παρότρυνση της υπόλοιπης κοινότητας
8. Αξιολόγηση (για τη διαπίστωση της επίτευξης των διδακτικών στόχων που είχαν τεθεί). Αξιολογούμε τη μεθοδολογία που αναπτύχθηκε, την ορθότητα των πληροφοριών που συγκεντρώθηκαν και χρησιμοποιήθηκαν, το βαθμό της συνεργασίας που επιτεύχθηκε, τη διαθεματική εξέταση του θέματος, τη χρήση νέων τεχνολογιών, το πλήθος και τη διαφορετικότητα των πηγών πληροφόρησης, την ανάπτυξη της συνθετικής δημιουργικής ικανότητας, καθώς και την ανάπτυξη αυτενέργειας και πρωτοβουλιών που επιδείχτηκε, την πρωτοτυπία της εργασίας, τον βαθμό δυσκολίας, την προσπάθεια που καταβλήθηκε, το ενδιαφέρον που έδειξαν, την αισθητική και τεχνική αρτιότητα, τον τρόπο παρουσίασης κτλ.

Προτεινόμενη εφαρμογή: **Η ενέργεια στη ζωή μας**

1. Ευαισθητοποίηση σχετικά με το θέμα
2. Καθορισμός στόχων (τι φταίει, ποιοι εμπλέκονται, τι θα διερευνηθεί με την εργασία)
3. Χωρισμός σε ομάδες (ποιος κάνει τι)
4. Συλλογή πληροφοριών για την ενέργεια, τις διάφορες μορφές της, τις πηγές της, τα προβλήματα από τη χρήση της
5. Επεξεργασία του υλικού
6. Καταγραφή των στοιχείων - παρουσίαση εργασίας (επεξεργασία κειμένου, ζωγραφική, αφίσα, ενημερωτικό φυλλάδιο κτλ.)
7. Κριτική αντιμετώπιση – παρότρυνση, συμπεράσματα
8. Ενημέρωση τοπικής κοινότητας
9. Συζήτηση: επιπτώσεις - παρέμβαση στο περιβάλλον
10. Αξιολόγηση

Επισκέψεις στο περιβάλλον (φυσικό και κοινωνικό)

Η επαφή με το περιβάλλον, όπου είναι απαραίτητο και δυνατό, εξασφαλίζει άμεση πληροφόρηση και ένα σημαντικό απόθεμα διδακτικού υλικού που μπορεί να αξιοποιηθεί με ποικίλους τρόπους και μακροπρόθεσμα να λειτουργήσει και προς άλλες κατευθύνσεις όπως για παράδειγμα για τον επαγγελματικό προσανατολισμό του ατόμου.

Επιδείξεις με τη βοήθεια κατάλληλου εποπτικού υλικού.
Με διαφάνειες για ανακλαστικό (overhead) προβολέα, slides, έτοιμα παρασκευάσματα, βιντεοταινίες κ.ά. προκαλείται το ενδιαφέρον των μαθητών, εστιάζεται η προσοχή τους και τους είναι πιο εύκολο να κατανοήσουν τη δομή και τον τρόπο λειτουργίας των σύνθετων οικολογικών συστημάτων. Η βοήθεια του ηλεκτρονικού υπολογιστή και των κατάλληλων δυναμικών προσομοιώσεων, μπορεί να αποδειχθεί πολύ χρήσιμη για τον μαθητή στο να αντιληφθεί και να κατανοήσει καλύτερα έννοιες και διαδικασίες που αφορούν τους οργανισμούς και το περιβάλλον τους, κάτι που πολύ συχνά δεν είναι δυνατό με την άμεση παρατήρηση. Του επιτρέπει να οργανώσει πειράματα που δεν μπορούν να πραγματοποιηθούν σ' ένα σχολικό εργαστήριο, να ορίσει μεταβλητές, να παρατηρήσει, να συγκεντρώσει στοιχεία τα οποία θα αξιολογήσει και θα βγάλει συμπεράσματα. Μπορεί ακόμη ο μαθητής να αξιοποιεί την ικανότητά του στο χειρισμό των υπολογιστών και τη χρήση των δικτύων για τον εντοπισμό, την επιλογή και την αξιολόγηση πληροφοριών, την ανταλλαγή γνώσεων, κάτι που θα τον βοηθήσει να διευρύνει τους πνευματικούς του ορίζοντες.

Συζήτηση - διάλογος με τους μαθητές – παιχνίδι ρόλων
Μέσα από τη συζήτηση δίνεται η δυνατότητα στον μαθητή να προβληματίζεται, να συμπεραίνει και να διατυπώνει τις απόψεις του. Διευκολύνεται η συμμετοχή του στην εκπαιδευτική διαδικασία. Η συμβολή του διαλόγου βέβαια δεν σταματά σ' αυτό το επίπεδο. Βοηθά τον μαθητή να αναπτύξει τις γνώσεις του, να αξιολογήσει απόψεις κ.ά. Η εμπλοκή του στη συζήτηση και η ενεργός συμμετοχή του σ' αυτήν επιτυγχάνεται με κατάλληλες ερωτήσεις προβληματισμού (π.χ. μετά από παρακολούθηση μιας ταινίας μικρού μήκους, ομιλίας από ειδικό, αναφοράς σε θέματα της καθημερινής επικαιρότητας) που είναι σκόπιμο να σχεδιάζονται πριν από την πραγματοποίηση της διδασκαλίας.
Το παιχνίδι ρόλων δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές, χωρισμένοι σε ομάδες, να αντιμετωπίσουν καθημερινά προβλήματα της σύγχρονης κοινωνίας και του περιβάλλοντος και να ανακαλύψουν ότι η λύση τους για να είναι αποδεκτή θα πρέπει να είναι αποτέλεσμα σύνθεσης απόψεων και όχι αποδοχή της μιας και απόρριψη της άλλης.
Παράδειγμα: Ας πάρουμε το υποθετικό παράδειγμα μιας παραλιακής περιοχής όπου υπάρχουν εργοστάσια τα οποία ρυπαίνουν την ατμόσφαιρα και τη θάλασσα, απασχολούν όμως μερικές χιλιάδες εργαζόμενους. Οι υπόλοιποι κάτοικοι ασχολούνται με άλλες δραστηριότητες ή με τον τουρισμό και απαιτούν από τις αρχές το κλείσιμο των εργοστασίων. Η πολιτεία από την πλευρά της είναι υποχρεωμένη να βρει μια λύση που να μην αδικεί καμία από τις δύο πλευρές. Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες που εκπροσωπούν τις αντιμαχόμενες πλευρές και την πολιτεία και αναπτύσσουν κάθε μία τα δικά της επιχειρήματα. Μέσα από διάλογο και ανταλλαγή επιχειρημάτων πρέπει να βρεθεί η βέλτιστη λύση.

Πραγματοποίηση πειραμάτων
Το πείραμα βοηθά τον μαθητή να σκεφτεί, να υποθέσει, να παρατηρήσει, να συγκρίνει, να καταλήξει σε συμπεράσματα και να τα επαληθεύσει ή να απορρίψει εξοικειώνοντάς τον έτσι στην επιστημονική μεθοδολογία. Στο συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο, τα πειράματα που απαιτούνται και είναι δύσκολο να γίνονται σε πραγματικές συνθήκες, θα μπορούσαν να γίνουν με τη βοήθεια κατάλληλων προσομοιώσεων, ιδίως σε θέματα σχετικά με τη ρύπανση, το φαινόμενο θερμοκηπίου κ.ά.

Οι διδακτικές στρατηγικές που αναφέρθηκαν μπορούν να εφαρμόζονται κατά περίπτωση ή και σε συνδυασμό μεταξύ τους ανάλογα με την διδακτική ενότητα. Όπου, για παράδειγμα, είναι δυνατή η επαφή με το περιβάλλον και η άμεση παρατήρηση αυτό αξιοποιείται. Εκεί που δεν είναι δυνατή η άμεση παρατήρηση μπορεί να γίνει επίδειξη με τη βοήθεια εποπτικού υλικού κτλ.

Δ. ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

Είναι αυτονόητο ότι το διδακτικό υλικό θα πρέπει να παρέχει ένα ολοκληρωμένο σύστημα προτάσεων για τις δραστηριότητες που αναφέρθηκαν προηγουμένως. Οι προτάσεις θα απευθύνονται και στον εκπαιδευτικό και στον μαθητή. Στον εκπαιδευτικό μέσα από το «βιβλίο του καθηγητή» με στοιχεία που αφορούν το παιδαγωγικό μέρος, τον τρόπο ένταξης και αξιοποίησης των διαδικασιών αυτών στο πλαίσιο της διδασκαλίας, συγκεκριμένες δραστηριότητες με τον προγραμματισμό και τον τρόπο μεθόδευσής τους, στοιχεία για τις απαιτούμενες από τους μαθητές δεξιότητες ή γνώσεις, τα αναμενόμενα αποτελέσματα σε ότι αφορά τις στάσεις και τις αξίες που ολοκληρώνουν το άτομο, τον τρόπο αξιολόγησης των αποτελεσμάτων, υλικό που απαιτείται γι' αυτό κτλ. Στο μαθητή μέσα από το βιβλίο του και τον οδηγό δραστηριοτήτων (αν προβλέπεται να υπάρξει ξεχωριστά) με στοιχεία που θα τον ευαισθητοποιήσουν, θα τον προβληματίσουν, θα τον βοηθήσουν στον προσδιορισμό στόχων για την μελέτη του, θα του προτείνουν μέθοδο και διαδικασίες. Μέσα από τις διαδικασίες αυτές ο μαθητής αποκτά σφαιρική αντίληψη για τη ζωή. Θα είναι γι' αυτόν εύκολο να συμπληρώσει τις γνώσεις του ή να καλύψει κενά αν ξεχάσει κάτι, ενώ θα

είναι δύσκολο να ξεχάσει την πραγματική ουσία όσων μελέτησε. Εξασφαλίζεται έτσι η μονιμότητα, η γονιμότητα και η ανανέωση της γνώσης, τρεις σταθερές που δικαιώνουν την ύπαρξη του σχολείου.

Για να επιτευχθούν όσα αναφέρθηκαν είναι απαραίτητο να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στον τρόπο με τον οποίο θα παρουσιάζονται τα θέματα στο βιβλίο που θα χρησιμοποιείται από το μαθητή. Το κείμενο θα πρέπει να είναι γραμμένο με απλό και σωστό λόγο, να μπορεί να ενεργοποιεί το μαθητή, να τον ενημερώνει αλλά και να τον προβληματίζει, να απαντά στα ερωτηματικά του αλλά και να του δημιουργεί άλλα στα οποία θα τον βοηθά να απαντήσει, να διεγείρει τη φαντασία του αλλά και να ερμηνεύει φαινόμενα ή γεγονότα, να τον οδηγεί στο να ανακαλύψει τη σχέση της επιστήμης της ζωής με τη ζωή γύρω του.
Η επιλογή του εποπτικού υλικού (διαφάνειες για ανακλαστικό (overhead) προβολέα, slides, προπλάσματα, έτοιμα παρασκευάσματα, βιντεοταινίες CD-ROMs κ.ά.) πρέπει να γίνει προσεκτικά ώστε αυτό να υποστηρίζει πραγματικά την παρουσίαση και επεξεργασία των διαφόρων θεμάτων. Να προκαλεί το ενδιαφέρον των μαθητών, να εστιάζει την προσοχή τους στα κυριότερα σημεία και να τους βοηθά να κατανοήσουν τη δομή και τη λειτουργία των οικολογικών συστημάτων.

Ε. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΕΥΞΗΣ ΤΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ

Με την αξιολόγηση επιδιώκεται να διαπιστωθεί ο βαθμός επίτευξης των στόχων της διδασκαλίας μιας διδακτικής ενότητας ή/και της διδασκαλίας ενός διδακτικού αντικειμένου στη διάρκεια ολόκληρου του διδακτικού έτους. Για τη σωστή αξιολόγηση θα πρέπει να καθοριστεί αρχικά το τι αξιολογείται και στη συνέχεια ο τρόπος με τον οποίο θα γίνεται αυτή η αξιολόγηση.
Το πρώτο ερώτημα, δηλαδή το τι αξιολογείται, συνδέεται άμεσα με τους στόχους που τίθενται και δεν αφορά, σε γενικές γραμμές, μόνο την πρόοδο των μαθητών αλλά και τις διδακτικές μεθόδους, τα Προγράμματα Σπουδών κτλ.
Ειδικότερα η αξιολόγηση των μαθητών αφορά την απόκτηση γνώσεων και την ανάπτυξη δεξιοτήτων από μέρους τους. Με την αξιολόγηση επιδιώκεται να διαπιστωθεί όχι μόνο η έκταση αλλά και το βάθος των γνώσεων που αποκτά ο μαθητής. Δηλαδή όχι μόνο τι γνωρίζει αλλά και κατά πόσο μπορεί να χρησιμοποιεί τις γνώσεις που απέκτησε για την ερμηνεία γεγονότων ή φαινομένων, την αξιολόγηση, την εξαγωγή συμπερασμάτων, την επίλυση προβλημάτων κτλ.
Σε ότι αφορά τη μέθοδο ή τις μεθόδους αξιολόγησης των αποτελεσμάτων μιας συγκεκριμένης διδασκαλίας μπορεί να γίνεται με ερωτήσεις από τον ίδιο το διδάσκοντα, με φύλλα αξιολόγησης ή με συνεντεύξεις. Δίνεται έτσι η δυνατότητα στο διδάσκοντα να σχηματίσει μια ολοκληρωμένη σχετικά εικόνα των αποτελεσμάτων της διδασκαλίας του σε σχέση με το μαθητή. Οι ερωτήσεις μπορεί να απαντώνται προφορικά ή γραπτά, κατά τη διάρκεια του μαθήματος ώστε να διαπιστώνεται ο βαθμός κατανόησης εννοιών, ή να δίδονται στο τέλος του μαθήματος για να απαντηθούν αργότερα. Μπορούν επίσης να ανατίθενται στους μαθητές δραστηριότητες ή εργασίες που εκτός του ότι βοηθούν στην ενεργητική μάθηση, βοηθούν και στη διαπίστωση της ικανότητας του μαθητή να αξιοποιεί τις γνώσεις του για την επίλυση προβλημάτων (υποκειμενικές μέθοδοι).

Η αξιολόγηση της κατάκτησης των διδακτικών στόχων ευρύτερων ενοτήτων από το μαθητή, μπορεί να γίνεται με τη μορφή γραπτών εξετάσεων που θα περιλαμβάνουν ανεξάρτητα μεταξύ τους ερωτήματα. Τα ερωτήματα αυτά τα συντάσσει ο διδάσκων με βάση το επίπεδο της τάξης και τους στόχους της διδασκαλίας του. Μπορεί ακόμη να συντάσσονται από ομάδα εκπαιδευτικών και να απευθύνονται σε όλους τους μαθητές (σταθμισμένα τεστ / αντικειμενικές μέθοδοι).
Σε ότι αφορά την πρώτη κατηγορία στοχεύει, όχι τόσο στη βαθμολογία του μαθητή, αλλά στον έλεγχο της απόδοσης της ίδιας της διδασκαλίας και στην ανατροφοδότηση για τη βελτίωσή της. Και στις δύο περιπτώσεις όμως τα ερωτήματα που διατυπώνονται θα πρέπει να εξυπηρετούν όχι μόνο την αξιολόγηση της απόκτησης γνώσεων αλλά κυρίως την ανάπτυξη κριτικής σκέψης του μαθητή, την απόκτηση από αυτόν ικανότητας αναλυτικής και συνθετικής σκέψης, δημιουργικής φαντασίας κτλ.
Οι ερωτήσεις θα μπορούσαν να διακριθούν σε δύο κατηγορίες:
α. Τις ερωτήσεις με τις οποίες επιδιώκουμε να διαπιστωθεί η γνώση και η κατανόηση των εννοιών, η ικανότητα εφαρμογής των γνώσεων και των νοητικών δεξιοτήτων (ανάλυση, σύνθεση, αξιολόγηση). Τις ερωτήσεις με τις οποίες γίνεται προσπάθεια να διακριβωθεί το ενδιαφέρον, η διάθεση των μαθητών για διερεύνηση, κριτική ανάλυση και σύνθεση, για στοχασμό και γενικά η ανάπτυξη στον μαθητή αποκλίνουσας σκέψης που ανέκαθεν αποτελούσε την πηγή νέων ιδεών και αντιλήψεων.

Είναι απαραίτητο, στο βιβλίο του μαθητή αλλά και του καθηγητή, να υπάρχει κατάλληλο υλικό για τον έλεγχο της επίτευξης των διδακτικών στόχων που προβλέπονται από το Πρόγραμμα Σπουδών, αλλά και των επιπλέον διδακτικών στόχων που πιθανόν έχουν θέσει οι συγγραφείς για κάθε διδακτική ενότητα. Στο υλικό αυτό μπορεί να περιλαμβάνονται:

- Προτάσεις για εργασίες και δραστηριότητες (εργαστηριακές ασκήσεις, συλλογή στοιχείων για διάφορα θέματα, παρουσίαση αποτελεσμάτων, συναρμολόγηση μοντέλων κ.ά.).
- Ερωτήσεις (συνδυαστικές, κρίσεως, πολλαπλών επιλογών, συμπλήρωσης κενού, αντιστοιχίσεις αλλά και ερωτήσεις που θα προάγουν την εκφραστική ικανότητα του μαθητή και την ορθή χρήση της επιστημονικής ορολογίας.
- Ερωτήσεις για τον έλεγχο της ικανότητάς του μαθητή να ερμηνεύει εικόνες, σχήματα, διαγράμματα, κυκλογράμματα, ιστογράμματα κ.ά.
- Ασκήσεις ή «προβλήματα» για όποιες από τις ενότητες το επιτρέπουν.

Η διατύπωση των ερωτήσεων, των ασκήσεων και των προβλημάτων πρέπει να διακρίνεται από σαφήνεια και επιστημονική ακρίβεια. Το υλικό αξιολόγησης και ιδιαίτερα οι ερωτήσεις, πρέπει να καλύπτουν όλο το φάσμα των δυνατοτήτων του μαθητή. Οι ασκήσεις, οι ερωτήσεις και οι εργασίες πρέπει τέλος να είναι ανάλογες με τις νοητικές ικανότητες των μαθητών και να είναι διαβαθμισμένες ως προς το βαθμό δυσκολίας.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΓΙΑ ΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

«ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ- ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ»

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΔΙΑΡΚΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΤΟΧΟΣ Οι μαθητές πρέπει:
Βασικές έννοιες **Διδακτικές ώρες: 10**	• Γενική επισκόπηση των εφαρμογών της πληροφορικής • Βασικά χαρακτηριστικά της κοινωνίας των πληροφοριών • Ιστορική αναδρομή • Τεχνολογία υπολογιστών • Λειτουργικό σύστημα (έννοιες και λειτουργίες)	• Να αποκτήσουν μια πρώτη επαφή με τον υπολογιστή και τις βασικές γνώσεις για τις μονάδες του υπολογιστή και τον τρόπο λειτουργίας τους. • Να γνωρίσουν το ρόλο και τις λειτουργίες ενός λειτουργικού συστήματος.
Γραφικά Περιβάλλοντα Επικοινωνίας **Διδακτικές ώρες: 10**	Γενικές οδηγίες χρήσης γραφικού περιβάλλοντος επικοινωνίας	• Να αποκτήσουν το βασικό υπόβαθρο για τη χρήση παραθυρικών περιβαλλόντων επικοινωνίας. • Να εξοικειωθούν με τη χρήση ευρέως χρησιμοποιούμενων γραφικών περιβαλλόντων επικοινωνίας.
Αυτοματισμός Γραφείου **Διδακτικές ώρες: 30**	• Επεξεργαστής Κειμένου • Βάσεις δεδομένων • Λογιστικά Φύλλα	• Να γνωρίσουν τις δυνατότητες που προσφέρουν τα προγράμματα επεξεργασίας κειμένου, λογιστικών φύλλων και διαχείρισης βάσης δεδομένων. • Να εξοικειωθούν με τη χρήση προγραμμάτων που υποστηρίζουν επεξεργασία κειμένου, επεξεργασία στοιχείων και διαχείριση βάσης δεδομένων.
Βασικές Υπηρεσίες του Διαδικτύου **Διδακτικές ώρες: 20**	• Βασικές έννοιες δικτύων δεδομένων • Υπηρεσίες Διαδικτύου (e-mail, ftp, www) • Μέθοδοι αναζήτησης πληροφοριών στο Διαδίκτυο	• Να εξοικειωθούν με τις δυνατότητες που προσφέρει το Διαδίκτυο για αναζήτηση πληροφοριών, επικοινωνία και ανταλλαγή δεδομένων.

ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΤΟΧΟΣ
Αρχές της Φυσικής Μηχανική Ηλεκτρισμός	• Θα παρουσιαστούν με περιγραφικό τρόπο οι βασικοί νόμοι της φυσικής (μηχανική-ηλεκτρισμός)	• Η απόκτηση γνώσης στα θεμελιώδη φαινόμενα της φυσικής
Εφαρμογές της Μηχανικής	• Παραδείγματα Τεχνικών Κατασκευών που βασίζονται στην Μηχανική	• Απόκτηση γνώσης που καθημερινά χρησιμοποιούμενα εργαλεία αξιοποιούν την επιστήμη της μηχανικής
Μεταφορικά Μέσα	• Αρχές Λειτουργίας Αυτοκινήτων, Αεροσκαφών, Πλοίων κτλ.	• Γενική γνώση για τις αρχές λειτουργίας μεταφορικών μέσων.
Ηλεκτρικά συστήματα	• Περιγραφή Λειτουργίας Βασικών Ηλεκτρικών Συσκευών όπως π.χ. κινητήρα θερμάστρα, λαμπτήρες, οικιακές εγκαταστάσεις	• Απόκτηση γνώσης για τα ηλεκτρικά συστήματα
Ηλεκτρικά συστήματα	• Αρχές Λειτουργίας Ηλεκτρονικών Συσκευών: Ραδιόφωνο -Τηλεόραση - Τηλέφωνο -Τηλεπικοινωνίες	• Απόκτηση Γενικής Γνώσης για Σύγχρονα Ηλεκτρονικά Συστήματα

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ

«ΑΓΓΛΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ»

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΔΙΑΡΚΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Η Αγγλική Γλώσσα στο Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας

1. Το Γενικό Πλαίσιο του Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών

Το Αναλυτικό Πρόγραμμα της Αγγλικής Γλώσσας καταρτίσθηκε με σκοπό να καλύψει σημαντικό μέρος των αναγκών στην Αγγλική Γλώσσα των σπουδαστών του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας. Έχουν ληφθεί υπόψη δύο βασικοί παράγοντες που συντελούν στην επίτευξη των στόχων: η ηλικία των σπουδαστών και οι σύγχρονες θεωρίες της μάθησης. Ταυτόχρονα έχουν ληφθεί υπόψη και άλλες σημαντικές παράμετροι που επιδρούν στην αποτελεσματικότητα του προγράμματος όπως η μη ολοκλήρωση των σπουδών της βασικής εκπαίδευσης ή η πιθανή ανομοιογένεια γνωστικού επιπέδου των σπουδαστών στην Αγγλική Γλώσσα.
Το τελικό αποτέλεσμα αποτελεί μια προσπάθεια συγκερασμού όλων των παραγόντων με στόχο τη δημιουργία ενός προγράμματος ρεαλιστικού και ευέλικτου που θα μπορεί να προσαρμόζεται στις ιδιαίτερες μαθησιακές ανάγκες των σπουδαστών του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας.

1.2 Ξενόγλωσση Εκπαίδευση και Εκτίμηση αναγκών του σπουδαστή του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας

Ο απόφοιτος του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας καλείται να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας που διέπεται από μια διαρκώς αυξανόμενη κινητικότητα των πολιτών, τόσο στην Ευρωπαϊκή Ένωση, όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο.
Η γλώσσα που έχει επιλεγεί από την πολιτεία για να διδαχθεί στο Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας, **η Αγγλική**, χρησιμοποιείται ως μέσο επικοινωνίας μεταξύ ατόμων διαφόρων εθνοτήτων και συνεπώς η γνώση της θεωρείται απαραίτητη προϋπόθεση για να μπορεί ο πολίτης μιας Ευρώπης χωρίς σύνορα να επιβιώσει λειτουργώντας με αυτονομία και αποτελεσματικότητα τόσο στον επαγγελματικό, όσο και στον ευρύτερο κοινωνικό του χώρο.

1.3 Κριτήρια για τη διαμόρφωση του αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών των σπουδαστών του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας

Το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας στηρίζεται στη θεώρηση της γνώσης αφενός ως μαθησιακής εμπειρίας και αφετέρου ως κοινωνικής πράξης. Επομένως στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών:
α) ορίζονται τόσο γενικότεροι παιδευτικοί όσο και μαθησιακοί στόχοι μεταξύ των οποίων αποκτά προτεραιότητα η ανάπτυξη της επικοινωνιακής ικανότητας
β) περιγράφονται επιμέρους στόχοι που αναλύονται σε απαραίτητες δεξιότητες και στρατηγικές επικοινωνίας που θα πρέπει να αναπτύξει ο σπουδαστής
γ) αναφέρονται έννοιες και χρήσεις της γλώσσας που πρέπει να γνωρίζει ο σπουδαστής με παράλληλη παράθεση παραδειγμάτων γλωσσικών εκφορών της
δ) προσδιορίζονται θεματικές περιοχές στα πλαίσια των οποίων μπορούν να αναπτυχθούν ρεαλιστικές περιστάσεις επικοινωνίας

1.4 Σχετικά με την ψυχολογία των σπουδαστών του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας

Ο Σπουδαστής του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας γνωρίζει ότι η Αγγλική γλώσσα χρησιμοποιείται ως μέσο επικοινωνίας μεταξύ ατόμων διαφόρων εθνοτήτων και συνεπώς η γνώση της θεωρείται απαραίτητη προϋπόθεση για να μπορέσει, ως πολίτης μιας Ευρώπης χωρίς σύνορα, να επιβιώσει λειτουργώντας με αυτονομία και αποτελεσματικότητα τόσο στον επαγγελματικό όσο και στον κοινωνικό του χώρο. Γι' αυτό θα επιδιώξει να αναπτύξει τις γνωστικές και κοινωνιογλωσσικές δεξιότητες που του παρέχονται από το Πρόγραμμα Σπουδών και που θα τον βοηθήσουν στην επίτευξη των επικοινωνιακών στόχων που αφορούν στην κατανόηση και παραγωγή γραπτού και προφορικού λόγου. Συνάμα θα εκτιμήσει τη σπουδαιότητα της γνώσης τουλάχιστον μιας ξένης γλώσσας, για να μπορεί να λειτουργήσει εποικοδομητικά στην κοινωνία του 2000.
Η ανάγκη εντατικοποίησης της διδασκαλίας της Αγγλικής Γλώσσας, ιδιαίτερα για τους ενήλικες, αποτελεί σήμερα μια πραγματικότητα και ανάγκη. Η λογική, ωστόσο, της εντατικοποίησης δεν πρέπει να συγχέεται με την υπάρχουσα μέχρι σήμερα κατάσταση και με τη συμβατική χρήση του όρου εντατικό / εντατικοποίηση. Ο εργαζόμενος, αλλά και μη εργαζόμενος, σπουδαστής του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας, έχει την ανάγκη να μάθει μια ξένη γλώσσα σε σύντομο χρονικό διάστημα, γιατί δεν έχει τα χρονικά περιθώρια, ούτε τις αντοχές να ξανακαθίσει στα θρανία. Γι αυτό θα πρέπει, κάνοντας χρήση αποτελεσματικών και ταχύρρυθμων τεχνικών διδασκαλίας, να προσφέρουμε στο ειδικό αυτό κοινό τη δυνατότητα να κατανοήσει και να χρησιμοποιήσει την Αγγλική γλώσσα.

2. Περιεχόμενο του Προγράμματος Σπουδών

2.1 Γενικός Σκοπός της διδασκαλίας της Αγγλικής Γλώσσας στο Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας

Η διδασκαλία των Αγγλικών στους σπουδαστές του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας που βρίσκονται στο αρχικό στάδιο εκμάθησης της γλώσσας κατά το πρώτο έτος της φοίτησης τους αποσκοπεί στο να τους βοηθήσει:
α) να αναπτύξουν βασικές και πρωταρχικές κοινωνιογλωσσικές δεξιότητες που θα τους δώσουν την δυνατότητα να ανταποκρίνονται επαρκώς σε όσο το δυνατόν περισσότερες καταστάσεις της καθημερινής ζωής που μπορεί να χρειαστούν την Αγγλική γλώσσα
β) να αποκτήσουν έναν τρόπο σκέψης ώστε να μπορούν να λειτουργούν με βάση τους γλωσσικούς, κοινωνικούς και πολιτιστικούς κανόνες που διέπουν την Αγγλική γλώσσα
γ) να προετοιμαστούν, ιδιαίτερα στο 2° έτος της φοίτησής τους, για να αντιμετωπίσουν καταστάσεις που θα συναντήσουν στη μελλοντική επαγγελματική τους ζωή

2.2 Ειδικοί στόχοι

Η επίτευξη του προαναφερθέντος γενικού σκοπού απαιτεί την υλοποίηση των παρακάτω στόχων:

2.2.1 Ανάπτυξη δεξιοτήτων κατανόησης και παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου

2.2.1.α Ανάπτυξη δεξιοτήτων κατανόησης και παραγωγής προφορικού λόγου (Listening and Speaking)

Οι σπουδαστές θα πρέπει να αποκτήσουν την ικανότητα να κατανοούν το κύριο νόημα αυθεντικού προφορικού λόγου όταν ο συνομιλητής τους χρησιμοποιεί την Αγγλική γλώσσα ως μέσο επικοινωνίας. Θα πρέπει επίσης να μπορούν να κατανοούν στοιχειωδώς πληροφορίες που παρέχονται στα Αγγλικά από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Πιο συγκεκριμένα, να αντιλαμβάνονται το περιεχόμενο αγγελιών, μηνυμάτων, παραγγελμάτων, οδηγιών, ανακοινώσεων, διαφημίσεων, διαλόγων, περιγραφών, τηλεφωνικών συνδιαλέξεων, δελτίων καιρού κ.τ.λ.
Οι σπουδαστές θα πρέπει επίσης να αποκτήσουν την ικανότητα να παράγουν απλό προφορικό λόγο με σωστή προφορά, τονισμό και απόχρωση ώστε να ανταποκρίνονται επιτυχώς σε όσο το δυνατόν περισσότερες καταστάσεις καθημερινής επικοινωνίας. Επισημαίνεται ότι για την ανάπτυξη της δεξιότητας αυτής, ιδιαίτερη έμφαση θα πρέπει να δίνεται στην ευχέρεια με την οποία εκφράζονται στην ξένη γλώσσα (**fluency**) και όχι στην απόλυτη γραμματική και συντακτική ορθότητα του παραγόμενου λόγου (**accuracy**).

2.2.1.β Ανάπτυξη δεξιοτήτων κατανόησης και παραγωγής γραπτού λόγου (Reading and Writing)

Θα πρέπει επίσης οι σπουδαστές να αποκτήσουν την ικανότητα να διαβάζουν απλό αυθεντικό γραπτό λόγο και να κατανοούν γενικές και ειδικές πληροφορίες. Ειδικότερα θα πρέπει να ασκηθούν στο να κατανοούν σύντομες περιγραφές ή αφηγήσεις, αγγελίες, οδηγίες, διαφημίσεις, σήματα, επιγραφές, διαλόγους, ανακοινώσεις, φιλικές επιστολές, αφίσες, ετικέτες προϊόντων, καταλόγους, comics κ.τ.λ. Η εξοικείωση με τη χρήση του Αγγλοελληνικού λεξικού θα βοηθήσει στην καλλίτερη κατανόηση του γραπτού λόγου.
Οι σπουδαστές θα πρέπει να αποκτήσουν ακόμη την ικανότητα, χρησιμοποιώντας απλές γλωσσικές δομές, να παράγουν σύντομο γραπτό λόγο με συνοχή (**coherence**), ορθή γραφή των λέξεων (**spelling**) και σωστή χρήση των σημείων στίξης (**punctuation**). Ειδικότερα θα πρέπει να μπορούν να γράφουν ένα σύντομο μήνυμα ή σημείωμα, να συμπληρώνουν έντυπα (ερωτηματολόγια, αιτήσεις κ.τ.λ.), να συντάσσουν μια φιλική επιστολή, να περιγράφουν τον εαυτό τους, τις συνήθειές τους, τις επιθυμίες τους κ.τ.λ.

2.2.2 Παράλληλη χρήση της μητρικής ($Γ_1$) και της ξένης γλώσσας ($Γ_2$)

Η εξάσκηση στην παράλληλη χρήση της μητρικής και της ξένης γλώσσας μπορεί να βοηθήσει το σπουδαστή του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας να ανταποκριθεί σε τρέχουσες ή μελλοντικές συνθήκες επικοινωνίας όπου θα κληθεί να αναλάβει το ρόλο ενός διαμεσολαβητή μεταξύ ελλήνων που δεν ομιλούν την Αγγλική γλώσσα και ξένων. Αποτελεί και στρατηγική μάθησης διότι δίνει στο σπουδαστή τη δυνατότητα όχι μόνο να διευρύνει τις γνώσεις του στη ξένη γλώσσα αλλά και να αποκτήσει βαθύτερη συνείδηση του ρόλου της γλώσσας ως μέσο επικοινωνίας και έκφρασης αλλά και ως μέσο πολιτιστικής αξίας. Επιπλέον παρέχει κίνητρα για την ανάπτυξη εξειδικευμένων δραστηριοτήτων διερμηνείας και μετάφρασης.

Δεξιότητες παράλληλης χρήσης της μητρικής και της ξένης γλώσσας

Ο σπουδαστής πρέπει να μπορεί:

- Να μεταφέρει στα Ελληνικά το γενικό περιεχόμενο ενός προφορικού ή γραπτού αγγλικού κειμένου ή αντίστροφα.
- Να παράγει ένα σύντομο γραπτό ή προφορικό κείμενο στη μια γλώσσα βασιζόμενος σε ένα ή περισσότερα γραπτά ή προφορικά κείμενα στην άλλη γλώσσα.
- Να εντοπίζει και να επιλέγει συγκεκριμένες πληροφορίες από ένα γραπτό ή προφορικό κείμενο στη μια γλώσσα προκειμένου να τις χρησιμοποιήσει για να παράγει ένα άλλο προφορικό ή γραπτό κείμενο στην άλλη γλώσσα.
- Συγκρίνοντας δύο κείμενα παρόμοιου περιεχομένου, το ένα στα Ελληνικά και το άλλο στα Αγγλικά, να μπορεί να συνάγει και συμπληρώσει εκατέρωθεν κενά πληροφόρησης (π.χ. βασικό λεξιλόγιο, ειδική ορολογία, κ.τ.λ.) ή ομοιότητες και διαφορές.
- Χρησιμοποιώντας ως πρότυπο ένα κείμενο στη μια γλώσσα (π.χ. οδηγίες χρήσης), να παράγει ένα παρόμοιο κείμενο στην άλλη γλώσσα
- Να μπορεί, χρησιμοποιώντας τη μία γλώσσα, να εξηγήσει σε τρίτους τη σημασία των παραγλωσσικών στοιχείων (π.χ. χειρονομίες, κινήσεις, εκφράσεις προσώπου, κ.τ.λ.) που χρησιμοποιεί ο ομιλητής στην άλλη γλώσσα.

2.2.3 Γλωσσικονοητικές έννοιες (Notions)

Ο σπουδαστής του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας πρέπει σταδιακά να αποκτήσει την ικανότητα να κατανοεί και να διατυπώνει στην Αγγλική γλώσσα βασικές γλωσσικονοητικές έννοιες στις οποίες θα χρειαστεί να αναφερθεί όταν βρεθεί σε ποικίλες επικοινωνιακές καταστάσεις.
Οι έννοιες παρουσιάζονται χωρισμένες σε γενικές κατηγορίες και υποκατηγορίες και για κάθε υποκατηγορία παρατίθενται δειγματικά λεξιλογικές και μορφοσυντακτικές επιλογές που μπορεί να κάνει ο ομιλητής για να παρουσιάσει εξωγλωσσικές καταστάσεις.

Έννοιες (Notions)

- **Έννοιες υπαρκτικές**, όπως η ύπαρξη ή μη ύπαρξη προσώπων, αντικειμένων ή καταστάσεων, η παρουσία ή η απουσία προσώπων ή αντικειμένων, π.χ.

- There is (isn't) a... / there is no... / there are some.. / there aren't any... (there are no ...) here / there / verbs: to be, to exist, κ.τ.λ.

- **Έννοιες χώρου**, όπως η θέση αντικειμένων ή προσώπων στο χώρο και η μεταξύ τους σχέση, καθώς και έννοιες απόστασης ή κατεύθυνσης, π.χ.

- here, there, where, somewhere, inside, outside, on, in, at, above, below, in front of, behind, under, over, among, between, next to, opposite to, far, from, near, away, left, right, straight ahead, etc.
- «Which direction?» «I'm going (Go) north (east/west/south)», etc.
- verbs: to go, to come, to carry, to send, to follow, to proceed, etc.

- **Έννοιες χρόνου**, όπως η χρονική στιγμή, η συχνότητα, η διάρκεια και η αλληλουχία γεγονότων που αναφέρονται στο παρόν, στο παρελθόν και στο μέλλον, π.χ.

- now, then, tomorrow, yesterday, ago, dates, etc.
- «How long.. ?», «It lasts...», «It takes...», for, since, etc.
- often, always, frequently, usually, rarely, seldom, sometimes, yearly,
- annually, every week, etc.
- first, then, finally, etc.
- verb tenses: Simple Present, Present Cont., Simple Past, «used to», Past
- Cont., Simple Future, Future Cont., Simple Present Perfect, Present Perfect Cont., Past Perfect, Future Perfect.

- **Έννοιες ποσοτικές**, όπως η ποσότητα, η αρίθμηση, η μέτρηση, οι αναλογίες, ο μερισμός της ύλης καθώς και απλοί μαθηματικοί υπολογισμού όπως πρόσθεση, αφαίρεση, πολλαπλασιασμός και διαίρεση ακέραιων και δεκαδικών αριθμών, π.χ.

- cardinal and ordinal numbers
- «How many (much)...?», «a lot of», «plenty of», «a great (considerable) number of», «many», «much», «a few», «a little», etc.
- comparative and superlative degrees of adjectives, «same as», «as + adj. + as», etc.

- half of, part of, the whole, the rest, etc.
- equals / equal to, plus / minus / divided by / multiplied by, fractions, decimal numbers, percentages.

- **Έννοιες ποιοτικές**, όπως ιδιότητα, σχήμα, μέγεθος, σύνθεση, φυσική κατάσταση, αλλαγή μορφής κ.τ.λ., π.χ.
- qualitative adjectives and adverbs
- comparative and superlative degrees of adjectives and adverbs
- «too» and «enough»
- the verbs: to become, to turn into, to tend to, to consist of, etc.
- «What make is it?», «It is made of...», etc.

- **Έννοιες ρηματικών συσχετισμών**, όπως ενέργεια, μεταβατικότητα, υπαιτιότητα, δυνατότητα, πιθανότητα, αναγκαιότητα, υποχρέωση, π.χ.
- Active and Passive voice (with or without agent)
- Causative form
- modal verbs
- expressions of possibility, etc.

- **Έννοιες κτήσης**, όπως η ιδιοκτησία αντικειμένων και η σχέση κτήτορα – κτήματος, π.χ.
- possessive adjectives and possessive pronouns
- the possessive case

- **Έννοιες δείξης**

❑ ***Οριστική δήλωση προσώπων και αντικειμένων***
- Demonstratives
- The definite articles
- Personal pronouns
- Possessive pronouns (as subjects)
- Interrogative pronouns
- Relative pronouns
- Reflexive pronouns
- Reciprocal pronouns (e.g. each other)
- One(s), here, there, etc.

❑ ***Αόριστη δήλωση προσώπων και αντικειμένων***
- The indefinite articles
- Indefinite pronouns and determiners (e.g. somebody, no one, every one, somewhere, etc.)

- **Έννοιες λογικές**, όπως σύζευξη, διάζευξη, αντίθεση, αιτία-αποτέλεσμα, υπόθεση-απόδοση, μέθοδος-σκοπός, π.χ.
- «and», «also», «too», «as well»
- «with», «in addition to», «furthermore», «moreover», «besides»
- «or», «either», «neither», «either ... or», «neither ... nor», «without», «except»
- «but», «however», «whereas»
- «why», «that's why...», «due to», «because (of)», «on account of», «since», «as», «caused by», «for this reason», etc.
- «so», «thus», «as a result», «the result is...», «consequently», «as a
- consequence», etc.
- Conditional clauses, «unless», «provided that», «in case»
- «with», «using...», «by + ...ing», purpose infinitive, «in order to», «so as to», «so that», «how», «(in) this way», «by means of», etc.

2.2.4 Χρήσεις της γλώσσας

2.2.4.α Περιβάλλον χρήσης της γλώσσας

2.2.4.α.1 Επικοινωνιακές περιστάσεις

Ο σπουδαστής του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας πρέπει στο τέλος των σπουδών του να έχει αναπτύξει την ικανότητα να ανταποκρίνεται σε ποικιλία συνθηκών επικοινωνίας οι οποίες είναι δυνατόν να προκύπτουν στα πλαίσια των διαπροσωπικών του σχέσεων στο άμεσο και ευρύτερο κοινωνικό του περιβάλλον όπως στο σπίτι, στην οικογένεια, στο επαγγελματικό του περιβάλλον, στις συναλλαγές του με άλλα άτομα, με ξένους οργανισμούς, κ.τ.λ.

Θα πρέπει να μπορεί να χρησιμοποιεί την Αγγλική γλώσσα μέσα και έξω από την χώρα του, να αλληλογραφεί γραπτά ή ηλεκτρονικά, να μιλάει στο τηλέφωνο χρησιμοποιώντας την Αγγλική, να κατανοεί τις ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές / ανακοινώσεις κ.τ.λ.

2.2.4.α.2 Θεματικές Περιοχές

Το διδακτικό υλικό θα πρέπει να καλύπτει ένα ευρύ φάσμα θεματικών περιοχών που θα αντανακλούν τα ενδιαφέροντα των σπουδαστών του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας. Οι θεματικές περιοχές που ακολουθούν αποτελούν το γενικότερο πλαίσιο μέσα στο οποίο οι διδάσκοντες μπορούν να καθορίσουν συγκεκριμένους μαθησιακούς στόχους για την διεύρυνση του πεδίου γνώσεων, την ανάπτυξη της επικοινωνιακής ικανότητας και την περαιτέρω πνευματική, κοινωνική και πολιτιστική καλλιέργεια του σπουδαστή. Ο βαθμός εξειδίκευσης των θεμάτων, καθώς και το εύρος και βάθος της επεξεργασίας της κάθε θεματικής περιοχής θα πρέπει να ανταποκρίνεται αφενός στο επίπεδο των γνώσεων που θα αποκτά σταδιακά ο σπουδαστής, και αφετέρου στα ιδιαίτερα ενδιαφέροντά του, τα οποία μπορεί να καθορίζονται, μεταξύ άλλων από τις ιδιαιτερότητες της περιοχής όπου φοιτά (τουριστική, βιομηχανική κ.τ.λ.) ή επαγγελματική εξειδίκευση σπουδών.

1. **Προσωπικά στοιχεία**

Να μπορεί ο σπουδαστής να αναφέρεται σε ατομικά στοιχεία που αφορούν τόσο στον εαυτό του όσο και σε άλλα άτομα, όπως: διεύθυνση και αριθμό τηλεφώνου, ημερομηνία και τόπο γέννησης, ηλικία, οικογενειακή κατάσταση, θρησκεία και εθνικότητα. Να περιγράφει τα χαρακτηριστικά ατόμων, τόσο της εξωτερικής εμφάνισης, όσο και της προσωπικότητάς του. Να περιγράφει τον τρόπο ζωής του καθώς και άλλων ατόμων και να εκφράζει απόψεις για τον τρόπο ζωής των ανθρώπων γενικότερα. Να αναφέρεται στα σχέδια του για το μέλλον και την επαγγελματική του αποκατάσταση.

2. **Κατοικία και περιβάλλον**

Να μπορεί να αναφέρεται σε θέματα που αφορούν:

α) στο άμεσο περιβάλλον, όπως: κατοικία (χώρους, εξοπλισμό και ανέσεις ενός σπιτιού, δαπάνες και παροχή υπηρεσιών που αφορούν στη διαβίωση σε ένα σπίτι, θέση του σπιτιού σε σχέση με το ευρύτερο περιβάλλον, κ.τ.λ.), γειτονιά, περιοχή, κοινότητα.

β) στο περιβάλλον γενικότερα, όπως γεωγραφικά στοιχεία, χλωρίδα και πανίδα, κλίμα, κ.τ.λ.

3. **Καθημερινή ζωή και ελεύθερος χρόνος**

Να μπορεί να αναφέρεται στο καθημερινό πρόγραμμα και στις συνήθειες τις δικές του αλλά και άλλων ατόμων σχετικά με το σπίτι, το σχολείο και την εργασία. Επίσης να μπορεί να αναφέρεται στα ενδιαφέροντα και τις ασχολίες του στον ελεύθερο χρόνο του.

4. **Κοινωνική ζωή: Έξοδος για φαγητό και ποτό**

Να μπορεί να αναφέρεται σε θέματα που αφορούν στα διάφορα είδη φαγητών και ποτών, στις εξόδους για φαγητό και ποτό σε εστιατόρια μπαρ, κ.τ.λ., αλλά και σε προσκλήσεις για φαγητό στο σπίτι. Επίσης να μπορεί να αναφέρεται σε θέματα σχετικής κοινωνικής συμπεριφοράς, όπως αποδοχή ή απόρριψη προσκλήσεων, χαιρετισμούς και συστάσεις, προπόσεις, ανταλλαγές φιλοφρονήσεων, τρόπους έκφρασης φιλοξενίας, κ.τ.λ.

5. **Αγορές**

Να μπορεί να αναφέρεται σε θέματα που αφορούν στις αγορές αγαθών, όπως είδη καταστημάτων, προϊόντα, διαπραγμάτευση τιμής, διαφημίσεις προϊόντων κ.τ.λ.

6. **Ταξίδια και μετακινήσεις**

Να μπορεί να αναφέρεται στα διάφορα μέσα μεταφοράς και στον τόπο διαμονής κατά τη διάρκεια ταξιδιών για επαγγελματικούς λόγους ή για διακοπές. Να αναφέρεται στις ταξιδιωτικές του εμπειρίες και να μπορεί να ζητά και να δίνει οδηγίες κατεύθυνσης (directions).

7. **Καιρός**

Να μπορεί να αναφέρεται σε θέματα που αφορούν στον καιρό, όπως δελτίο καιρού, καιρικές συνθήκες κ.τ.λ.

8. **Υγεία και περίθαλψη**

Να μπορεί να αναφέρεται σε θέματα που αφορούν στην υγεία και περίθαλψη, όπως σωματική και ψυχική κατάσταση, στην υγιεινή του σώματος, ατυχήματα και ασθένειες κ.τ.λ.

9. **Εκπαίδευση**
Να μπορεί να αναφέρεται σε θέματα που αφορούν σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης, όπως: τύποι σχολείων, μαθήματα, μέσα και τρόποι μάθησης, εξετάσεις κανονισμοί λειτουργίας εκπαιδευτηρίων, κλάδοι και εξειδικεύσεις σπουδών, ακαδημαϊκές σπουδές και επιστημονικές εξειδικεύσεις, κ.τ.λ.

10. **Γλώσσα**
Να μπορεί να αναφέρεται σε θέματα που αφορούν στην ικανότητα χρήσης της ξένης γλώσσας, καθώς και σε προβλήματα κατανόησης, έκφρασης και γλωσσικής ακρίβειας.

11. **Τέχνες, πολιτισμός**
Να μπορεί να αναφέρεται σε θέματα τέχνης και πολιτισμού, όπως: μουσική, θέατρο, κινηματογράφο, λογοτεχνία, ιστορία, πολιτιστικά μνημεία, ήθη και έθιμα, κ.τ.λ.

12. **Ανθρώπινες σχέσεις, κοινωνία, σύγχρονη ζωή**
Να μπορεί να αναφέρεται σε διαπροσωπικές σχέσεις και σε θέματα που αφορούν στην κοινωνική ζωή, στην πολιτική, στην οικονομία, στη θρησκεία, στη δικαιοσύνη.

13. **Κρατικές αρχές, κοινωνικές υπηρεσίες και λοιποί φορείς παροχής υπηρεσιών**
Να μπορεί να αναφέρεται σε θέματα που αφορούν σε συνδιαλλαγές με κρατικές υπηρεσίες, οργανισμούς κοινής ωφέλειας και λοιπούς φορείς παροχής υπηρεσιών, όπως: τράπεζες, ταχυδρομεία, οργανισμούς τηλεπικοινωνιών, αστυνομία, τελωνεία, πρεσβείες ή προξενεία, ασφαλιστικές εταιρίες, γραφεία ενοικιάσεως αυτοκινήτων, συνεργεία, κ.τ.λ.

14. **Αγορά εργασίας, παραγωγή**
Να μπορεί να αναφέρεται σε θέματα που αφορούν:
α) στην αγορά εργασίας, όπως : αναζήτηση εργασίας, πρόσληψη, είδη επαγγελμάτων, επαγγελματικά προσόντα, αντικείμενο εργασίας και αρμοδιότητες, κ.τ.λ.
β) στο επαγγελματικό περιβάλλον, όπως: λειτουργία και εξοπλισμό εργασιακών χώρων, κανονισμούς ασφάλειας, ασφάλιση κ.τ.λ.
γ) στις επαγγελματικές σχέσεις, δραστηριότητες και συναλλαγές, όπως: επικοινωνία με πελάτες / συνεργάτες / προϊσταμένους / υφισταμένους, κοινωνική ζωή στον επαγγελματικό χώρο κ.τ.λ.

2.2.4.β Τρόποι χρήσης της γλώσσας (language functions)

Βασική προϋπόθεση για την επίτευξη των επικοινωνιακών στόχων του Προγράμματος Σπουδών είναι να μπορεί ο μαθητής να προβαίνει σε λεκτικές πράξεις (**speech acts**) χρησιμοποιώντας την κατάλληλη γλώσσα ανάλογα με την επικοινωνιακή περίσταση. Στο κεφάλαιο αυτό περιγράφονται τρόποι χρήσης της γλώσσας (**language functions**) ανάλογα με τις επικοινωνιακές περιστάσεις όπως αυτές ορίζονται από το περιβάλλον χρήσης και τις θεματικές περιοχές που αναφέρονται στο προηγούμενο κεφάλαιο.

Οι σπουδαστές πρέπει στο τέλος των σπουδών τους να μπορούν:

I. Να ανταποκρίνονται επιτυχώς σε διάφορες κοινωνικές περιστάσεις (*Socializing*)

1. Να χαιρετούν κάποιον που ήδη γνωρίζουν
(Greetings)
e.g. Hi / Hello!
Good morning / evening...
How are you? Fine thanks
Good-bye. See you later.

2. Να συστήνονται και να συστήνουν άλλους
(Introducing oneself and others)
e.g. I' m ...
This is ...
How do you do?
Pleased to meet you.

3. Να ζητούν και να δίνουν πληροφορίες για τον τόπο προέλευσης
(Expressing origin)
e.g. Where are you from?
Are you Greek?
I'm from ... / I'm....

4. Να ρωτούν και να λένε που βρίσκεται κάποιος / κάτι
(Asking and saying where people / things / places etc are)
e.g. Where's Peter?
He's at home
Where is the ... ?
It's on / in / under..... Where can I buy..?
At the...

5. Να ευχαριστούν κάποιον και να αποδέχονται ευχαριστίες
(Thanking)
e.g. Thank you very much
You've been very kind / helpful
I'm really very grateful
It's been so kind of you to..
You're welcome

6. Να προσελκύουν την προσοχή κάποιου
(Attracting somebody's attention)
e.g. Excuse me ....
May I interrupt you?
Excuse my interrupting you.
I wish you'd stop interrupting the speaker

7. Να προσφωνούν το συνομιλητή τους καταλλήλως
(Addressing people)
e.g. Madam, Sir
Mr., Mrs., Miss, Ms

8. Να συζητούν για τα μελλοντικά σχέδια και προθέσεις τους
(Talking about future plans and intentions)
e.g. I'm going to take a trip on Friday

9. Να συζητούν και να δίνουν πληροφορίες σχετικά με ποσότητα
(Talking about quantity)
e.g. How much / many ...?
Is there / There isn't any / much / many

There is / are some / much / many / a lot of / a little / a few ...

10. Να ρωτούν για την τιμή προϊόντων
(Asking about the price of ...)
e.g. How much is it / are they?

11. Να ρωτούν και να λένε την ώρα
(Telling the time)
e.g. What time is it?
It's two o'clock / twenty to nine, etc...

12. Να μιλούν για ημερομηνίες και χρόνο
(Talking about dates and time)
e.g. When?
At 5:30 / On Saturday / In February / In 1999 etc

13. Να εκφράζουν ευχές για επιτυχία, διακοπές, γιορτές κ.τ.λ.
(Expressing good wishes)
e.g. Good luck
Enjoy yourself
Have a nice time
Happy birthday /anniversary / new year
Take care

14. Να δίνουν συγχαρητήρια και συλλυπητήρια
(Expressing sympathy, congratulations)
e.g. Well done!
Congratulations
I'm sorry...

II. Να ανταλλάσσουν πληροφορίες για διάφορα θέματα (*Exchanging Information*)

1. Να ζητούν πληροφορίες σχετικά με: όνομα, διεύθυνση, τηλέφωνο, επάγγελμα
(Asking for sb's name, address, phone number, job)
e.g. What's your/his/her name/address

2. Να ζητούν και να δίνουν συγκεκριμένες πληροφορίες
(Asking for and giving information)
e.g. Wh_ questions (who, what, which, where, when etc.)
When / Where shall we meet?

3. Να μιλούν για την οικογένειά τους
(Talking about one's family)
e.g. My father / mother works very hard every day.
My sister is a nurse

4. Να βεβαιώνονται για την ταυτότητα προσώπων ή αντικειμένων
(Identifying people / things)
e.g. Are you, Tony?
Yes, I am. / No, I'm not. I'm Peter
What's this?
Is it a....?
Yes, it is. / No, it isn't
Which one?

5. Να αναφέρονται σε ό,τι αφορά κτήση
(Asking and talking about possession)
e.g. Is this your car? Whose is it?
It's Peter's / hers
This is my house

6. Να περιγράφουν δραστηριότητες που βρίσκονται σε εξέλιξη
(Describing present activities)
e.g. She's reading a book now
What's he doing? Is he sleeping?
No he's watching TV

7. Να ρωτούν για / αναφέρονται σε γεγονότα που αφορούν το παρόν και καθημερινές συνήθειες
(Asking and talking about routines and present events)
e.g. What do you do in the morning / afternoon etc?
I always watch TV
I get up at six a.m.
Does she live in Athens?

8. Να συμφωνούν, διαφωνούν με / διορθώνουν κάποιον
(Agreeing, disagreeing or correcting)
e.g. That's right
As far as I can see, I quite agree...
You're absolutely right
I wouldn't say that
I'm afraid I don't think so
No it isn't. It's the third

9. Να ζητούν επεξηγήσεις ή διευκρινίσεις για κάτι που δεν καταλαβαίνουν
(Seeking explanation or clarification)
e.g. What's the ... for?
Could you explain why?
Could you repeat that, please?

10. Να ζητούν επιβεβαίωση για κάτι
(Seeking confirmation)
e.g. He's a teacher, isn't he?
(Tai1-questions)

11. Να δίνουν επεξηγήσεις
(Giving explanations)
e.g. The reason is that...
Due to the fact that...

12. Να εκφράζουν ενδιαφέρον για την υγεία κάποιου
(Talking about health)
e.g. He's not feeling well
You look pale

13. Να εκφράζουν υποχρέωση και αναγκαιότητα
(Expressing obligation and necessity)
e.g. I have to be there at noon
You must stop smoking

14. Να εκφράζουν ικανότητα ή δυνατότητα
(Asking and talking about ability)
e.g. Can you .... ?
Yes, I can / No, I can't

15. Να προσκαλούν, αποδέχονται ή αρνούνται προσκλήσεις
(Inviting, accepting or refusing an invitation)
e.g. Can you come to lunch tomorrow?
Yes, thank you / I'm sorry I can't

16. Να κάνουν προβλέψεις
(Predicting)
e.g. England will (probably) win the cup

I expect / think it'll be interesting
It is expected...

17. Να ζητούν τη γνώμη του συνομιλητή τους
(Asking for an opinion)
e.g. What do you think about...?
What's your opinion about..?

18. Να διατυπώνουν σχόλια, γνώμη, άποψη
(Expressing comment / opinion)
e.g. In my opinion / view...
I think / believe...
It seems to me that...
I've never seen such a...

19. Να επιχειρηματολογούν, διαφωνούν και αιτιολογούν τη διαφωνία τους
(Arguing, refusing and justifying their refusal)
e.g. I refuse to...
I won't put up with it
I don't think...., but ... on the other hand...
Because of the ...

20. Να εκφράζουν υποχρέωση, αναγκαιότητα και ανάγκη
(Expressing obligation, necessity and need)
e.g. You must /mustn't / needn't ...
You should / shouldn't
It's not necessary to...
There is no need to....

21. Να ζητούν / δίνουν ή να αρνούνται την άδεια
(Asking for, giving and refusing permission)
e.g. May / Can / Could I?
Do / Would you mind?
Certainly. / Yes, all right
No, I'm afraid that's not possible

22. Να κάνουν συγκρίσεις
(Comparing)
e.g. A is bigger / more ... than B
It's the best / cheapest
It's worse than...
It's as / not so big as...
The faster..., the less safe...

23. Να εκφράζουν μελλοντικά σχέδια και προθέσεις
(Expressing future plans, arrangements, intentions)
e.g. I'm meeting John in the evening
The next flight leaves at seven
I'm going to...
She intends to

24. Να αναμεταδίδουν πληροφορίες
(Reporting)
e.g. He said / explained / replied that ...

25. Να αφηγούνται γεγονότα, εμπειρίες, ιστορίες, ανέκδοτα
(Narrating jokes, stories, events, personal experiences)
e.g. Last summer I went to...
The car crashed into the ...

26. Να αναφέρονται σε πράξεις του παρελθόντος
(Reporting past events)
e.g. I went to the cinema yesterday
Did you go to the party last week?
After I had left Athens, I went to...
When I arrived he had already gone
He broke his leg while he was working in the garden

27. Να περιγράφουν αντικείμενα και τοποθεσίες
(Describing places / objects)
e.g. It's a fascinating country
It's the most advanced model on the market
It's made of wood
It's round / soft etc

28. Να περιγράφουν πρόσωπα
(Describing people -physical appearance, personality)
e.g. He's got blue eyes
He is tall / short etc
He's broad-shouldered / middle-aged
She's plump with brown hair and eyes
He's energetic / patient / charming / aggressive

29. Να εκφράζουν σχέσεις αιτίας αποτελέσματος
(Expressing cause and effect)
e.g. I was late because...
It's so heavy that ...
It's too expensive for me to...
As / Because (of) / Due to / Since...
So / as a result

30. Να περιγράφουν συνήθειες
(Describing habits)
e.g. She's always coming late
He never / always / occasionally / hardly ever watches TV on weekdays

31. Να κάνουν υποθέσεις
(Hypothesising)
e.g. If it rains, ...
If I were rich, ...
If I hadn't seen him, ...

32. Να συμπεραίνουν
(Deducing something from a fact)
e.g. He must have done it
There is no doubt that...
I come to believe that...
She drew the conclusion that ...

33. Να αναφέρονται σε πράξεις του παρελθόντος που συνδέονται με το παρόν
(Expressing past events with a special connection to the Present)
e.g. A change has occurred in the work site
Four other employees have been in the programme only five months so far

III. Να εκφράζουν διαθέσεις και συναισθήματα (*Expressing attitudes and feelings*)

1. Να εκφράζουν προτιμήσεις
(Expressing preference)
e.g. I like / love / dislike
I'd prefer to...
I'd rather not...
It doesn't matter
I don't mind / care

2. Να εκφράζουν ευχαρίστηση
(Expressing pleasure)
e.g. That's great / fantastic / wonderful / exciting!

3. Να εκφράζουν ενόχληση
(Being annoyed)
e.g. Oh dear. What a nuisance!
I can't bear it

4. Να εκφράζουν αρέσκεια ή δυσαρέσκεια
(Expressing likes / dislikes)
e.g. I enjoy / like...
I'm very fond of...
I can't bear / stand...
There is nothing I hate more than...

5. Να εκφράζουν ανυπομονησία
(Looking forward to something)
e.g. I'm looking forward to...
I'm dreading next Monday
I can't wait to...

6. Να εκφράζουν ευχή, ελπίδα
(Wishing and hoping)
e.g. I wish...
If only....
I'd like to ...
Let's hope...

7. Να εκφράζουν έκπληξη
(Expressing surprise)
e.g. How amazing / incredible!
Really? That's a surprise!
I'm really astonished / surprised

8. Να εκφράζουν λύπη
(Expressing regret)
e.g. What a pity / shame!
I'm sorry to...
I regret to...
If only / I wish I had...

9. Να εκφράζουν ανησυχία ή μη, ανακούφιση
(Expressing worry, reassurance, relief)
e.g. What's the matter?
What's up / wrong?
I'm worried about...
Oh, thank goodness for that
It's all right. It doesn't matter

10. Να κάνουν και να δέχονται φιλοφρονήσεις
(Expressing admiration)
e.g. You look nice
That was delicious
I'm glad you enjoyed it

11. Να εκφράζουν επιδοκιμασία / αποδοκιμασία
(Expressing approval / disapproval)
e.g. I'm in favour / against
I approve / disapprove
People oughtn't to / shouldn't

12. Να εκφράζουν παράπονο ή διαμαρτυρία
(Complaining)
e.g. I'm afraid I have a complaint to make
I really must protest

13. Να ζητούν συγγνώμη και να την αποδέχονται
(Expressing and accepting apology)
e.g. I'm sorry
I beg your pardon
I do apologise
That's all right / O.K.
It doesn't matter

14. Να εκφράζουν βεβαιότητα ή αβεβαιότητα
(Expressing certainty / uncertainty)
e.g. I'm sure / certain
May be / perhaps
I don't know
I'm quite convinced
There is no doubt that...

IV. Να ζητούν από κάποιον να κάνει κάτι
(Getting things done)

1α. Να προσφέρονται να κάνουν κάτι
(Offering to do things)
e.g. I'll do it
Let me help you
Can / Shall I ... ?
Would you like me to...

1β. Να δέχονται ή αρνούνται προσφορά
(Reacting to offer)
e.g. Yes, please
No, thank you
Oh, thanks! That's very kind of you

2. Να προσκαλούν, αποδέχονται ή αρνούνται προσκλήσεις
(Inviting, accepting or refusing an invitation)
e.g. Would you like to come...?
Shall we go to the...?
That would be nice...
I'd love to, but...
I'm afraid I can't come...

3. Να πείθουν
(Persuading)
e.g. Why don't you...
You really must...

4. Να δίνουν εντολές / οδηγίες
(Giving orders / instructions)
e.g. I want you to...
Will you please turn the lights off?
Make sure it's...
First you ... and then...

5. Να παραγγέλνουν κάτι
(Ordering food or drink)
e.g. I'll have this...
I'd like...

6α. Να ζητούν κάτι ευγενικά
(Requesting)
e.g. Would you mind if...?
Would you like to...
Could / would you give me...

6β. Να απαντούν θετικά ή αρνητικά σε μια παράκληση
(Reacting to requests)
e.g. Certainly ....
Unfortunately ....
I'm afraid I can't

7α. Να προτείνουν
(Making suggestions)
e.g. I suggest that we should...
Why don't we....?
How about....?
We'd better not

7β. Να προτείνουν εναλλακτικές λύσεις
(Suggesting alternatives)
e.g. That's good, but what about...
You can either write or phone

7γ. Να ζητούν και διατυπώνουν υποδείξεις
(Seeking for / expressing suggestions)
e.g. Have you got any suggestions?
What should we do?
You should...

7δ. Να ανταποκρίνονται κατάλληλα σε υποδείξεις
(Reacting to suggestions)
e.g. You're right / wrong
It's a good idea
That's all very well, but ...

8. Να ζητούν και δίνουν συμβουλές
(Advising)
e.g. What shall we do now?
If I were you I'd...
I think you ought to / should...

9. Να προειδοποιούν
(Warning)
e.g. Look / Watch out!
Make sure to ...

10. Να υπενθυμίζουν
(Reminding)
e.g. Remember to...
Don't forget...
Make sure to...

11. Να επιμένουν
(Insisting)
e.g. I insist on...
It's essential to...

12. Να υπόσχονται
(Promising)
e.g. I promise I'll do that
You have my word...

Η σειρά που παρατέθηκαν οι λειτουργίες (functions), δομές (structures), και έννοιες (notions) της γλώσσας που οι σπουδαστές πρέπει να διδαχθούν δεν ανταποκρίνεται στη σειρά με την οποία αυτά πρέπει να διδαχθούν. Αυτό θα το αποφασίσει ο διδάσκων που όμως θα πρέπει να καταβάλει σημαντική προσπάθεια, σε συνεργασία με τους σπουδαστές, να καλύψει όσο το δυνατόν περισσότερη ύλη.

3. Η Διδακτική / Μαθησιακή Διαδικασία

3.1 Η Μεθοδολογική Προσέγγιση

Σκοπός αυτού του κεφαλαίου είναι ο εντοπισμός τρόπων με τους οποίους μπορεί να γεφυρωθεί το χάσμα μεταξύ σχεδιασμού διδασκαλίας-μάθησης. Το γεγονός ότι κάποια ύλη περιλαμβάνεται στο πρόγραμμα σπουδών δεν σημαίνει απαραίτητα ότι αυτή θα διδαχθεί και μάλιστα με τον ίδιο τρόπο από όλους τους καθηγητές. Επιπλέον, το γεγονός ότι κάποια ύλη διδάσκεται με κάποιο συγκεκριμένο τρόπο από τους καθηγητές δεν σημαίνει απαραίτητα ότι την μαθαίνουν όλοι οι σπουδαστές. Προκειμένου να αμβλυνθεί αυτή η αντίθεση, δεν προτείνεται κάποια «κλειστή» μέθοδος διδασκαλίας, η εφαρμογή της οποίας θα πρέπει να είναι δεσμευτική για τον εκπαιδευτικό. Αναφέρονται απλώς κάποια χαρακτηριστικά που μπορεί να έχει μια μεθοδολογική προσέγγιση ώστε να ανταποκρίνεται όσο αυτό είναι δυνατό στη λογική και τους στόχους του Προγράμματος Σπουδών.

3.1.1 Εμπειρική και Συνειδητή μάθηση

Το γεγονός ότι το Αναλυτικό Πρόγραμμα δίνει έμφαση στην ανάπτυξη της επικοινωνιακής ικανότητας δεν σημαίνει ότι ο καθηγητής δεν θα εστιάσει το ενδιαφέρον των σπουδαστών σε γραμματικά και μορφοσυντακτικά φαινόμενα.
Μια μέθοδος διδασκαλίας που συνδυάζει την ελεύθερη εμπειρική μάθηση με συνειδητή εξάσκηση συγκεκριμένων γλωσσικών εκφορών έχει συνήθως καλύτερα αποτελέσματα. Η διδασκαλία της γραμματικής συμπληρώνει και σταθεροποιεί τους επικοινωνιακούς στόχους του Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών. Πρέπει να δίδεται στον σπουδαστή η ευκαιρία να χρησιμοποιήσει αυτό που μαθαίνει όχι μόνο σε γραμματικές ασκήσεις αλλά και σε ρεαλιστικές περιστάσεις επικοινωνίας. Επίσης η ανάπτυξη ουσιαστικού διαλόγου μέσα στην τάξη πάνω σε θέματα που ενδιαφέρουν τους σπουδαστές, σε ζητήματα που αφορούν στην οργάνωση των εργασιών τους, στην αύξηση πληροφόρησης ή στην αξιολόγηση της προόδου που σημείωσαν είναι ένας τρόπος για την προώθηση της αυτονομίας στην μάθηση.

3.1.2 Προσαρμογή του Αναλυτικού Προγράμματος στις συνθήκες του σχολείου

Το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας θα πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη από τον διδάσκοντα ο οποίος εφαρμόζοντάς το θα πρέπει να ιεραρχήσει τους στόχους του με βάση:
α) το επίπεδο γλωσσομάθειας των σπουδαστών
β) τη δυνατότητα παροχής ενισχυτικής διδασκαλίας σε περίπτωση που μικρό μέρος σπουδαστών δεν μπορεί να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις του προγράμματος.
γ) την προηγούμενη μαθησιακή τους εμπειρία

δ) τις στρατηγικές μάθησης που προτιμούν
ε) τα κίνητρα και τα ιδιαίτερα ενδιαφέροντά τους.

Τα ζητήματα αυτά θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη από τον καθηγητή και για την επιλογή διδακτικού υλικού και βιβλίων.

3.2 Μαθησιακές Δραστηριότητες

Ο σκοπός της μαθησιακής δραστηριότητας είναι να δώσει στο σπουδαστή τη δυνατότητα:
- να αναπτύξει δεξιότητες κατανόησης και παραγωγής γραπτού και προφορικού λόγου
- να οξύνει την κριτική του ικανότητα
- να οργανώνει τη σκέψη και τις μεθόδους εργασίας του ώστε να μπορέσει να εκπληρώσει τους προσωπικούς του στόχους
- να αποκτήσει κοινωνικότητα, να κινείται σε πνεύμα συνεργασίας με άλλα άτομα με σκοπό την ομαδική εργασία.

Για την εκπλήρωση των στόχων μιας μαθησιακής δραστηριότητας θα πρέπει να υπάρχουν τα κίνητρα προς τον σπουδαστή για διαρκή συμμετοχή σε όλα τα στάδια της διδακτικής / μαθησιακής διαδικασίας καθώς και οι ευκαιρίες για να εκφραστεί και να επικοινωνήσει χρησιμοποιώντας όσο είναι εφικτό την Αγγλική Γλώσσα γι' αυτό και οι μαθησιακές δραστηριότητες θα πρέπει να ανταποκρίνονται στο γνωστικό επίπεδο του σπουδαστή, να δίνουν την δυνατότητα για ομαδική εργασία, σύνδεση γνώσεων με την πραγματική ζωή (**project work**) κ.τ.λ.
Οι μαθησιακές δραστηριότητες θα πρέπει να παρουσιάζουν ποικιλία:
α) ως προς τον τρόπο συμμετοχής των σπουδαστών π.χ. ατομική εργασία, εργασία ανά ζεύγη (**pair work**), ομαδική εργασία (**group work**)
β) ως προς τον τρόπο και τα μέσα παρουσίασης του υλικού π.χ. κείμενο, ερωτηματολόγιο, κείμενο με εικόνες, εικόνες χωρίς κείμενο κ.τ.λ.
γ) ως προς τις διαδικασίες που απαιτούνται για να πραγματοποιηθεί η δραστηριότητα π.χ. ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής, συμπλήρωση κενών, σύνδεση κειμένου κ.τ.λ.
δ) ως προς τον τρόπο συνδιαλλαγής κατά τη διάρκεια μιας επικοινωνιακής δραστηριότητας π.χ. ερωτήσεις – απαντήσεις, ανάληψη ρόλων (**role-play**) ομαδική συζήτηση κ.τ.λ.
ε) ως προς τον τρόπο διεργασίας και τους σκοπούς ανταλλαγής πληροφοριών π.χ. απλή ανταλλαγή πληροφοριών για τη σύνθεση μιας γενικότερης πληροφορίας, συναγωγή συμπερασμάτων με βάση δεδομένες πληροφορίες, έκφραση προσωπικών συναισθημάτων.

4. Αξιολόγηση στα πλαίσια της εφαρμογής του Προγράμματος Σπουδών

4.1 Αξιολόγηση Προγράμματος

Ο κύριος στόχος της αξιολόγησης του αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών είναι η ενίσχυσή του με συμπληρωματικά στοιχεία –αν χρειάζονται- ή η αφαίρεση στοιχείων που δεν βοηθούν τους σπουδαστές και τους εκπαιδευτικούς στο έργο τους. Το αντικείμενο της αξιολόγησης ενός Αναλυτικού Προγράμματος είναι πολύπλευρο και η διαδικασία πολυσύνθετη και απαιτεί χρόνο.
Οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί μπορούν να αξιολογούν ένα αναλυτικό πρόγραμμα μέσα από έρευνα στην πράξη, να συγκεντρωθούν στοιχεία ποσοτικά (μέσοι όροι βαθμολογίας) ή ποιοτικά (ημερολόγια). Άλλος τρόπος αξιολόγησης είναι τα ερωτηματολόγια που αποστέλλονται στους εκπαιδευτικούς και ερευνούν τις απόψεις τους ως προς το Αναλυτικό Πρόγραμμα. Για τη σύνταξη, όμως, του ερωτηματολογίου χρειάζεται συνεργασία με ειδικούς και τα υποδείγματα που θα αποστέλλονται θα πρέπει να κρίνονται κατάλληλα για τις συνθήκες διδασκαλίας μάθησης.

4.2 Αξιολόγηση της επίδοσης των σπουδαστών του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας

Ο σκοπός της αξιολόγησης του σπουδαστή στοχεύει στη διάγνωση του επιπέδου των γνώσεων και δεξιοτήτων που έχουν αποκτηθεί. Με τα νέα μέτρα της αξιολόγησης που προωθούνται στα πλαίσια της μεταρρύθμισης οι σπουδαστές του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας θα αξιολογούνται από τις προβλεπόμενες ωριαίες γραπτές δοκιμασίες τους, από τις ολιγόλεπτες γραπτές δοκιμασίες, από τη συμμετοχή τους στο μάθημα, από τον ατομικό τους φάκελο, από τις συνθετικές εργασίες.

5. Αποτελεσματικότητα στη διδασκαλία της Αγγλικής Γλώσσας

5.1 Σχετικά με την οργάνωση της ύλης

Οι παράγοντες οι οποίοι επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα στη διδασκαλία της Αγγλικής είναι δύο:
α) Διδακτικοί (από την πλευρά των διδασκόντων)
β) Ατομικές διαφορές (από την πλευρά των διδασκομένων)

Στους διδακτικούς παράγοντες περιλαμβάνεται ο χρόνος από τον οποίο εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό η πρόοδος και η τελική εκμάθηση της ξένης γλώσσας. Όσο περισσότερος χρόνος καταναλώνεται στη δημιουργική διδασκαλία και επαφή με τη γλώσσα, τόσο πιο αποτελεσματική και πλήρης είναι η εκμάθηση. Στους διδακτικούς παράγοντες περιλαμβάνεται και η ποιότητα της διδασκαλίας η οποία με τη σειρά της είναι συνάρτηση του διδακτικού υλικού και του τρόπου που οργανώνεται ιδεωδώς. Για κάθε συγκεκριμένο ακροατήριο θα πρέπει να υπάρχει υλικό ειδικά προετοιμασμένο για το σκοπό αυτό. Στην περίπτωση όμως του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας προτείνεται να προμηθευτεί το ΙΔΕΚΕ από τον κατάλογο των εγκεκριμένων βιβλίων του Γυμνασίου όλες τις σειρές και ο διδάσκων ανάλογα με το ακροατήριο του (ηλικία, επίπεδο γλωσσομάθειας) να παραγγέλνει τη σειρά που θα χρησιμοποιήσει.
Σχετικά με το θέμα της διδακτικής ύλης θα πρέπει να αναφερθεί σε τι διαφέρει η ύλη ενός ταχύρυθμου μαθήματος με την «ανθρωπιστική προσέγγιση», η οποία αποτελεί την πιο σύγχρονη άποψη στον τομέα της διδακτικής, από αυτή την ύλη ενός παραδοσιακού μαθήματος:
1) Στην παραδοσιακή διδασκαλία δίνουμε μικρά αποσπασματικά κείμενα και έχουμε συχνές επαναλήψεις.
Στην ταχύρυθμη διδασκαλία δίνουμε σφαιρική άποψη επί ενός θέματος ανά κεφάλαιο και εκτεταμένο μαθησιακό υλικό.
2) Στην παραδοσιακή διδασκαλία υπάρχει η άποψη ότι όσο κανείς προχωράει σε γνώσεις τα πράγματα δυσκολεύουν και ότι πρέπει ο σπουδαστής να διαβάζει και να συγκεντρώνεται.
Στην ταχύρυθμη η μάθηση δεν απαιτεί ιδιαίτερα επίπονη μελέτη γιατί υπάρχει συνεχής επαφή με τη γλώσσα και βομβαρδισμός γνώσης
3) Στην παραδοσιακή διδασκαλία επικρατεί ο κανόνας της επανάληψης και το μάθημα γίνεται ανιαρό πολύ συχνά.
Στην ταχύρυθμη όμως υπάρχει διάλογος, παιχνίδι, χαλάρωση.

Έχει αποδειχθεί από έρευνες ότι η αποτελεσματικότητα είναι 300% μεγαλύτερη στη μάθηση με την ταχύρυθμη προσέγγιση. Με το ταχύρυθμο σύστημα επιταχύνουμε το τελικό αποτέλεσμα της μάθησης και ιδιαιτέρως στην περίπτωση των ενηλίκων γινόμαστε πιο αποτελεσματικοί.

5.2 Σχετικά με τη χρήση των εποπτικών μέσων

Η χρήση σύγχρονων εποπτικών μέσων για τη διδασκαλία Ξένων γλωσσών αυξάνει και την αποτελεσματικότητα αλλά και την παρακίνηση των ίδιων των σπουδαστών. Στα εποπτικά μέσα ανήκουν εκείνα που σήμερα θεωρούνται αναπόσπαστα εξαρτήματα της αίθουσας (όπως κασετόφωνα, επιδιασκόπιο (**overhead projector**), τηλεόραση, βίντεο, ηλεκτρονικός υπολογιστής και φυσικά ο απαραίτητος μαυροπίνακας) και τα πολυμέσα (**multimedia**) που είναι συνδυασμός ηλεκτρονικού υπολογιστή, βίντεο και ακουστικο-ενεργά συγκριτικά κασετόφωνα, τα οποία βρίσκονται σε ξεχωριστή αίθουσα και στα οποία παραπέμπεται ή καταφεύγει ο σπουδαστής για συμπληρωματική εξάσκηση.
Οι περισσότερες διδακτικές σειρές που αναφέρονται στα εγκεκριμένα βιβλία του ΥΠΕΠΘ του Γυμνασίου και Λυκείου συμπεριλαμβάνουν όλα τα απαραίτητα οπτικοακουστικά μέσα.

Ωρολόγιο Πρόγραμμα Αγγλικής Γλώσσας στο Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας

Για τη διδασκαλία των Αγγλικών στο Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας διατίθενται 90 περίπου διδακτικές ώρες ανά διδακτικό έτος (3 διδακτικές ώρες την εβδομάδα). Σύνολο ωρών για τα 2 διδακτικά έτη: 180 ώρες.
Από το σύνολο των διδακτικών ωρών του Α΄ έτους (90 ώρες) μπορούν να διατεθούν μέχρι 6 ώρες για τη γνωριμία με τους μαθητές (αξιολόγηση επιπέδου γνώσης βάσει διαγνωστικού τεστ, ανίχνευση ενδιαφερόντων των μαθησιακών αναγκών των μαθητών). Οι υπόλοιπες διδακτικές ώρες διατίθενται για την κάλυψη της κυρίως διδακτέας ύλης όπως περιγράφεται παρακάτω ανά έτος.

Α΄ Έτος (9 μήνες)

Για την επίτευξη των ειδικών στόχων που αναφέρονται στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών, οι μαθητές θα πρέπει στο Α΄ έτος σπουδών τους να διδαχθούν:

Έννοιες (Notions)

- **Έννοιες υπαρκτικές**, όπως η ύπαρξη ή μη ύπαρξη προσώπων, αντικειμένων ή καταστάσεων, η παρουσία ή η απουσία προσώπων ή αντικειμένων, π.χ.

- There is (isn't) a... / there is no... / there are some.. / there aren't any... (there are no ...) here / there / verbs: to be, to exist, κ.τ.λ.

- **Έννοιες χώρου**, όπως η θέση αντικειμένων ή προσώπων στο χώρο και η μεταξύ τους σχέση, καθώς και έννοιες απόστασης ή κατεύθυνσης, π.χ.

- here, there, where, somewhere, inside, outside, on, in, at, above, below, in front of, behind, under, over, among, between, next to, opposite to, far, from, near, away, left, right, straight ahead, etc.
- «Which direction?» «I'm going (Go) north (east/west/south)», etc.
- verbs: to go, to come, to carry, to send, to follow, to proceed, etc.

- **Έννοιες χρόνου**, όπως η χρονική στιγμή, η συχνότητα, η διάρκεια και η αλληλουχία γεγονότων που αναφέρονται στο παρόν, στο παρελθόν και στο μέλλον, π.χ.

- now, then, tomorrow, yesterday, ago, dates, etc.
- «How long.. ?», «It lasts...», «It takes...», for, since, etc.
- often, always, frequently, usually, rarely, seldom, sometimes, yearly,
- annually, every week, etc.
- first, then, finally, etc.
- verb tenses: Simple Present, Present Cont., Simple Past, «used to», Past
- Cont., Simple Future, Future Cont., Simple Present Perfect.

- **Έννοιες ποσοτικές**, όπως η ποσότητα, η αρίθμηση, η μέτρηση, οι αναλογίες, ο μερισμός της ύλης καθώς και απλοί μαθηματικοί υπολογισμού όπως πρόσθεση, αφαίρεση, πολλαπλασιασμός και διαίρεση ακέραιων και δεκαδικών αριθμών, π.χ.

- cardinal and ordinal numbers
- «How many (much)...?», «a lot of», «plenty of», «a great (considerable) number of», «many», «much», «a few», «a little», etc.
- comparative and superlative degrees of adjectives, «same as», «as + adj. + as», etc.
- half of, part of, the whole, the rest, etc.

- **Έννοιες ποιοτικές**, όπως ιδιότητα, σχήμα, μέγεθος, σύνθεση, φυσική κατάσταση, αλλαγή μορφής κ.τ.λ., π.χ.
- qualitative adjectives and adverbs
- comparative and superlative degrees of adjectives and adverbs
- «too» and «enough»

- **Έννοιες κτήσης**, όπως η ιδιοκτησία αντικειμένων και η σχέση κτήτορα – κτήματος, π.χ.
- possessive adjectives and possessive pronouns
- the possessive case

- **Έννοιες δείξης**

❑ ***Οριστική δήλωση προσώπων και αντικειμένων***

- Demonstratives
- The definite articles
- Personal pronouns
- Possessive pronouns (as subjects)
- Interrogative pronouns
- Relative pronouns
- Reflexive pronouns
- Reciprocal pronouns (e.g. each other)
- One(s), here, there, etc.

❑ ***Αόριστη δήλωση προσώπων και αντικειμένων***

- The indefinite articles
- Indefinite pronouns and determiners (e.g. somebody, no one, every one, somewhere, etc.)

- **Έννοιες λογικές**, όπως σύζευξη, διάζευξη, αντίθεση, αιτία-αποτέλεσμα, υπόθεση-απόδοση, μέθοδος-σκοπός, π.χ.

- «and», «also», «too», «as well»
- «with», «in addition to», «furthermore», «moreover», «besides»
- «or», «either», «neither», «either ... or», «neither ... nor», «without», «except»
- «but», «however», «whereas»
- «why», «that's why...», «due to», «because (of)», «on account of», «since», «as», «caused by», «for this reason», etc.

Τρόποι χρήσης της γλώσσας (language functions)

I. Να ανταποκρίνονται επιτυχώς σε διάφορες κοινωνικές περιστάσεις (*Socializing*)

1. Να χαιρετούν κάποιον που ήδη γνωρίζουν
(Greetings)

e.g. Hi / Hello!
Good morning / evening...
How are you? Fine thanks
Good-bye. See you later.

2. Να συστήνονται και να συστήνουν άλλους
(Introducing oneself and others)

e.g. I' m ...
This is ...
How do you do?
Pleased to meet you.

3. Να ζητούν και να δίνουν πληροφορίες για τον τόπο προέλευσης
(Expressing origin)

e.g. Where are you from?
Are you Greek?
I'm from ... / I'm....

4. Να ρωτούν και να λένε που βρίσκεται κάποιος / κάτι
(Asking and saying where people / things / places etc are)

e.g. Where's Peter?
He's at home
Where is the ... ?
It's on / in / under..... Where can I buy..?
At the...

5. Να ευχαριστούν κάποιον και να αποδέχονται ευχαριστίες
(Thanking)

e.g. Thank you very much
You've been very kind / helpful

I'm really very grateful
It's been so kind of you to..
You're welcome

6. Να προσφωνούν το συνομιλητή τους καταλλήλως
(Addressing people)
e.g. Madam, Sir
Mr., Mrs., Miss, Ms

7. Να συζητούν για τα μελλοντικά σχέδια και προθέσεις τους
(Talking about future plans and intentions)
e.g. I'm going to take a trip on Friday

8. Να συζητούν και να δίνουν πληροφορίες σχετικά με ποσότητα
(Talking about quantity)
e.g. How much / many ...?
Is there / There isn't any / much / many
There is / are some / much / many / a lot of / a little / a few ...

9. Να ρωτούν για την τιμή προϊόντων
(Asking about the price of ...)
e.g. How much is it / are they?

10. Να ρωτούν και να λένε την ώρα
(Telling the time)
e.g. What time is it?
It's two o'clock / twenty to nine, etc...

11. Να μιλούν για ημερομηνίες και χρόνο
(Talking about dates and time)
e.g. When?
At 5:30 / On Saturday / In February / In 1999 etc

12. Να εκφράζουν ευχές για επιτυχία, διακοπές, γιορτές κ.τ.λ.
(Expressing good wishes)
e.g. Good luck
Enjoy yourself
Have a nice time
Happy birthday /anniversary / new year
Take care

13. Να δίνουν συγχαρητήρια και συλλυπητήρια
(Expressing sympathy, congratulations)
e.g. Well done!
Congratulations
I'm sorry...

II. Να ανταλλάσσουν πληροφορίες για διάφορα θέματα *(Exchanging information)*

1. Να ζητούν πληροφορίες σχετικά με: όνομα, διεύθυνση, τηλέφωνο, επάγγελμα
(Asking for sb's name, address, phone number, job)
e.g. What's your/his/her name/address

2. Να ζητούν και να δίνουν συγκεκριμένες πληροφορίες
(Asking for and giving information)
e.g. Wh_ questions (who, what, which, where, when etc.)
When / Where shall we meet?

3. Να μιλούν για την οικογένειά τους
(Talking about one's family)
e.g. My father / mother works very hard every day.
My sister is a nurse

4. Να βεβαιώνονται για την ταυτότητα προσώπων ή αντικειμένων
(Identifying people / things)
e.g. Are you, Tony?
Yes, I am. / No, I'm not. I'm Peter
What's this?
Is it a....?
Yes, it is. / No, it isn't
Which one?

5. Να αναφέρονται σε ότι αφορά κτήση
(Asking and talking about possession)
e.g. Is this your car? Whose is it?
It's Peter's / hers
This is my house

6. Να περιγράφουν δραστηριότητες που βρίσκονται σε εξέλιξη
(Describing present activities)
e.g. She's reading a book now
What's he doing? Is he sleeping?
No he's watching TV

7. Να ρωτούν για / αναφέρονται σε γεγονότα που αφορούν το παρόν και καθημερινές συνήθειες
(Asking and talking about routines and present events)
e.g. What do you do in the morning / afternoon etc?
I always watch TV
I get up at six a.m.
Does she live in Athens?

8. Να συμφωνούν, διαφωνούν με / διορθώνουν κάποιον
(Agreeing, disagreeing or correcting)
e.g. That's right
As far as I can see, I quite agree...
You're absolutely right
I wouldn't say that
I'm afraid I don't think so
No it isn't. It's the third

9. Να ζητούν επεξηγήσεις ή διευκρινίσεις για κάτι που δεν καταλαβαίνουν
(Seeking explanation or clarification)
e.g. What's the ... for?
Could you explain why?
Could you repeat that, please?

10. Να ζητούν επιβεβαίωση για κάτι
(Seeking confirmation)
e.g. He's a teacher, isn't he?
(Tail-questions)

11. Να δίνουν επεξηγήσεις
(Giving explanations)
e.g. The reason is that...
Due to the fact that...

12. Να εκφράζουν ενδιαφέρον για την υγεία κάποιου
(Talking about health)
e.g. He's not feeling well

You look pale

13. Να εκφράζουν υποχρέωση και αναγκαιότητα
(Expressing obligation and necessity)
e.g. I have to be there at noon
You must stop smoking

14. Να εκφράζουν ικανότητα ή δυνατότητα
(Asking and talking about ability)
e.g. Can you .... ?
Yes, I can / No, I can't

15. Να προσκαλούν, αποδέχονται ή αρνούνται προσκλήσεις
(Inviting, accepting or refusing an invitation)
e.g. Can you come to lunch tomorrow?
Yes, thank you / I'm sorry I can't

16. Να ζητούν / δίνουν ή να αρνούνται την άδεια
(Asking for, giving and refusing permission)
e.g. May / Can / Could I?
Do / Would you mind?
Certainly. / Yes, all right
No, I'm afraid that's not possible

17. Να κάνουν συγκρίσεις
(Comparing)
e.g. A is bigger / more ... than B
It's the best / cheapest
It's worse than...
It's as / not so big as...
The faster..., the less safe...

18. Να εκφράζουν μελλοντικά σχέδια και προθέσεις
(Expressing future plans, arrangements, intentions)
e.g. I'm meeting John in the evening
The next flight leaves at seven
I'm going to...
She intends to

19. Να αφηγούνται γεγονότα, εμπειρίες, ιστορίες, ανέκδοτα
(Narrating jokes, stories, events, personal experiences)
e.g. Last summer I went to...
The car crashed into the ...

20. Να αναφέρονται σε πράξεις του παρελθόντος
(Reporting past events)
e.g. I went to the cinema yesterday
Did you go to the party last week?
After I had left Athens, I went to...
When I arrived he had already gone
He broke his leg while he was working in the garden

21. Να περιγράφουν πρόσωπα
(Describing people -physical appearance, personality)
e.g. He's got blue eyes
He is tall / short etc
He's broad-shouldered / middle-aged
She's plump with brown hair and eyes
He's energetic / patient / charming / aggressive

22. Να εκφράζουν σχέσεις αιτίας αποτελέσματος
(Expressing cause and effect)
e.g. was late because...
It's so heavy that ...
It's too expensive for me to...
As / Because (of) / Due to / Since...
So / as a result

23. Να περιγράφουν συνήθειες
(Describing habits)
e.g. She's always coming late
He never / always / occasionally / hardly ever watches TV
on weekdays

III. Να εκφράζουν διαθέσεις και συναισθήματα (*Expressing attitudes and feelings*)

1. Να εκφράζουν προτιμήσεις
(Expressing preference)
e.g. I like / love / dislike
I'd prefer to...
I'd rather not...
It doesn't matter
I don't mind / care

2. Να εκφράζουν ευχαρίστηση
(Expressing pleasure)
e.g. That's great / fantastic / wonderful / exciting!

3. Να εκφράζουν αρέσκεια ή δυσαρέσκεια
(Expressing likes / dislikes)
e.g. I enjoy / like...
I'm very fond of...
I can't bear / stand...
There is nothing I hate more than...

4. Να κάνουν και να δέχονται φιλοφρονήσεις
(Expressing admiration)
e.g. You look nice
That was delicious
I'm glad you enjoyed it

5. Να ζητούν συγγνώμη και να την αποδέχονται
(Expressing and accepting apology)
e.g. I'm sorry
I beg your pardon
I do apologise
That's all right / O.K.
It doesn't matter

6. Να εκφράζουν βεβαιότητα ή αβεβαιότητα
(Expressing certainty / uncertainty)
e.g. I'm sure / certain
May be / perhaps
I don't know
I'm quite convinced
There is no doubt that...

IV. Να ζητούν από κάποιον να κάνει κάτι
(Getting things done)

1α. Να προσφέρονται να κάνουν κάτι
(Offering to do things)
e.g. I'll do it
Let me help you
Can / Shall I ... ?
Would you like me to...

1β. Να δέχονται ή αρνούνται προσφορά
(Reacting to offer)
e.g. Yes, please
No, thank you
Oh, thanks! That's very kind of you

2. Να προσκαλούν, αποδέχονται ή αρνούνται προσκλήσεις
(Inviting, accepting or refusing an invitation)
e.g. Would you like to come...?
Shall we go to the...?
That would be nice...
I'd love to, but...
I'm afraid I can't come...

3. Να πείθουν
(Persuading)
e.g. Why don't you...
You really must...

4. Να δίνουν εντολές / οδηγίες
(Giving orders / instructions)
e.g. I want you to...
Will you please turn the lights off?
Make sure it's...
First you ... and then...

5. Να παραγγέλνουν κάτι
(Ordering food or drink)
e.g. I'll have this...
I'd like...

6. Να ανταποκρίνονται κατάλληλα σε υποδείξεις
(Reacting to suggestions)
e.g. You're right / wrong
It's a good idea
That's all very well, but ...

7. Να υπενθυμίζουν
(Reminding)
e.g. Remember to...
Don't forget...
Make sure to...

Β΄ Έτος (9 μήνες)

Στο Β΄ Έτος (90 ώρες) οι πρώτες 12 ώρες θα πρέπει να διατεθούν για την επανάληψη και εμπέδωση των βασικών γνώσεων που διδάχθηκαν στο Α΄ έτος. Οι υπόλοιπες ώρες διατίθενται για την διδασκαλία της παρακάτω ύλης:

Έννοιες (Notions)

- **Έννοιες χρόνου**, π.χ.

- verb tenses: Present Perfect Cont., Past Perfect, Future Perfect.

- **Έννοιες ποσοτικές**, π.χ.

- equals / equal to, plus / minus / divided by / multiplied by, fractions, decimal numbers, percentages.

- **Έννοιες ποιοτικές**, π.χ.
- the verbs: to become, to turn into, to tend to, to consist of, etc.
- «What make is it?», «It is made of...», etc.

- **Έννοιες ρηματικών συσχετισμών**, όπως ενέργεια, μεταβατικότητα, υπαιτιότητα, δυνατότητα, πιθανότητα, αναγκαιότητα, υποχρέωση, π.χ.
- Active and Passive voice (with or without agent)
- Causative form
- modal verbs
- expressions of possibility, etc.

- **Έννοιες λογικές**, π.χ.
- «so», «thus», «as a result», «the result is...», «consequently», «as a
- consequence», etc.
- Conditional clauses, «unless», «provided that», «in case»
- «with», «using...», «by + ...ing», purpose infinitive, «in order to», «so as to», «so that», «how», «(in) this way», «by means of», etc.

Τρόποι χρήσης της γλώσσας (language functions)

I. Να ανταποκρίνονται επιτυχώς σε διάφορες κοινωνικές περιστάσεις (*Socializing*)

1. Να προσελκύουν την προσοχή κάποιου
   (Attracting somebody's attention)

e.g. Excuse me ....
May I interrupt you?
Excuse my interrupting you.
I wish you'd stop interrupting the speaker

II. Να ανταλλάσσουν πληροφορίες για διάφορα θέματα (*Exchanging Information*)

1. Να κάνουν προβλέψεις
   (Predicting)

e.g. England will (probably) win the cup
I expect / think it'll be interesting
It is expected...

2. Να ζητούν τη γνώμη του συνομιλητή τους
   (Asking for an opinion)

e.g. What do you think about...?
What's your opinion about..?

3. Να διατυπώνουν σχόλια, γνώμη, άποψη
(Expressing comment / opinion)
e.g. In my opinion / view...
I think / believe...
It seems to me that...
I've never seen such a...

4. Να επιχειρηματολογούν, διαφωνούν και αιτιολογούν τη διαφωνία τους
(Arguing, refusing and justifying their refusal)
e.g. I refuse to...
I won't put up with it
I don't think...., but ... on the other hand...
Because of the ...

5. Να εκφράζουν υποχρέωση, αναγκαιότητα και ανάγκη
(Expressing obligation, necessity and need)
e.g. You must /mustn't / needn't ...
You should / shouldn't
It's not necessary to...
There is no need to....

6. Να αναμεταδίδουν πληροφορίες
(Reporting)
e.g. He said / explained / replied that ...

The car crashed into the ...

7. Να περιγράφουν αντικείμενα και τοποθεσίες
(Describing places / objects)
e.g. It's a fascinating country
It's the most advanced model on the market
It's made of wood
It's round / soft etc

8. Να κάνουν υποθέσεις
(Hypothesising)
e.g. If it rains, ...
If I were rich, ...
If I hadn't seen him, ...

9. Να συμπεραίνουν
(Deducing something from a fact)
e.g. He must have done it
There is no doubt that...
I come to believe that...
She drew the conclusion that ...

10. Να αναφέρονται σε πράξεις του παρελθόντος που συνδέονται με το παρόν
(Expressing past events with a special connection to the Present).
e.g. A change has occurred in the work site
Four other employees have been in the programme only five months so far

III. Να εκφράζουν διαθέσεις και συναισθήματα (*Expressing attitudes and feelings*)

1. Να εκφράζουν ενόχληση
(Being annoyed)
e.g. Oh dear. What a nuisance!
I can't bear it

2. Να εκφράζουν ανυπομονησία
(Looking forward to something)
e.g. I'm looking forward to...
I'm dreading next Monday
I can't wait to...

3. Να εκφράζουν ευχή, ελπίδα
(Wishing and hoping)
e.g. I wish...
If only....
I'd like to ...
Let's hope...

4. Να εκφράζουν έκπληξη
(Expressing surprise)
e.g. How amazing / incredible!
Really? That's a surprise!
I'm really astonished / surprised

5. Να εκφράζουν λύπη
(Expressing regret)
e.g. What a pity / shame!
I'm sorry to...
I regret to...
If only / I wish I had...

6. Να εκφράζουν ανησυχία ή μη, ανακούφιση
(Expressing worry, reassurance, relief)
e.g. What's the matter?
What's up / wrong?
I'm worried about...
Oh, thank goodness for that
It's all right. It doesn't matter

7. Να εκφράζουν επιδοκιμασία / αποδοκιμασία
(Expressing approval / disapproval)
e.g. I'm in favour / against
I approve / disapprove
People oughtn't to / shouldn't

8. Να εκφράζουν παράπονο ή διαμαρτυρία
(Complaining)
e.g. I'm afraid I have a complaint to make
I really must protest

IV. Να ζητούν από κάποιον να κάνει κάτι
(Getting things done)

1. Να ζητούν κάτι ευγενικά
(Requesting)
e.g. Would you mind if...?
Would you like to...
Could / would you give me...

2. Να απαντούν θετικά ή αρνητικά σε μια παράκληση
(Reacting to requests)
e.g. Certainly ....
Unfortunately ....
I'm afraid I can't

3. Να προτείνουν
(Making suggestions)
e.g. I suggest that we should...
Why don't we....?
How about....?
We'd better not

4. Να προτείνουν εναλλακτικές λύσεις
(Suggesting alternatives)
e.g. That's good, but what about...
You can either write or phone

5. Να ζητούν και διατυπώνουν υποδείξεις
(Seeking for / expressing suggestions)
e.g. Have you got any suggestions?
What should we do?
You should...

6. Να ζητούν και δίνουν συμβουλές
(Advising)
e.g. What shall we do now?
If I were you I'd...
I think you ought to / should...

7. Να προειδοποιούν
(Warning)
e.g. Look / Watch out!
Make sure to ...

8. Να επιμένουν
(Insisting)
e.g. I insist on...
It's essential to...

9. Να υπόσχονται
(Promising)
e.g. I promise I'll do that
You have my word...

Η σειρά που παρατέθηκαν στο Α΄ και Β΄ Έτος οι έννοιες (notions) και λειτουργίες (functions) της γλώσσας που οι σπουδαστές πρέπει να διδαχθούν δεν ανταποκρίνεται στη σειρά με την οποία αυτά πρέπει να διδαχθούν. Αυτό θα το αποφασίσει ο διδάσκων που όμως θα πρέπει να καταβάλει σημαντική προσπάθεια, σε συνεργασία με τους σπουδαστές, να καλύψει όσο το δυνατόν περισσότερη ύλη.

Όλα τα εγκεκριμένα βιβλία του Γυμνασίου περιλαμβάνουν όλες τις θεματικές περιοχές που αναφέρονται στο Αναλυτικό Πρόγραμμα. Η σειρά που θα ακολουθηθεί εξαρτάται από το επίπεδο και τα ενδιαφέροντα του μαθητή. Η χρήση των σύγχρονων εποπτικών μέσων θεωρείται απαραίτητη και ιδιαίτερα θα πρέπει να υπάρχει αίθουσα για την χρήση των πολυμέσων (multimedia).

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ

"ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ"

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΔΙΑΡΚΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ
Πρόγραμμα Σπουδών

1. Σκοπός

Να βοηθηθούν οι μαθητές να γνωρίσουν καλύτερα τον εαυτό τους, να ενημερωθούν για τις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές δυνατότητες και να αναπτύξουν δεξιότητες σχετικές με την αναζήτηση, επεξεργασία και αξιολόγηση πληροφοριών, τη λήψη απόφασης και την αναζήτηση εργασίας, ώστε να διευκολυνθούν στις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές τους επιλογές και στην ένταξή τους στην αγορά εργασίας.

2. Γενικές θεματικές ενότητες και στόχοι

Το Πρόγραμμα Σπουδών περιλαμβάνει 9 θεματικές ενότητες που αντιστοιχούν σε ... περίπου διδακτικές ώρες:

1. Εισαγωγή
2. Προσωπικότητα
3. Πληροφόρηση
4. Εκπαίδευση-κατάρτιση
5. Επάγγελμα
6. Λήψη απόφασης-Επαγγελματική εκλογή
7. Αναζήτηση εργασίας
8. Θέματα οικονομίας, αγοράς εργασίας και εργασιακών σχέσεων
9. Δυνατότητες και διαδικασίες σπουδών και απασχόλησης στην ΕΕ

Γενικοί στόχοι:
Οι μαθητές να αντιληφθούν τη σημασία της αυτογνωσίας για τις εκπαιδευτικές, επαγγελματικές και προσωπικές επιλογές τους. Να παρακινηθούν να έρθουν αντιμέτωποι με τον εαυτό τους και να συνειδητοποιήσουν αφενός τα ενδιαφέροντα, τις αξίες και τις επαγγελματικές προσδοκίες τους και αφετέρου τις ικανότητες και δεξιότητές τους, ώστε να είναι σε θέση να αντιπαραθέσουν τα στοιχεία της προσωπικότητάς τους στις απαιτήσεις και τα χαρακτηριστικά των διαφόρων επαγγελμάτων.

...να γνωρίσουν τη σημασία και τη λειτουργία της πληροφόρησης, τις συνέπειες της ελλιπούς ή στρεβλής πληροφόρησης και τις πηγές επαγγελματικής πληροφόρησης. Να ασκηθούν στη συλλογή, επεξεργασία και αξιολόγηση πληροφοριακού υλικού.

...να ενημερωθούν για τις δυνατότητες μεταγυμνασιακών σπουδών και για τις αντίστοιχες επαγγελματικές διεξόδους.

...να εξοικειωθούν με τον κόσμο της εργασίας και των επαγγελμάτων και να διαμορφώσουν ένα πλαίσιο εξέτασης των επαγγελμάτων.

...να ασκηθούν στη λήψη αποφάσεων και να αναπτύξουν δεξιότητες σχετικές με την αναζήτηση εργασίας.

...να προβληματιστούν για τους στόχους τους στη ζωή (μεσοπρόθεσμα και βραχυπρόθεσμα) και να επιχειρήσουν ένα σχεδιασμό για υλοποίηση αυτών των στόχων. Να σκεφτούν το επαγγελματικό τους μέλλον σε σχέση με τα δεδομένα και τις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας.

...να ενημερωθούν για θέματα οικονομίας και αγοράς εργασίας, καθώς και για το βασικό πλαίσιο εργατικής νομοθεσίας και ασφάλισης.

...να ενημερωθούν για τις δυνατότητες και διαδικασίες σπουδών και απασχόλησης σε άλλες χώρες της ΕΕ.

...να εξοικειωθούν με νέες τεχνικές και μεθόδους μάθησης, να εθιστούν σε μορφές ομαδικής εργασίας και στην ελεύθερη συζήτηση που θα αποβλέπει στην ανάπτυξη ερευνητικής διάθεσης και κλίματος αποδοχής και σεβασμού των διαφορετικών απόψεων.

3. Μεθοδολογική προσέγγιση

Το γεγονός ότι οι μαθητές είναι ενήλικοι δεν συνεπάγεται περιορισμό της μεθόδου σε από καθέδρας διδασκαλία και αποφυγή μεθόδων ενεργού μάθησης. Η φύση του μαθήματος απαιτεί:

- συνεχή αλληλεπίδραση και ανάπτυξη ελεύθερου διαλόγου

- οργάνωση ασκήσεων και παιχνιδιού ρόλων σε μια προσπάθεια αναπαράστασης και βίωσης καταστάσεων, δημιουργία προσομοιώσεων και κατασκευή σεναρίων

- διαδικασίες που επικεντρώνονται στους ίδιους τους μαθητές, βασίζονται στις εμπειρίες τους, σε συγκεκριμένες καταστάσεις της ζωής τους, παρέχουν κίνητρα και ερεθίσματα για διατύπωση ερωτημάτων και προβληματισμό και συμβάλλουν άμεσα στην ανάπτυξη της αυτογνωσίας και την ικανότητα λήψης αυτόνομων αποφάσεων μέσα από την πράξη και όχι μόνο θεωρητικά

- άμεση επαφή με την πραγματικότητα, έξοδο από την τάξη (επίσκεψη σε επιχείρηση, σε τομείς παροχής υπηρεσιών κτλ.) αλλά και πρόσκληση επαγγελματικών στην τάξη

Επειδή αρκετοί από τους μαθητές πιθανόν να έχουν προβλήματα ανάγνωσης και γραφής, συνιστάται η αποφυγή μακροσκελών και πυκνών κειμένων, η χρήση εποπτικού υλικού (εικόνες, φωτογραφίες, σχήματα, διαγράμματα), πορεία διδασκαλίας από το μερικό στο γενικό, από το παράδειγμα στη γενίκευση, η αποφυγή ορισμών και θεωριών.

4. Μέσα και τεχνικές

Φύλλα εργασίας με δραστηριότητες που ανταποκρίνονται στην ηλικία, το επίπεδο και τις παραστάσεις των μαθητών.

Βιβλιογραφία:
1. Τελευταίες εκδόσεις (1999) του Τομέα ΣΕΠ του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου:
Α΄ Ενιαίου Λυκείου (Βιβλίο μαθητή + καθηγητή)
Οδηγός Σπουδών μετά το Γυμνάσιο
Οδηγός Σπουδών μετά το Λύκειο
Οδηγός Επαγγελμάτων
αλλά και παλαιότερες εκδόσεις για τις τάξεις: Α΄ ΤΕΛ, Α΄ ΕΠΛ, Α΄ ΓΕΛ, Β΄ ΓΕΛ και τις τρεις τάξεις του Γυμνασίου, βιβλία καθηγητή, τετράδια μαθητή.
2. Τα υπό έκδοση βιβλία "Εργασιακό περιβάλλον του τομέα" Α΄ τάξης ΤΕΕ.
3. Εκδόσεις ΕΠΑ (Εθνικό Παρατηρητήριο Απασχόλησης), ΕΣΥΕ με στοιχεία για την απασχόληση, την ανεργία κτλ.

Τα μέσα και οι τεχνικές πρέπει να στοχεύουν στην αύξηση του ενδιαφέροντος των μαθητών και στην ουσιαστική συμμετοχή τους στη διαδικασία διδασκαλίας και μάθησης. Χρήση παραδοσιακών και σύγχρονων οπτικοακουστικών μέσων (πίνακας, video, slights, Η/Υ, διαφάνειες κτλ.).

4. Προτεινόμενες δραστηριότητες

Λόγω της ιδιομορφίας του μαθήματος, παρέχονται αρκετές ευκαιρίες για πολλαπλές προσεγγίσεις της διδακτέας ύλης με την ανάπτυξη ποικίλων δραστηριοτήτων. Από τις προτεινόμενες δραστηριότητες επιλέγονται κάθε φορά οι κατάλληλες ανάλογα με τις συνθήκες.

Ερωτηματολόγια:
Ασκήσεις:
Παίξιμο ρόλων:
Ομαδική εργασία:
Προβολή φιλμ ή διαφανειών:
Παρουσίαση υποθετικών καταστάσεων κτλ.:
Επίσκεψη σε χώρο εργασίας: Απαιτείται σαφής προσδιορισμός του χώρου (ο χώρος επιλέγεται σύμφωνα με τα ενδιαφέροντα και τις αντικειμενικές δυνατότητες των μαθητών), κατάλληλη προετοιμασία στην τάξη πριν από την επίσκεψη, ενεργητική συμμετοχή και αξιολόγηση στην τάξη μετά την επίσκεψη. Η απλή ξενάγηση δεν απέχει πολύ από την παραδοσιακή διδασκαλία, εφόσον στηρίζεται στην αφήγηση και οι μαθητές περιορίζονται σε ρόλους παθητικούς. Επειδή δεν είναι δυνατόν οι μαθητές να συλλάβουν όλες τις λεπτομέρειες με την παρατήρηση, καλό είναι να έχουν ήδη ασκηθεί στην τεχνική της συνέντευξης (πρόσκληση επαγγελματία στην τάξη), ώστε να είναι σε θέση να υποβάλουν στους εργαζόμενους εύστοχες ερωτήσεις για την άντληση όσο το δυνατόν περισσότερων χρήσιμων πληροφοριών.

Πρόσκληση επαγγελματιών στην τάξη: Καλό είναι να αντιπροσωπεύουν διαφορετικούς επαγγελματικούς τομείς. Οι πληροφορίες που αντλούνται είναι επαγγελματικές αλλά και προσωπικές, σχετικές δηλαδή με τον τρόπο που βιώνει ο επαγγελματίας το επάγγελμά του.
Διάλογος/συζήτηση: Επειδή μερικοί μαθητές ίσως δυσκολεύονται να εκφράσουν ανοιχτά στην τάξη τις επαγγελματικές τους επιθυμίες, τις ελπίδες τους κτλ. από φόβο για την κριτική των άλλων, δεν θα πρέπει να πιέζονται, αλλά να επιδιωχθεί από την αρχή η δημιουργία στην τάξη κλίματος που θα ενθαρρύνει τη συμμετοχή όλων.
Δημιουργία μικρής βιβλιοθήκης με βιβλία, περιοδικά, προσπέκτους κτλ. πληροφοριακό υλικό σχετικό με εκπαιδευτικές και επαγγελματικές διεξόδους.

5. Αξιολόγηση του προγράμματος σπουδών

Στο μάθημα του Επαγγελματικού Προσανατολισμού δεν μπορεί να υπάρχουν βαθμοί και αξιολόγηση της επίδοσης των μαθητών, εφόσον δεν επιδιώκονται γνωστικοί αλλά κυρίως συναισθηματικοί και ψυχοκινητικοί στόχοι, οι οποίοι αφορούν την ίδια τη διαδικασία μάθησης. Οι μαθητές πρέπει να ενθαρρύνονται μάλλον παρά να ελέγχονται, για να μπορέσουν να οδηγηθούν σε μια ενεργητική διαδικασία διερεύνησης του εαυτού τους και του περιβάλλοντος.

Η αξιολόγηση πρέπει να θεωρηθεί αναπόσπαστο μέρος της διαδικασίας διδασκαλίας και μάθησης και να χρησιμοποιείται κυρίως για ανατροφοδότηση. Οι μετρήσιμοι στόχοι στους οποίους μεταφράστηκαν οι γενικοί στόχοι δίνουν αυτή τη δυνατότητα. Αλλά και μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος, ερωτηματολόγια προς διδάσκοντες και μαθητές μπορούν να δώσουν αξιολογικά στοιχεία για το περιεχόμενο, τη δομή, την αποτελεσματικότητα και την έκταση αποδοχής του προγράμματος από τους αποδέκτες του.

Ωστόσο, ειδικά στην περίπτωση του Επαγγελματικού Προσανατολισμού η αξιολόγηση θα πρέπει να διευρυνθεί και να συμπεριλάβει την απήχηση του Προγράμματος Σπουδών και την αποτίμηση των αποτελεσμάτων του στη μετέπειτα ζωή των μαθητών. Μία έρευνα στους αποφοίτους του προγράμματος (follow up), 2-3 χρόνια μετά την αποφοίτηση, είναι ο καλύτερος τρόπος για να διαπιστωθεί η δυνατότητα αξιοποίησης των γνώσεων και των δεξιοτήτων που αποκτήθηκαν, μεταγενέστερα, στο στάδιο ένταξης των αποφοίτων στην αγορά εργασίας.

6. Επισημάνσεις

Αναγκαιότητα Επαγγελματικού Προσανατολισμού:
Το γεγονός ότι μερικοί/αρκετοί από τους μαθητές διαθέτουν ήδη εργασιακή εμπειρία δεν σημαίνει ότι γνωρίζουν τον κόσμο της εργασίας και των επαγγελμάτων και δεν χρειάζονται Επαγγελματικό Προσανατολισμό. Η έρευνα έδειξε ότι η εμπλοκή των νέων που διαρρέουν από το εκπαιδευτικό σύστημα, με την εργασία, δεν γίνεται με όρους που εξασφαλίζουν ελπιδοφόρα επαγγελματική πορεία. Χαρακτηρίζεται από έλλειψη ποικιλίας επαγγελμάτων, περιορισμό σε βοηθητικές εργασίες, απουσία ασφάλισης. Από αναποφασιστικότητα και έλλειψη ποικιλίας χαρακτηρίζονται και οι επαγγελματικές τους προσδοκίες, οπότε ανακύπτει έντονη η ανάγκη των νέων αυτών τόσο για επαγγελματική πληροφόρηση όσο και για ανάπτυξη σχετικών με την επιλογή επαγγέλματος και την αναζήτηση εργασίας δεξιοτήτων. Ακόμη και στην περίπτωση των νέων που έχουν ήδη αποφασίσει για το μελλοντικό τους επάγγελμα ή και το ασκούν, το μάθημα του ΣΕΠ θα τους προσφέρει τη δυνατότητα να ελέγξουν την απόφασή τους και να την επιβεβαιώσουν ή να την αλλάξουν.

Ανάπτυξη αυτοσυναισθήματος:
Είναι πολύ πιθανό οι περισσότεροι από τους μαθητές να έχουν χαμηλή αυτοεκτίμηση, επειδή έχουν βιώσει τη σχολική αποτυχία. Η ενθάρρυνσή τους και η ανάπτυξη του αυτοσυναισθήματος μέσα από τη συνειδητοποίηση και τόνωση των θετικών τους στοιχείων θεωρείται πρωτεύων στόχος του προγράμματος.

Ευέλικτο Πρόγραμμα Σπουδών:
Η ποικιλομορφία των μαθητών όσον αφορά ηλικία, επίπεδο εκπαίδευσης, επαγγελματική πορεία κτλ., οι διαρκώς μεταβαλλόμενες απαιτήσεις του κοινωνικο-επαγγελματικού χώρου αλλά και η ίδια η φύση του Επαγγελματικού Προσανατολισμού που επιδιώκει κυρίως συναισθηματικούς και ψυχοκινητικούς στόχους παρά γνωστικούς, επιβάλλουν ένα ευέλικτο Πρόγραμμα Σπουδών που θα εφοδιάζει τον διδάσκοντα με στόχους, περιεχόμενα και ενδεικτικές δραστηριότητες, θα του επιτρέπει όμως να αναπτύσσει πρωτοβουλίες και να κάνει τις δικές του παρεμβάσεις και επιλογές (αυξομείωση χρόνου που διατίθεται για κάθε θέμα, αλλαγή σειράς ενοτήτων, τροποποίηση ή εμπλουτισμό τμημάτων του προγράμματος, τροποποίηση μεθοδεύσεων και μέσων), ώστε να το προσαρμόζει στις ανάγκες, τις δυνατότητες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών του ως συνόλου αλλά και του κάθε μαθητή χωριστά. Θέματα που ενδεχομένως καλύπτονται από άλλα διδακτικά αντικείμενα, θα παραλειφθούν.

Σημασία μεθόδου:
Επειδή, ανεξαρτήτως συνύπαρξης άλλων αιτιών, στη συντριπτική πλειονότητα των περιπτώσεων μαθητικής διαρροής κυριαρχούν ως αίτια οι μαθησιακές δυσκολίες, η χαμηλή σχολική επίδοση και η αρνητική στάση απέναντι στο σχολείο, η μέθοδος είναι καθοριστικής σημασίας για την επιτυχία του προγράμματος. Παρόλο που οι συγκεκριμένοι μαθητές είναι πια αρκετά ώριμοι και επέστρεψαν στα σχολικά θρανία οικειοθελώς, επειδή συνειδητοποίησαν την αναγκαιότητα των ουσιαστικών και τυπικών προσόντων που προσφέρει η ολοκλήρωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, η διαδικασία διδασκαλίας και μάθησης θα πρέπει να στοχεύει στη δημιουργία περιβάλλοντος το οποίο δεν θα τους θυμίζει τη σχολική τάξη που εγκατέλειψαν.

Μετρήσιμοι στόχοι και δραστηριότητες:
Στο μάθημα του ΕΠ η στοχοθεσία δεν αφορά τη συσσώρευση γνώσης ούτε και την κατάκτηση ενός συγκεκριμένου επιπέδου ικανοτήτων, αλλά περιλαμβάνει διαδικασίες μάθησης που καλύπτουν πολύ περισσότερες διαστάσεις. Η εφαρμογή του πρέπει να βασίζεται στο σχεδιασμό κατάλληλων δραστηριοτήτων για την επίτευξη των γενικών στόχων, σε συνδυασμό με τον προγραμματισμό της επιθυμητής τελικής συμπεριφοράς. Μια σειρά από συγκεκριμένους μετρήσιμους στόχους ενέχουν το ρόλο του παραδείγματος για τον διδάσκοντα, προκειμένου αυτός να βοηθηθεί στη μετάφραση των γενικών στόχων.

Κίνητρα για ενεργή συμμετοχή:
Τόσο στην περίπτωση της αυτοαντίληψης όσο και της αντίληψης του περιβάλλοντος είναι πολύ σημαντικό να αναπτύξουν οι μαθητές κίνητρα για ενεργή συμμετοχή στις δραστηριότητες του μαθήματος. Να αντιληφθούν ότι στη διαδικασία του Επαγγελματικού Προσανατολισμού οι ίδιοι είναι πρωταγωνιστές, υπεύθυνοι για τις επιλογές και το μέλλον τους. Οι τρίτοι (εκπαιδευτικοί, γονείς, φίλοι κτλ.) μπορούν μόνο να τους στηρίξουν, στο μέτρο των δυνατοτήτων τους.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Ενότητες/Περιεχόμενο	Στόχοι	Ενδεικτικές δραστηριότητες
	Οι μαθητές να είναι σε θέση...	
1. Εισαγωγή		
1.1 Πρώτη γνωριμία των μαθητών με τον καθηγητή ΣΕΠ και μεταξύ τους		Οι μαθητές αυτοπαρουσιάζονται (κύρια χαρακτηριστικά, δραστηριότητες, εξελικτική πορεία κτλ.). Γίνεται συζήτηση με βάση θετικές και αρνητικές εμπειρίες τους από την προηγούμενη σχολική τους ζωή. Αναλύονται οι λόγοι μη ολοκλήρωσης της υποχρεωτικής εκπαίδευσης καθώς και οι λόγοι επιστροφής στα θρανία.
1.2 Τι είναι το μάθημα του ΣΕΠ (στόχοι, μεθοδολογία, διάρθρωση)	...να διακρίνουν τη διαφορά του ΣΕΠ από τα άλλα μαθήματα.	Με βάση σειρά ερωτήσεων (πίνακας/φύλλο εργασίας) γίνεται συζήτηση για τις ανάγκες και τις προσδοκίες των μαθητών όσον αφορά το μέλλον τους. Διευκρινίζεται ότι ο ΕΠ δεν θα τους δώσει έτοιμες λύσεις αλλά θα τους βοηθήσει να γνωρίσουν τον εαυτό τους και το περιβάλλον τους και να μάθουν να αυτενεργούν. Επίσης ότι η επαγγελματική εκλογή δεν είναι στιγμιαίο γεγονός αλλά συνεχής διαδικασία, σειρά επιλογών και αποφάσεων.
2. Προσωπικότητα		Ασκήσεις αυτοδιερεύνησης:
2.1 Χαρακτηριστικά προσωπικότητας	...να αναγνωρίζουν τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς τους και να διακρίνουν ποια χαρακτηριστικά τους οφείλονται στην εικόνα που έχουν οι άλλοι γι'αυτούς.	Οι μαθητές ξεχωρίζουν από ενδεικτική λίστα στοιχείων προσωπικότητας εκείνα που τους εκφράζουν (σε ποιο βαθμό) καθώς και τα 5/3/1 που θεωρούν γι' αυτούς αντιπροσωπευτικότερα. ...συζητούν ανά ζεύγη ή σε μικρές ομάδες για το πώς βλέπουν τον εαυτό τους και πώς νομίζουν ότι τους βλέπουν οι άλλοι. ... γράφουν φράσεις ή επίθετα που νομίζουν ότι τους χαρακτηρίζουν καθώς και συμπεριφορές που θα επιθυμούσαν να αλλάξουν.
2.2 Τύποι προσωπικότητας	...να εντάσσουν χαρακτηριστικά σε τύπους προσωπικότητας και να διακρίνουν με ποιους τύπους έχουν οι ίδιοι κοινά σημεία και διαφορές.	...σύμφωνα με συνοπτική παρουσίαση τύπων προσωπικότητας που τους δίνεται, σημειώνουν με ποιους τύπους έχουν τα περισσότερα ή λιγότερα κοινά σημεία.
2.3 Ενδιαφέροντα	...να συστηματοποιούν και αξιολογούν τα ενδιαφέροντά τους, να τα αντιστοιχίζουν με τύπους προσωπικότητας και με επαγγελματικές δραστηριότητες.	...αφού εντάξουν άτομα (δίνεται η περιγραφή τους) σε τύπο προσωπικότητας, αντιστοιχίζουν σ'αυτά επαγγελματικά ενδιαφέροντα. ...σε ενδεικτική λίστα με επαγγελματικές κατηγορίες, σημειώνουν το βαθμό ενδιαφέροντός τους για την καθεμία. Ξεχωρίζουν τις 5/3/1 σημαντικότερες γι'αυτούς και αντιστοιχίζουν ένα επάγγελμα στην καθεμία. ...σε ενδεικτική λίστα με ενδιαφέροντα (διάκριση κατά τύπους προσωπικότητας), σημειώνουν το βαθ-

		μό ενδιαφέροντός τους για το καθένα. Ξεχωρίζουν τα 5/3 σημαντικότερα γι'αυτούς και τα συσχετίζουν με αντίστοιχες επαγγελματικές δραστηριότητες που τους ενδιαφέρουν. ...σε πίνακα με δραστηριότητες και στοιχεία του περιβάλλοντος (άνθρωποι, μηχανήματα, έννοιες κτλ.) υπογραμμίζουν εκείνα που τους ελκύουν περισσότερο.
2.4 <u>Ικανότητες</u> (γενικές/ειδικές) <u>Δεξιότητες</u> (κοινωνικές/ σχετικές με την Τεχνολογία και Τη διαχείριση Πληροφοριών)	...να διακρίνουν τη διαφορά ανάμεσα στις ικανότητες, τις δεξιότητες και τις κατηγορίες τους αναφέροντας παραδείγματα. ...να αναφέρουν τα δυνατά και αδύνατα σημεία τους και να προβληματιστούν σε σχέση με τα επαγγέλματα.	...σε ερωτηματολόγιο ικανοτήτων σημειώνουν σε ποιο βαθμό τους αντιπροσωπεύουν, τις ιεραρχούν, ξεχωρίζουν τα 5/3 δυνατά/αδύνατα σημεία τους, ανάλογα αποκλείουν/πριμοδοτούν ορισμένα επαγγέλματα και προβληματίζονται για ικανότητες που μπορούν να αναπτύξουν. ...σε λίστα με δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου σημειώνουν αντίστοιχες δεξιότητες και επαγγέλματα (πίνακας επαγγελμάτων). ...με βάση κείμενο προβάλλεται η αναγκαιότητα της αυτοδιερεύνησης και η σημασία των ενδιαφερόντων, αξιών, ικανοτήτων
2.5 <u>Αξίες</u> (προσωπικές/ επαγγελματικές)	...να προσδιορίζουν τις αξίες που καθορίζουν τη γενικότερη στάση και συμπεριφορά τους καθώς και τις αξίες που συνδέονται με την άσκηση διαφόρων επαγγελμάτων αναφέροντας παραδείγματα.	...από τα πρόσωπα του περιβάλλοντός τους αναφέρουν τα πιο ενδιαφέροντα και συμπαθητικά και αιτιολογούν την επιλογή τους. ...διαβαθμίζουν προσωπικές αξίες (λίστα) και ξεχωρίζουν τις 5/3 σημαντικότερες γι'αυτούς. ...διαβαθμίζουν επαγγελματικές αξίες (λίστα), ξεχωρίζουν τις 5/3 σημαντικότερες γι'αυτούς και αντιστοιχίζουν σ'αυτές αντιπροσωπευτικά επαγγέλματα ή επαγγελματικές δρστηριότητες. ...διαβαθμίζουν επαγγελματικές αξίες (λίστα), ξεχωρίζουν τις 5/3 σημαντικότερες γι'αυτούςκαι αντιστοιχίζουν σ'αυτές επαγγέλματα ή ομάδες επαγγελμάτων. ...σε πίνακα συσχετίζουν τύπους προσωπικότητας, προσωπικά χαρακτηριστικά, ενδιαφέροντα, ικανότητες, αξίες και μελλοντικές επαγγελματικές δραστηριότητες.
<u>3. Πληροφόρηση</u> 3.1 <u>Βασικές έννοιες</u> (παραπληροφόρηση, αξιόπιστη/έγκυρη/ έγκαιρη πληροφορία, διασταύρωση πληροφορίας)	...να διακρίνουν την αξιόπιστη, ελλιπή κτλ. πληροφόρηση και να αναφέρουν παραδείγματα.	Οι μαθητές συζητούν στην τάξη αναφέροντας παραδείγματα (Φύλλο εργασίας/πίνακας).
3.2 <u>Πηγές και μέσα πληροφόρησης</u>	...να αναφέρουν τις κυριότερες πηγές πληροφόρησης .	... σχολιάζουν τις κυριότερες πηγές πληροφόρησης (Φύλλο εργασίας/πίνακας).

3.3 Επεξεργασία και αξιολόγηση πληροφορίας	...να αναγνωρίζουν σε κείμενο πληροφοριακά στοιχεία, να εντοπίζουν πληροφορίες που λείπουν και να ενεργούν συστηματικά για να τις βρουν.	...σε κείμενο με ελλιπή στοιχεία εντοπίζουν πληροφορίες, κενά πληροφόρησης, αδιευκρίνιστα στοιχεία και προβληματίζονται για τις πιθανές πηγές πληροφόρησης. ...συζητούν και ανά ζεύγη ή σε ομάδες επεξεργάζονται παραδείγματα από πρόσφατα δελτία ειδήσεων ή άρθρα. ...σε ομάδες συγκρίνουν περιοδικά (κοινά σημεία, διαφορές στα θέματα, λεξιλόγιο, διαφήμιση).
3.4 Συλλογή, οργάνωση και χρήση πληροφοριακού υλικού	...να συγκεντρώνουν πληροφορίες για κάποιο θέμα και να τις οργανώνουν.	... συγκροτούν προσωπικό αρχείο με εκπαιδευτικές, επαγγελματικές και κοινωνικο-οικονομικές πληροφορίες. ...δημιουργούν πίνακα ανακοινώσεων με εκπαιδευτικές και επαγγελματικές πληροφορίες, εγκυκλίους, ανακοινώσεις, προκηρύξεις κτλ. που τους ενδιαφέρουν.
4. Εκπαίδευση-κατάρτιση 4.1 Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα (έμφαση στα ΤΕΕ) 4.2 ΟΑΕΔ (Σχολές Μαθητείας, Σχολές συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης) 4.3 Τεχνικές σχολές Υπουργείων και Οργανισμών 4.4 Ιδιωτικές τεχνικές σχολές 4.5 ΙΕΚ, Κέντρα Ελευθέρων Σπουδών 4.6 Επαγγελματικά δικαιώματα και τίτλοι αποφοίτων 4.7 Ευρωπαϊκός κώδικας SEDOC	...να περιγράφουν τους τύπους μεταγυμνασιακής εκπαίδευσης (σκοπός κάθε σχολής, προϋποθέσεις εισαγωγής, ειδικότητες, περιεχόμενο σπουδών, χρόνος φοίτησης, εκπαιδευτικές και επαγγελματικές διέξοδοι). ...να συγκρίνουν τους τύπους εκπαίδευσης και να αναφέρουν τις διαφορές τους. ...να ερευνούν το περιεχόμενο σπουδών μιας σχολής που τους ενδιαφέρει και να αναφέρουν πηγές πληροφόρησης. ...να γνωρίζουν τι σημαίνουν τα αρχικά διαφόρων σχολών, οργανισμών, δημοσίων και ιδιωτικών φορέων κτλ. ...να γνωρίζουν τους τίτλους σπουδών κάθε σχολής και το επαγγελματικό επίπεδο στο οποίο οδηγεί.	Χρήση εποπτικού υλικού (σχεδιαγράμματα, πίνακας). Οι μαθητές χωρισμένοι σε ομάδες αναλαμβάνουν να επεξεργαστούν πληροφορίες που αφορούν τις εκπαιδευτικές διεξόδους μετά το Γυμνάσιο. Κάθε ομάδα αναλαμβάνει να παρουσιάσει παραστατικά (σχεδιάγραμμα/διαφάνεια/πίνακας) το αντικείμενό της. Ερωτήσεις από τους υπόλοιπους μαθητές και συζήτηση. ...καταρτίζουν κατάλογο με εκπαιδευτικές δραστηριότητες της περιοχής τους (εκπαιδευτικά ιδρύματα, τμήματα, διευθύνσεις και τηλέφωνα). ...επεξεργάζονται πληροφορίες που αφορούν κάποια σχολή που θα τους ενδιέφερε και παρουσιάζουν τη δουλειά τους στην τάξη. Συζήτηση (πίνακας)
5. Επάγγελμα 5.1 Βασικές επαγγελματικές έννοιες - Περιγραφή επαγγέλματος - Συνθήκες και περιβάλλον εργασίας - Προϋποθέσεις άσκησης επαγγέλματ. - Απολαβές	...να υποβάλλουν τις κατάλληλες ερωτήσεις για να εξετάσουν ένα επάγγελμα.	Οι μαθητές μετά από συζήτηση στην τάξη (πίνακας) για βασικές επαγγελματικές έννοιες, επεξεργάζονται σειρά ερωτήσεων τις οποίες θα χρησιμοποιήσουν σε σχετικές δραστηριότητες. ...σχολιάζουν τις θετικές και αρνητικές πλευρές σε επαγγέλματα των οποίων δίνεται η περιγραφή (διαφάνειες). Βρίσκουν ανάλογα παραδείγματα. ...συλλέγουν πληροφορίες για κάποιο επάγγελμα υποβάλλοντας ερωτήσεις σε επαγγελματία που προσκαλείται στην τάξη.

- Προοπτικές		...ερευνούν (ανά ζεύγη ή ατομικά) ένα επάγγελμα που τους ενδιαφέρει παίρνοντας συνέντευξη από επαγγελματία/επαγγελματίες που αναζητούν οι ίδιοι εκτός σχολείου. Παρουσιάζουν τη δουλειά τους στην τάξη. ...επισκέπτονται χώρο εργασίας και σε έντυπο που τους δίνεται αξιολογούν την επίσκεψη.
	...να συντάσσουν επαγγελματική μονογραφία. ...να διασταυρώνουν επαγγελματικές πληροφορίες από διάφορες πηγές.	...συντάσσουν (ανά ζεύγη ή ατομικά) επαγγελματική μονογραφία για κάποιο από τα επαγγέλματα που γνώρισαν στις διάφορες δραστηριότητες. ...συγκρίνουν δύο κείμενα που αναφέρονται στο ίδιο επάγγελμα α) συνέντευξη επαγγελματία για το επάγγελμά του β) επαγγελματική μονογραφία από βιβλιογραφική πηγή.
5.2 Ταξινόμηση επαγγελμάτων κατά επίπεδο σπουδών και κατά τομέα ενδιαφερόντων	...να ταξινομούν τα επαγγέλματα κατά επίπεδο σπουδών και ενδιαφέροντα. ...να συσχετίζουν τα επαγγέλματα με τους αντίστοιχους επαγγελματικούς τομείς ενδιαφερόντων και τύπους προσωπικότητας.	...σε πίνακα ταξινόμησης επαγγελμάτων με βάση τα ενδιαφέροντα ταξινομούν τα επαγγέλματα σε επαγγελματικές κατηγορίες. Αντίστροφα, δίνονται επαγγελματικές κατηγορίες και αναφέρουν παραδείγματα επαγγελμάτων. ...σχολιάζουν πίνακα με τύπους προσωπικότητας/ ενδιαφέροντα/ ταξινόμηση επαγγελμάτων.
5.3 Στερεότυπα ρόλων	...να αντιληφθούν πώς δημιουργούνται τα στερεότυπα ρόλων και πώς επιδρούν στην επιλογή επαγγέλματος.	...μετά από συζήτηση και ανάλυση παραδειγμάτων, παρουσιάζουν (ατομικά ή σε ομάδες) δικά τους παραδείγματα από εφημερίδες με περιπτώσεις άσκησης "ανδρικών" επαγγελμάτων από γυναίκες και αντίστροφα. Σχολιασμός. ...χαρακτηρίζουν επαγγέλματα (λίστα) ως σκούμενα από άνδρες ή/και γυναίκες. Σχολιασμός. ...σε παιχνίδι ρόλων εντοπίζουν τους μηχανισμούς αναπαραγωγής των κοινωνικών προτύπων αναλύοντας χαρακτήρες. Σχολιασμός.
5.4 Επαγγέλματα με προοπτική	...έχοντας υπόψη τις αλλαγές στη δομή και άσκηση των επαγγελμάτων λόγω της τεχνολογικής ανάπτυξης, να περιγράφουν μια μελλοντική εργασία και να αναφέρουν παραδείγματα σύγχρονων επαγγελμάτων.	... σε ομάδες περιγράφουν μια μελλοντική εργασία (απαιτούμενες δεξιότητες, επίπεδο σπουδών, εργασιακό περιβάλλον κτλ.) και συζητούν για τη δημιουργία νέων επαγγελμάτων.
6. Λήψη απόφασης -Επαγγελματική εκλογή 6.1 Λήψη απόφασης - Βήματα απόφασης - Παράγοντες που επηρεάζουν τις αποφάσεις	...να προβληματιστούν για τους τρόπους και τη διαδικασία λήψης απόφασης, και να διακρίνουν τους παράγοντες που επηρεάζουν τις αποφάσεις τους. ...να αξιολογούν εναλλακτικές δυνατότητες. ...να αναγνωρίζουν εμπόδια και	Συζήτηση (πίνακας) για τους τρόπους και τα στάδια λήψης απόφασης. Σε λίστα με καταστάσεις (διλήμματα) από την καθημερινή ζωή (σινεμά, αθλητισμός, σπουδές) οι μαθητές σημειώνουν τις προτιμήσεις τους, συζητούν αν ήταν εύκολη ή δύσκολη κάθε απόφαση και γιατί, αναλύουν μία απόφαση σε βήματα και αναζητούν τους παράγοντες που επηρέασαν την απόφασή τους.

- Επιρροές από το περιβάλλον - Κριτήρια επιλογής - Περιορισμοί στη λήψη απόφασης 6.2 Επιλογή σπουδών και Επαγγέλματος - Στόχοι (άμεσοι, μεσοπρόθεσμοι) - Λήψη απόφασης για διεξόδους μετά το Γυμνάσιο	αναπτύσσουν στρατηγική για να τα ξεπεράσουν . ...να διερευνούν τις μελλοντικές σπουδές σε σχέση με τις προσωπικές επιθυμίες και δυνατότητες. ...να καταγράφουν πιθανές μελλοντικές προοπτικές και να εξωτερικεύσουν τις προσδοκίες τους.	...βάζουν σε σειρά ενέργειες (βήματα απόφασης) που τους δίνονται τυχαία τοποθετημένες. ...από Πίνακα με εναλλακτικές λύσεις για μεταγυμνασιακές σπουδές επιλέγουν 2 ή 3 περιπτώσεις που τους ενδιαφέρουν περισσότερο. Προβληματίζονται και συζητούν σχετικά με τις πληροφορίες που πρέπει να αναζητήσουν, τις συγκεκριμένες πηγές πληροφόρησης. ...επαναφέρουν στη μνήμη προσωπικά τους στοιχεία που διερεύνησαν σε προηγούμενα κεφάλαια (χαρακτηριστικά προσωπικότητας, ικανότητες, ενδιαφέροντα, αξίες κτλ.) τα συσχετίζουν με τις τωρινές επαγγελματικές τους επιλογές; εντοπίζουν εμπόδια, προβληματίζονται για λύσεις, θέτουν στόχους, σχεδιάζουν το μέλλον. ...ξεκινώντας από τις επαγγελματικές επιθυμίες τους ερευνούν τα κίνητρα και τα αίτια σε σχέση με προσωπικούς παράγοντες (θα ήθελα να .... διότι, δεν ξέρω ακόμη...διότι). Συζήτηση στην τάξη για το αν είναι επαρκής η αιτιολόγηση ή σε περίπτωση ταυτόσημων επιθυμιών μαθητών σύγκριση αιτιολόγησης.
7. Αναζήτηση εργασίας 7.1 Επαγγελματικές πληροφορίες - Πηγές - Ανάλυση στατιστικών πινάκων/ διαγραμμάτων - Μικρές αγγελίες 7.2 Υποβολή υποψηφιότητας Αίτηση - επιστολή Βιογραφικό σημείωμα 7.3 Τεχνικές αξιολόγησης υποψηφίων	...να διαβάζουν και να αντλούν πληροφορίες από στατιστικούς πίνακες και διαγράμματα. ...να αντλούν πληροφορίες από μικρές αγγελίες και να συντάσσουν οι ίδιοι αγγελία ζήτησης εργασίας. ...να συντάσσουν βιογραφικό σημείωμα και επιστολές επαγγελματικού χαρακτήρα.	Ενημέρωση, συζήτηση. ...μελετούν, χωρισμένοι σε ομάδες, πίνακες / διαγράμματα της ΕΣΥΕ, του ΟΑΕΔ κτλ. με στατιστικά στοιχεία σχετικά με την προσφορά και ζήτηση εργασίας, τα ποσοστά ανεργίας, τις αμοιβές κατά κλάδο κτλ. και απαντούν σε σχετικές ερωτήσεις. ...μελετούν μικρές αγγελίες που συγκεντρώνουν από εφημερίδες και απαντούν σε ερωτήσεις σχετικές με τις πληροφορίες που δίνουν. Συζητούν για το ποια επαγγέλματα και ποια προσόντα ζητούνται περισσότερο, πώς ζητούν οι εργοδότες την εκδήλωση ενδιαφέροντος κτλ. ...συντάσσουν αγγελία ζήτησης εργασίας. ...σε ρόλο εργοδότη, κρίνουν βιογραφικό σημείωμα υποψηφίου και εντοπίζουν τα δυνατά και τα αδύνατα σημεία του. ...σχεδιάζουν και συντάσσουν το βιογραφικό τους σημείωμα. ...ενημερώνονται για τις τεχνικές αξιολόγησης υποψηφίων (τεστ ικανοτήτων, τεστ προσωπικότητας, συνέντευξη.

- Συνέντευξη πρόσληψης	...να προετοιμάζονται κατάλληλα για συνέντευξη πρόσληψης σε εργασία.	...συζητούν σε ζευγάρια για το τι πρέπει και τι δεν πρέπει να κάνει ο ενδιαφερόμενος για πρόσληψη, όταν προσκαλείται σε συνέντευξη. Ανταλλάσσουν τις συμβουλές τους με άλλο ζευγάρι. ...σε παιχνίδι ρόλων ασκούνται στη διαδικασία της συνέντευξης
7.4 Κριτήρια Αξιολόγησης Υποψηφίων		...ενημερώνονται και συζητούν για τα κριτήρια αξιολόγησης υποψηφίων (σπουδές, εμπειρία, προσωπικότητα, ατομικά στοιχεία κτλ.)
8. Θέματα οικονομίας, αγοράς εργασίας και εργασιακών σχέσεων		
8.1 Βασικές έννοιες σχετικές με την οικονομία και την αγορά εργασίας		
- Αγορά εργασίας - Τομείς παραγωγής - Οικον.ενεργός πληθυσμός - Ανεργία - Εργατικό δυναμικό - Ύψος απασχόλησης - Κλάδοι οικ.δραστηρ. - Παραγωγ.διαδικασία	...να διακρίνουν βασικές έννοιες της οικονομίας και της αγοράς εργασίας.	Συζήτηση (πίνακας). Τι γνωρίζουν γι'αυτές τις έννοιες, τι νιώθουν για την ανεργία, τι αντιπροσωπεύει γι'αυτούς η εργασία, οργανόγραμμα επιχείρησης κτλ.
8.2 Επιχειρήσεις		
- Είδη εταιρειών - Δομή και λειτουργία Επιχείρησης - Ξεκινώντας δική μου επιχείρηση - Οργάνωση καταστήματος	...να κατασκευάζουν οργανόγραμμα επιχείρησης. ...να γνωρίζουν ποιες είναι οι απαραίτητες ενέργειες για να ξεκινήσουν δική τους δουλειά.	... αντιστοιχίζουν δραστηριότητες/αρμοδιότητες μιας επιχείρησης σε διευθύνσεις και τμήματα. ...παίρνουν συνέντευξη από επαγγελματία. ...επισκέπτονται επιχείρηση.
8.3 Εργασιακές σχέσεις και ασφάλιση		Συζήτηση (πίνακας).
- Τρόποι πρόσληψης - Κατηγορίες μισθωτών - Ατομική σύμβαση εργασίας - Καταγγελία σύμβασης - Αποζημιώσεις - Συστήματα αμοιβής - Ωράριο, άδειες - Κοινωνική ασφάλιση - Άμεσα, έμμεσα ασφαλισμένοι - Συνδικαλισμός	...να γνωρίζουν το βασικό πλαίσιο της εργατικής νομοθεσίας και ασφάλισης. ...να περιγράφουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις εργοδοτών και εργαζομένων.	...παίρνουν συνέντευξη από επαγγελματία.

9. Δυνατότητες και διαδικασίες σπουδών και απασχόλησης στην ΕΕ 9.1 Το δικαίωμα διαμονής 9.2 Το δικαίωμα εκπαίδευσης και κατάρτισης 9.3 Το δικαίωμα Εργασίας (αναγνώριση προσόντων, πηγές πληροφόρησης, ασφάλιση, δικαιώματα εργαζόμενου, κτλ.) 9.4 Ευρωπαϊκά προγράμματα (Leonardo κτλ.)	...να γνωρίζουν τα δικαιώματά τους για σπουδές και εργασία στην ΕΕ.	Ενημέρωση και συζήτηση για τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα από τη μετακίνηση των εργαζομένων για αναζήτηση εργασίας.

ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ

ΕΝΟΤΗΤΕΣ (9)	ΩΡΕΣ (72)
1. Εισαγωγή	2
2. Προσωπικότητα	8
3. Πληροφόρηση	8
4. Εκπαίδευση -Κατάρτιση	9
5. Επάγγελμα	10
6. Λήψη απόφασης - Επαγγελματική εκλογή	5
7. Αναζήτηση εργασίας	12
8. Θέματα οικονομίας, αγοράς εργασίας και εργασιακών σχέσεων	15
9. Δυνατότητες και διαδικασίες σπουδών και απασχόλησης στην Ε.Ε.	3

Ενότητες / Περιεχόμενο	
1. Εισαγωγή	2 ώρες
1.1 Πρώτη γνωριμία των μαθητών με τον καθηγητή ΣΕΠ και μεταξύ τους	1
1.2 Τι είναι το μάθημα του ΣΕΠ (Στόχοι, μεθοδολογία, διάρθρωση)	1
2. Προσωπικότητα	8 ώρες
2.1 Χαρακτηριστικά προσωπικότητας	1
2.2 Τύποι προσωπικότητας	1
2.3 Ενδιαφέροντα	2
2.4 Ικανότητες (γενικές /Ειδικές) Δεξιότητες (κοινωνικές/ σχετικές Με την Τεχνολογία και τη διαχείριση Πληροφοριών)	2
2.5 Αξίες προσωπικές /επαγγελματικές	2
3. Πληροφόρηση	(8ώρες)
3.1 Βασικές έννοιες (παραπληροφόρηση, αξιόπιστη / έγκυρη πληροφορία, διασταύρωση πληροφορίας)	1
3.2 Είδη πληροφοριών και χρήση τους.	1
3.3 Τρόποι πληροφόρησης του εξυπηρετουμένου (επιτόπια, εξ αποστάσεως, μέσω τηλεφώνου, μέσω δικτύου)	1
3.4 Πηγές και μέσα πληροφόρησης	2
3.5 Συλλογή, οργάνωση και χρήση πληροφοριακού υλικού	1
3.6 Επεξεργασία και αξιολόγηση της πληροφορίας	2

4. Εκπαίδευση – κατάρτιση	(9 ώρες)
4.1 Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα (έμφαση στα ΤΕΕ)	2
4.2 ΟΑΕΔ (Σχολές Μαθητείας Σχολές συνεχιζόμενης εκπαίδευσης)	2
4.3 Τεχνικές σχολές Υπουργείων και Οργανισμών	1
4.4 Ιδιωτικές Τεχνικές Σχολές	
4.5 ΙΕΚ	2
4.6 Κέντρα Ελευθέρων Σπουδών	
4.7 Επαγγελματικά δικαιώματα και τίτλοι αποφοίτων	2
4.8 Ευρωπαϊκός κώδικας SEDOC	
5. Επάγγελμα	(10 ώρες)
5.1 Βασικές Επαγγελματικές Έννοιες - Περιγραφή επαγγέλματος - Συνθήκες και περιβάλλον εργασίας - Προϋποθέσεις άσκησης επαγγέλματος - Απολαβές - Προοπτικές	5
5.2 Ταξινόμηση επαγγελμάτων κατά το επίπεδο σπουδών και κατά τον τομέα ενδιαφερόντων	2
5.3 Στερεότυπα ρόλων	1
5.4 Αλλαγές στον χώρο των επαγγελμάτων	1
5.5 Επάγγελμα με προοπτική	1
6. Λήψη απόφασης – επαγγελματική εκλογή	(5 ώρες)
6.1 Λήψη απόφασης - Βήματα απόφασης - Παράγοντες που επηρεάζουν τις αποφάσεις - Επιρροές από το περιβάλλον - Κριτήρια επιλογής - Περιορισμοί στη λήψη απόφασης	3
6.2 Επιλογή σπουδών και Επάγγελματος - Στόχοι (άμεσοι, μεσοπρόθεσμοι) - Λήψη απόφασης για διεξόδους μετά το Γυμνάσιο	2

7. Αναζήτηση Εργασίας	(12 ώρες)
7.1 Επαγγελματικές Πληροφορίες	5
- Πηγές	
- Ανάλυση στατιστικών πινάκων / διαγραμμάτων	
- Μικρές Αγγελίες	
7.2 Υποβολή υποψηφιότητας	3
Αίτηση – Επιστολή	
Βιογραφικό σημείωμα	
7.3 Τεχνικές αξιολόγησης υποψηφίων	3
- Συνέντευξη πρόσληψης	
7.4 Κριτήρια Αξιολόγησης Υποψηφίων	1
8. Θέματα οικονομίας, αγοράς εργασίας και εργασιακών σχέσεων	(15 ώρες)
8.1 Βασικές έννοιες σχετικές με την οικονομία και την αγορά εργασίας	5
- Αγορά εργασίας	
- Τομείς παραγωγής	
- Οικον. Ενεργός Πληθυσμός	
- Ανεργία	
- Εργατικό δυναμικό	
- Ύψος απασχόλησης	
- Κλάδοι οικ. δραστηρ.	
- Παραγωγ. Διαδικασία	
8.2 Επιχειρήσεις	5
- Είδη εταιρειών	
- Δομή και λειτουργία Επιχείρησης	
- Ξεκινώντας δική μου Επιχείρηση	
- Οργάνωση Καταστήματος	
8.3 Εργασιακές σχέσεις και ασφάλιση	5
- Τρόποι πρόσληψης	
- Κατηγορίες Μισθωτών	
- Ατομική σύμβαση Εργασίας	
- Καταγγελία Σύμβασης	
- Αποζημιώσεις	
- Συστήματα αμοιβής	
- Ωράριο, άδειες	
- Κοινωνική ασφάλιση	
- Άμεσα, έμμεσα ασφαλισμένοι	
- Συνδικαλισμός	

9. **Δυνατότητες και διαδικασίες σπουδών και απασχόλησης σε άλλη χώρα της ΕΕ**	(3 ώρες)
9.1 Το δικαίωμα διαμονής	1
9.2 Το δικαίωμα εκπαίδευσης και κατάρτισης	
9.3 Το δικαίωμα Εργασίας (αναγνώριση προσόντων, πηγές πληροφόρησης, ασφάλιση, δικαιώματα εργαζόμενου, κτλ.)	
9.4 Ευρωπαϊκά προγράμματα (Leonardo κτλ.)	2

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 30 Μαΐου 2000

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΠΕΤΡΟΣ ΕΥΘΥΜΙΟΥ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ 34 * ΑΘΗΝΑ 104 32 * TELEX 223211 YPET GR * FAX 52 34 312
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: http: www.et.gr
e-mail: webmaster @ et.gr

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΩΝ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
Σολωμού 51

Πληροφορίες δημοσιευμάτων Α.Ε. - Ε.Π.Ε.	5225 761 - 5230 841
Πληροφορίες δημοσιευμάτων λοιπών Φ.Ε.Κ.	5225 713 - 5249 547
Πώληση Φ.Ε.Κ.	5239 762
Φωτοαντίγραφα παλαιών Φ.Ε.Κ.	5248 141
Βιβλιοθήκη παλαιών Φ.Ε.Κ.	5248 188
Οδηγίες για δημοσιεύματα Α.Ε. - Ε.Π.Ε.	5248 785
Εγγραφή Συνδρομητών Φ.Ε.Κ. και αποστολή Φ.Ε.Κ.	5248 320

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ
ΠΩΛΗΣΗΣ Φ.Ε.Κ.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ - Βασ. Όλγας 227 - Τ.Κ. 54100	(031) 423 956
ΠΕΙΡΑΙΑΣ - Νικήτα 6-8 Τ.Κ. 185 31	4135 228
ΠΑΤΡΑ - Κορίνθου 327 - Τ.Κ. 262 23	(061) 6381 100
ΙΩΑΝΝΙΝΑ - Διοικητήριο Τ.Κ. 450 44	(0651) 87215
ΚΟΜΟΤΗΝΗ - Δημοκρατίας 1 Τ.Κ. 691 00	(0531) 22 858
ΛΑΡΙΣΑ - Διοικητήριο Τ.Κ. 411 10	(041) 597449
ΚΕΡΚΥΡΑ - Σαμαρά 13 Τ.Κ. 491 00	(0661) 89 127 / 89 120
ΗΡΑΚΛΕΙΟ - Πλ. Ελευθερίας 1, Τ.Κ. 711 10	(081) 396 223
ΛΕΣΒΟΣ - Πλ. Κωνσταντινουπόλεως Τ.Κ. 811 00 Μυτιλήνη	(0251) 46 888 / 47 533

ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ ΦΥΛΛΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

- Για τα ΦΕΚ από 1 μέχρι 8 σελίδες 200 δρχ.
- Για τα ΦΕΚ από 8 σελίδες και πάνω η τιμή πώλησης κάθε φύλλου (8σέλιδου ή μέρους αυτού) προσαυξάνεται κατά 100 δρχ. ανά 8σέλιδο ή μέρος αυτού.
- Για τα ΦΕΚ του Τεύχους Προκηρύξεων Α.Σ.Ε.Π. ανεξαρτήτως αριθμού σελίδων δρχ. 100. (Σε περίπτωση Πανελλήνιου Διαγωνισμού η τιμή θα προσαυξάνεται κατά δρχ. 100 ανά 8σέλιδο ή μέρος αυτού).

ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ Φ.Ε.Κ.

Τεύχος	Κ.Α.Ε. Προϋπολογισμού 2531	Κ.Α.Ε. εσόδου υπέρ ΤΑΠΕΤ 3512
Α΄ (Νόμοι, Π.Δ., Συμβάσεις κ.λπ.)	60.000 δρχ.	3.000 δρχ.
Β΄ (Υπουργικές αποφάσεις κ.λπ.)	70.000 »	3.500 »
Γ΄ (Διορισμοί, απολύσεις κ.λπ. Δημ. Υπαλλήλων)	15.000 »	750 »
Δ΄ (Απαλλοτριώσεις, πολεοδομία κ.λπ.)	70.000 »	3.500 »
Αναπτυξιακών Πράξεων (Τ.Α.Π.Σ.)	30.000 »	1.500 »
Ν.Π.Δ.Δ. (Διορισμοί κ.λπ. προσωπικού Ν.Π.Δ.Δ.)	15.000 »	750 »
Παράρτημα (Προκηρύξεις θέσεων ΔΕΠ κ.τλ.)	5.000 »	250 »
Δελτίο Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας (Δ.Ε.Β.Ι.)	10.000 »	500 »
Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου (Α.Ε.Δ.)	3.000 »	150 »
Προκηρύξεων Α.Σ.Ε.Π.	10.000 »	500 »
Ανωνύμων Εταιρειών & Ε.Π.Ε.	300.000 »	15.000 »
Διακηρύξεων Δημοσίων Συμβάσεων (Δ.Δ.Σ.)	50.000 »	2.500 »
ΓΙΑ ΟΛΑ ΤΑ ΤΕΥΧΗ ΕΚΤΟΣ Α.Ε. & Ε.Π.Ε.	300.000 »	15.000 »

* Οι συνδρομές του εσωτερικού προπληρώνονται στα Δημόσια Ταμεία που δίνουν αποδεικτικό είσπραξης (διπλότυπο) το οποίο με τη φροντίδα του ενδιαφερομένου πρέπει να στέλνεται στην Υπηρεσία του Εθνικού Τυπογραφείου.
* Οι συνδρομές του εξωτερικού επιβαρύνονται με το διπλάσιο των ανωτέρω τιμών.
* Η πληρωμή του υπέρ ΤΑΠΕΤ ποσοστού που αντιστοιχεί σε συνδρομές, εισπράττεται από τα Δημόσια Ταμεία.
* Οι συνδρομητές του εξωτερικού μπορούν να στέλνουν το ποσό του ΤΑΠΕΤ μαζί με το ποσό της συνδρομής.
* Οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, οι Δήμοι, οι Κοινότητες ως και οι επιχειρήσεις αυτών πληρώνουν το μισό χρηματικό ποσό της συνδρομής και ολόκληρο το ποσό υπέρ του ΤΑΠΕΤ.
* Η συνδρομή ισχύει για ένα χρόνο, που αρχίζει την 1η Ιανουαρίου και λήγει την 31η Δεκεμβρίου του ίδιου χρόνου. Δεν εγγράφονται συνδρομητές για μικρότερο χρονικό διάστημα.
* Η εγγραφή ή ανανέωση της συνδρομής πραγματοποιείται το αργότερο μέχρι τον Μάρτιο κάθε έτους.
* Αντίγραφα διπλοτύπων, ταχυδρομικές επιταγές και χρηματικά γραμμάτια δεν γίνονται δεκτά.

Οι υπηρεσίες εξυπηρέτησης των πολιτών λειτουργούν καθημερινά από 08.00΄ έως 13.00΄

ΑΠΟ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ